

**UCHWAŁA NR V.46.2019**  
**RADY GMINY ŚNIADOWO**

z dnia 21 marca 2019 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j.Dz. U. z 2018 r. poz. 994, 1000, 1349, 1432, 2500) oraz art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z 2019 r. poz. 60), w wykonaniu Uchwały Nr XXXII.223.2018 Rady Gminy Śniadowo z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo uchwala się, co następuje:

**§ 1.1** Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo uchwalonego Uchwałą Nr III/21/02 Rady Gminy Śniadowo z dnia 30 grudnia 2002 roku, zmienionego uchwałami Rady Gminy Śniadowo: Nr VII/57/2011 z dnia 29 września 2011 roku, Nr XIII/98/2012 z dnia 16 maja 2012 roku, Nr XIV.109.2012 z dnia 20 czerwca 2012 roku i Nr III.19.2014 r. z dnia 30 grudnia 2014 roku, zwaną dalej „zmianą studium”.

2. Przedmiotem zmiany studium, o którym mowa w ust. 1, jest wyznaczenie terenów udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego: „Dębowo II”, „Stare Duchny”, „Stare Konopki – Pole B”, „Uśnik Kolonia” i „Zalesie Poczynki”, położonych w obrębach geodezyjnych: Dębowo, Stare Duchny, Stare Konopki, Uśnik-Kolonia i Zalesie-Poczynki, z przeznaczeniem pod powierzchnią eksploatację kopalni.

3. Zmiana studium, o którym mowa w ust. 1, obejmuje tereny wyznaczone granicami na rysunkach stanowiących załączniki Nr 1 - 8 do niniejszej uchwały.

**§ 2.** Integralnymi częściami niniejszej uchwały są:

- 1) rysunki zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo w skali 1:25000:
  - a) część Uwarunkowania (Diagnoza), stanowiące załączniki Nr 1 – 4,
  - b) część Kierunki, stanowiące załączniki Nr 5 - 8;
- 2) określenie sposobu rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium, stanowiący załącznik Nr 9;
- 3) tekst jednolity Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo wraz z ujednoliconymi rysunkami, stanowiący załącznik Nr 10.

**§ 3.** W tekście Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo – Uwarunkowania wprowadza się następujące zmiany:

1. W rozdz. I Struktura funkcjonalno-przestrzenna, w pkt 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy skreśla się zdanie w brzmieniu: „Na terenie gminy, na gruntach wsi Stare Ratowo i Ratowo Piotrowo prowadzona jest eksploatacja złoża piasków kwarcowych”.

2. W rozdz. II Środowisko przyrodnicze, w pkt 1. Lokalne zasoby środowiska przyrodniczego, w ppkt 1.4 Surowce mineralne:

- 1) piąty akapit otrzymuje brzmienie: „Przeprowadzone prace poszukiwawcze w rejonie wsi: Dębowo, Stare Duchny, Stare Konopki, Uśnik-Kolonia i Zalesie-Poczynki przyniosły wyniki pozytywne. Nawiercone kruszywo naturalne tworzy gniazda o znacznej miąższości z możliwością ich eksploatacji.”;
- 2) wprowadza się akapit w brzmieniu: „Na terenie gminy Śniadowo udokumentowano w kategorii C<sub>1</sub> następujące złoża kopalni:
  - złożę piasku „Dębowo II” o zasobach 918,86 tys. ton (obręb Dębowo, Pole A – dz. nr 49/1, 50/4, 50/5, 50/17, Pole B – dz. nr 53/1, 258) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.34.2018 z dnia 4 czerwca 2018 r.),

- złożę piasku „Stare Duchny” o zasobach 1815,27 tys. ton (obręb Stare Duchny, dz. nr 133, 167) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.60.2018 z dnia 27 września 2018 r.),
- złożę piasku ze żwirem „Stare Konopki – Pole B” o zasobach 2110,9 tys. ton (obręb Stare Konopki, dz. nr 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 2/11, 2/12) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.9.2018 z dnia 14 lutego 2018 r.),
- złożę piasku „Uśnik Kolonia” o zasobach 830,52 tys. ton (obręb Uśnik-Kolonia, dz. nr 44, 45) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.89.2018 z dnia 8 stycznia 2019 roku),
- złożę piasku „Zalesie Poczynki” o zasobach 860,47 tys. ton (obręb Zalesie-Poczynki, dz. nr 27, 28, 47, 48) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.86.2018 z dnia 19 grudnia 2018 roku).

**§ 4.** W tekście Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szumowo – Kierunki, w rozdziale 3 Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego:

- 1) w pkt 3.1 Struktura funkcjonalno – przestrzenna, w ppkt 3.1.2 Jednostka rolnicza wprowadza się następujące zmiany:
  - a) skreśla się zdania w brzmieniu: „Na obszarze jednostki, na gruntach wsi Stare Ratowo i Ratowo-Piotrowo prowadzona jest eksploatacja złoża piasków kwarcowych oraz funkcjonuje gminne wysypisko śmieci. W obrębie gruntów wsi Dębowo udokumentowano złożę kruszywa naturalnego „Dębowo.”,
  - b) dodaje się akapit w brzmieniu: „Na terenie gminy Śniadowo, obok wcześniej udokumentowanych i eksploatowanych złóż kruszywa naturalnego „Dębowo”, położonego w obrębie Dębowo i złoża „Stare Ratowo” położonego w obrębie Stare Ratowo, udokumentowano następujące złoża kopalin:
    - złożę piasku „Dębowo II” położone w obrębie gruntów wsi Dębowo,
    - złożę piasku „Stare Duchny ” położone w obrębie gruntów wsi Stare Duchny,
    - złożę piasku ze żwirem „Stare Konopki – Pole B” położone w obrębie gruntów wsi Stare Konopki,
    - złożę piasku „Uśnik Kolonia” położone w obrębie gruntów wsi Uśnik-Kolonia,
    - złożę piasku „Zalesie Poczynki” położone w obrębie gruntów wsi Zalesie-Poczynki”;
- 2) w pkt 3.2 Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej, w pkt 3.3.3 Gospodarka zasobami geologicznymi, wprowadza się następujące zmiany:
  - a) pierwszy akapit otrzymuje brzmienie: ”W granicach gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego (piasków, piasków ze żwirem) oraz torfów i gytii. Są to tereny o różnym stopniu rozpoznania geologicznego.”,
  - b) w Wykazie udokumentowanych złóż surowców mineralnych w gminie Śniadowo dodaje się kolejne pozycje w brzmieniu:

L.p.	Nazwa złoża	Zasoby	Rodzaj kopaliny	Kategoria udokumentowania	Uwagi
„6.	Dębowo II	918,86 tys. t	piasek	kategoria C <sub>1</sub>	obręb Dębowo, Pole A - dz. nr 49/1, 50/4, 50/5, 50/17 Pole B – dz. nr 53/1, 258
7.	Stare Duchny	1815,27 tys. t	piasek	kategoria C <sub>1</sub>	obręb Stare Duchny, dz. nr 133, 167
8.	Stare Konopki – Pole B	2110,9 tys. t	piasek ze żwirem	kategoria C <sub>1</sub>	obręb Stare Konopki, dz. nr 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 2/11, 2/12

9.	Uśnik Kolonia	830,52 tys. t	piasek	kategoria C <sub>1</sub>	obręb Uśnik-Kolonia, dz. nr 44, 45
10.	Zalesie Poczynki	860,47 tys. t	piasek	kategoria C <sub>1</sub>	obręb Zalesie- Poczynki, dz. nr 27, 28, 47, 48

c) dodaje się akapit w brzmieniu: „Tereny udokumentowanych złóż kopalin przeznacza się pod powierzchnią eksploatację, zgodnie z przepisami odrębnymi”,

d) w Kierunkach polityki przestrzennej w zakresie eksploatacji złóż kopalin dodaje się dwa kolejne wyróżniki w brzmieniu:

- „eksploatacja złóż kopalin położonych w granicach korytarzy ekologicznych ustalonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego podlega szczególnym rygorom ograniczającym oddziaływanie na środowisko i funkcjonowanie powiązań przyrodniczych oraz wymaga zapewnienia rozwiązań eliminujących możliwość wtargnięcia migrującej zwierzyny na tereny eksploatacji (złoża: „Stare Duchny”, „Uśnik Kolonia”),
- w przypadku wystąpienia w granicach terenów eksploatacji kopalin urządzeń melioracyjnych – rowów oraz sieci drenarskiej, ustala się obowiązek wykonania w uzgodnieniu z ich właścicielem lub użytkownikiem odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych, dla zapewnienia prawidłowego ich funkcjonowania.”, w punkcie 4.2 Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych, w pierwszym wyróżniku dodaje się akapit w brzmieniu: „W związku z tym przepisem, decyzję o przestąpieniu do sporządzenia planów miejscowych dla terenów rolnych i leśnych przeznaczonych pod zabudowę lub inną funkcję niezwiązanych z gospodarką rolną lub leśną, należy podejmować każdorazowo po zaistnieniu potrzeb i możliwości w tym zakresie”.

§ 5. Na ujednoliconych rysunkach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo, stanowiących wraz z ujednoliconym tekstem studium załącznik nr 10 wprowadza się zmiany, o których mowa w § 1 Uchwały.

§ 6. Pozostałe ustalenia dotyczące uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie uległy zmianie i pozostają aktualne na dzień ich sporządzenia.

§ 7. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Śniadowo.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO

UWARUNKOWANIA (DIAGNOZA)

SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium



Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)



Załącznik Nr 2 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYСУNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO

UWARUNKOWANIA (DIAGNOZA)

SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium

Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr V.46.2019

Rady Gminy Śniadowo

z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIADOWO

UWARUNKOWANIA (DIAGNOZA)

SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium



Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)



Załącznik Nr 4 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO

UWARUNKOWANIA (DIAGNOZA)

SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium

Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)



Załącznik Nr 5 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

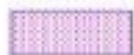
SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium



Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirzem)



Tereny eksploatacji kruszywa naturalnego

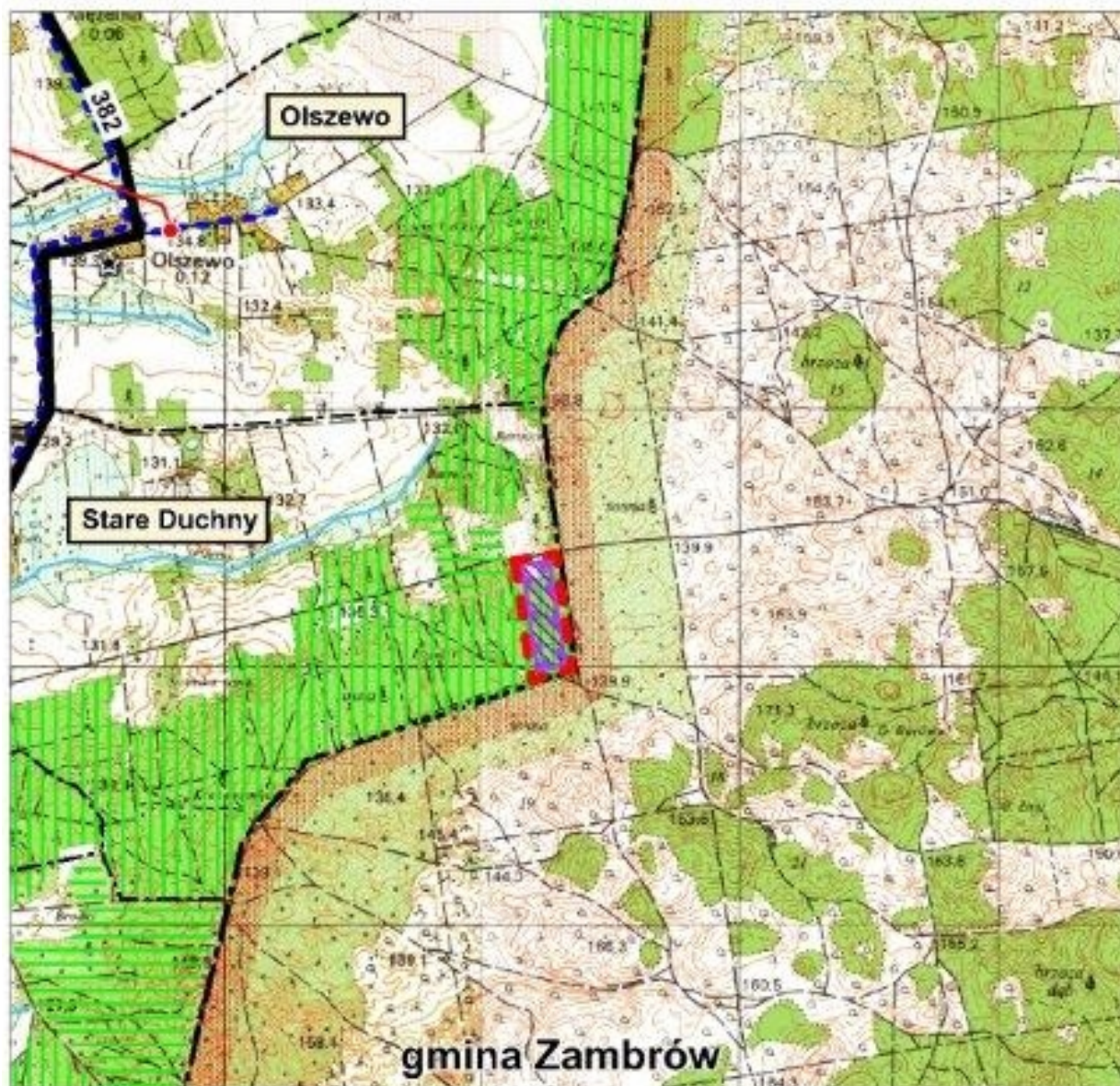


Załącznik Nr 6 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAADOWO

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

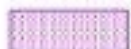
SKALA 1:25 000



Granice terenów objętych zmianą studium



Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)



Tereny eksploatacji kruszywa naturalnego






Załącznik Nr 7 do uchwały Nr V.46.2019  
Rady Gminy Śniadowo  
z dnia 21 marca 2019 r.

## RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:25 000



-  Granice terenów objętych zmianą studium
-  Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)
-  Tereny eksploatacji kruszywa naturalnego



z dnia 21 marca 2019 r.




**RYSUNEK ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW  
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIAĐOWO**

skala 1:25000

## KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SKALA 1:25 000



-  Granice terenów objętych zmianą studium  
 Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem)  
 Tereny eksploatacji kruszywa naturalnego

Załącznik Nr 9 do uchwały Nr V.46.2019

Rady Gminy Śniadowo

z dnia 21 marca 2019 r.

## **ROZSTRZYGNIECIE**

o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków  
zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z 2019 r. poz. 60), Radzie Gminy Śniadowo nie przedłożono do rozpatrzenia żadnych uwag do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo w części dotyczącej wyznaczenia terenów udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego: „Dębowo II”, „Stare Duchny”, „Stare Konopki – Pole B”, „Uśnik Kolonia” i „Zalesie Poczynki”, położonych w obrębach geodezyjnych: Dębowo, Stare Duchny, Stare Konopki, Uśnik-Kolonia i Zalesie-Poczynki, z przeznaczeniem pod powierzchnią eksploatację kopalin.

Przewodniczący Rady



Załącznik Nr 10 do uchwały Nr V.46.2019

Rady Gminy Śniadowo

z dnia 21 marca 2019 r.

## **WÓJT GMINY ŚNIADOWO**



# **STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚNIADOWO**

## **TEKST JEDNOLITY**

**ŚNIADOWO 2019**

## **ZESPÓŁ AUTORSKI STUDIUM**

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska – upr. urb. Nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna:

mgr inż. arch. Elżbieta Tysza

Środowisko przyrodnicze:

mgr Andrzej Lewandowski

Środowisko kulturowe:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Sfera społeczna:

inż. Maria Piątkowska

Rolnictwo i gospodarka gruntami:

inż. Tadeusz Borowski

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę, gaz i odprowadzenie ścieków:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Grafika komputerowa:

tech. Jadwiga Ptaszyńska

## **ZE ZMIANAMI**

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków**

**zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo**

**Uchwała Nr VII/57/2011 Rady Gminy Śniadowo z dnia  
29 września 2011 roku**

Zespół autorski zmiany studium:

główny projektant:

mgr inż. arch. Wiktor Panfiluk, OIU Warszawa WA-150

zagadnienia przestrzenne:

mgr inż. arch. Katarzyna Reut-Jaworowska OIU  
Warszawa WA-334

zagadnienia przestrzenne:

mgr inż. arch. Teresa Kiejzik

elektroenergetyka:

inż. Elżbieta Kępska

ochrona środowiska i prognoza oddziaływania na  
środowisko:

mgr Bożena Gajewska

Zmiana tekstu studium wyróżniona **kolorem zielonym**

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków  
zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo  
Uchwała Nr XIII/98/2012 Rady Gminy Śniadowo z dnia  
16 maja 2012 roku**

Zespół autorski zmiany studium:

główny projektant:

mgr Andrzej Lewandowski, OIU Warszawa WA-260

opracowanie graficzne:

mgr inż. Ryszard Serwatka

Zmiana tekstu studium wyróżniona kolorem niebieskim

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków  
zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo  
Uchwała Nr XIIV/109/2012 Rady Gminy Śniadowo z dnia  
20 czerwca 2012 roku**

Zespół autorski zmiany studium:

główny projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska, OIU Warszawa WA-130

opracowanie graficzne:

mgr inż. Ryszard Serwatka

dokumentacja prac planistycznych:

Bożena Modzelewska

Zmiana tekstu studium wyróżniona kolorem czerwonym

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków  
zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo  
Uchwała Nr XIII/19/2014 Rady Gminy Śniadowo z dnia  
30 grudnia 2014 roku**

Zespół autorski zmiany studium:

główny projektant:

mgr Andrzej Lewandowski OIU Warszawa WA-260

opracowanie graficzne:

mgr Zbigniew Bargielski

Zmiana tekstu studium wyróżniona kolorem fioletowym

**Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków  
zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo  
Uchwała Nr V.46.2019 Rady Gminy Śniadowo z dnia  
21 marca 2019 roku**

Zespół autorski zmiany studium:

główny projektant:

mgr Andrzej Lewandowski upr. urb. nr 1621

opracowanie graficzne:

mgr Zbigniew Bargielski

Zmiana tekstu studium wyróżniona kolorem brązowym

# **CZĘŚĆ I**

## **UWARUNKOWANIA**

## SPIS TREŚCI

<b>Wprowadzenie i uwarunkowania zewnętrzne</b>	<b>7</b>
<b>I. Struktura funkcjonalno - przestrzenna</b>	
1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy	11
2. Sieć osadnicza	11
3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy	13
<b>II. Środowisko przyrodnicze</b>	
1. Ocena lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego	18
2. Zagrożenia i degradacja środowiska przyrodniczego	27
3. Obiekty i elementy ochrony przyrody	30
<b>III. Środowisko kulturowe</b>	
1. Tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską	30
2. Zabytki i stanowiska archeologiczne	32
3. Zasady ochrony konserwatorskiej	33
<b>IV. Sfera społeczna</b>	
1. Obsługa ludności	36
2. Ludność	38
3. Mieszkalnictwo	42
<b>V. Sfera gospodarcza</b>	
1. Rolnictwo	43
2. Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych	49
3. Pozarolnicza działalność gospodarcza	56
4. Turystyka i wypoczynek	57
<b>VI. Infrastruktura techniczna</b>	
1. Komunikacja	58
2. Zaopatrzenie w wodę	65
3. Odprowadzenie ścieków	67
4. Zaopatrzenie w gaz	68
5. Elektroenergetyka	68
<b>VII. Synteza uwarunkowań rozwoju gminy</b>	<b>69</b>

**Załączniki graficzne:**

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” w skali 1:25 000,
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ośrodka gminnego Śniadowo” w skali 1:10 000.

## WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz.139 – tekst jednolity; Dz.U. z 1999 roku, Nr 41, poz.412, Nr 111, poz.1279; Dz.U. z 2000 roku, Nr 12, poz.136; Nr 109, poz.1157. Nr 120, poz.1268, Dz.U. z 2001 r. Nr 5, poz.42, Nr 14, poz.124, Nr 100, poz.1085, Nr 115, poz.1229, Nr 154, poz.1804, Dz.U. z 2002 r. Nr 25, poz.253),
- uchwała Nr XXXVII/163/02 Rady Gminy Śniadowo z dnia 29 kwietnia 2002 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo,
- umowa o dzieło Nr 2222-1/6/02 zawarta w dniu 5 lipca 2002 roku.

**Przedmiotem opracowania** studium jest gmina Śniadowo w granicach administracyjnych.

**Zakres studium** uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej.

### **W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:**

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

### **W studium określa się w szczególności:**

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,

- obszary zabudowane ze wskazaniem, w miarę potrzeb, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeb obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspakajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

**Opracowanie ma na celu** zapewnienie prawidłowej realizacji struktury funkcjonalno – przestrzennej i zobowiązuje organy samorządowe w ich działalności.



## **UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE**

Do uwarunkowań zewnętrznych wykorzystano materiały, wytyczne i ustalenia zawarte w opracowaniach w skali kraju, makroregionu, regionu i województwa.

Gmina Śniadowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie łomżyńskim.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010, która została przyjęta przez Sejmik Województwa w sierpniu 2000 roku, gmina znajduje się w obszarze funkcjonalnym „Zachodnim”. Obszar ten ukierunkowany jest na rozwój nowoczesnego rolnictwa oraz przemysłu przetwórczego.

Powiat łomżyński posiada słabe warunki glebowe, dobrze rozwiniętą produkcję zwierzęcą w zakresie bydła mlecznego i trzody chlewnej.

### **Ważniejsze uwarunkowania zewnętrzne wpływające na rozwój gminy:**

- położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”,
- przebieg drogi wojewódzkiej nr 677 Łomża - Ostrów Mazowiecka,
- przebieg trzeciorzędowej linii kolejowej.

## MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo opracowany przez WBPP w Łomży w 1985 roku,
  - Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży,
  - Przyroda województwa łomżyńskiego pod redakcją Aleksandra W. Sokołowskiego - Łomża, 1997,
  - Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa, 1982,
  - Stan środowiska województwa podlaskiego - WIOŚ w Białymstoku 1999 rok,
  - Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa łomżyńskiego – gmina Śniadowo,
  - Plan urządzenia Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Łomża na lata 2000 – 2009,
  - Mapy glebowo-rolnicze,
  - Program małej retencji w województwie łomżyńskim - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997,
  - Waloryzacja agroekologiczna obszaru Zielone Płuca Polski - IUNG Puławy, 1994,
  - Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku;
  - Wykaz gruntów sporządzony przez Starostwo Powiatowe w Łomży,
  - Ewidencja obszarów zmeliorowanych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku,
  - Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży,
  - Materiały Wodociągów Wiejskich Spółka z o.o. w Łomży,
  - Dane urzędu statystycznego w Łomży i w Białymstoku,
  - Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000,
  - Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Śniadowie,
- oraz **opracowaniami wyższej rangi:**
- Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - Polska,
  - Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi.

## I. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

### 1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy

Gmina Śniadowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie łomżyńskim. Sąsiaduje: od północy z gminą Łomża, od wschodu z gminą Zambrów, od południa z gminą Szumowo i gminami województwa mazowieckiego (Lubotyń, Czerwin), od zachodu z gminą Troszyn (woj. mazowieckie) i gminą Miastkowo.

Gmina zajmuje obszar 16 259 ha, co stanowi 12,0% powierzchni powiatu i 0,8% powierzchni województwa podlaskiego.

**Użytkowanie gruntów** przedstawia się następująco:

- Użytki rolne 9.818 ha → 78,5%
  - w tym: - grunty orne 9.777 ha
    - sady 41 ha
    - łąki 1.097 ha
    - pastwiska 1.545 ha
    - grunty rolne zabudowane 245 ha
    - stawy, rowy szczegółowe 74 ha
- grunty leśne i zadrzewione 2.801 ha → 17,2%
- grunty zabudowane i zurbanizowane 615 ha → 3,8%
  - w tym: - tereny zabudowane 100 ha
  - tereny komunikacyjne 492 ha
  - użytki kopalne 23 ha
- grunty pod wodami 28 ha → 0,2%
- nieużytki 51 ha → 0,3%
- tereny różne 3 ha → 0,0%

**Ludność gminy** wynosi ogółem 5989 osób, w tym w ośrodku gminnym 1213 osób (według danych Urzędu Gminy - stan na dzień 30.06.2002 r.).

**Podstawowa funkcja gminy** - rolnicza.

Funkcja uzupełniająca - przemysłowa.

**Śniadowo** - gminny wielofunkcyjny ośrodek rozwoju z dodatkową funkcją w zakresie przemysłu, głównie materiałów budowlanych

### 2. System osadniczy

Sieć osadnicza gminy liczy 43 jednostki osadnicze o dużym zróżnicowaniu pod względem wielkości. Największymi pod względem liczby mieszkańców wsiami są:

- Śniadowo - 1213 osoby,
- Szczepankowo - 436 osób,
- Stare Ratowo - 273 osoby,
- Wierzbowo - 226 osób,
- Koziki - 222 osoby.

Do grupy wsi, liczących od 100 do 200 osób należy 14 wsi, a do grupy od 50 do 100 osób 18. Do wsi bardzo małych, liczących poniżej 50 mieszkańców należy 6 wsi: Kołaczki (47), Zalesie Wypychy (46), Konopki Młode (43), Zalesie-Poczynki (42), Żebry Kolonia (40) i Grabowo (33).

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 37 osób/km<sup>2</sup> i jest wyższa od gęstości zaludnienia gmin wiejskich w powiecie łomżyńskim - 29 osób/km<sup>2</sup>, przy średniej w województwie podlaskim 59 osób/km<sup>2</sup> (na terenach wiejskich województwa 32 osoby/km<sup>2</sup>).

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania ośrodka subregionalnego - miasta Łomży.

**Głównym ośrodkiem jest Śniadowo**, wieś skupiająca 20% ludności gminy. W systemie osadniczym województwa jest to ośrodek o znaczeniu gminnym. W Śniadowie skoncentrowane są usługi z zakresu obsługi ludności i rolnictwa oraz zlokalizowane są wszystkie zakłady przemysłowe funkcjonujące na terenie gminy. Struktura funkcjonalno-przestrzenna ośrodka gminnego została scharakteryzowana w pkt 3.1.

**Funkcję ośrodka wspomagającego** dla miejscowości gminnej pełni wieś **Szczepankowo**, położona w północnej części gminy, wyposażona w usługi podstawowe z zakresu obsługi ludności (szkoła, ośrodek zdrowia, poczta, filia biblioteki, filia banku, usługi handlu i gastronomii), ochrony przeciwpożarowej (strażnica OSP) oraz usługi z zakresu obsługi rolnictwa (skup mleka i żywca, usługi weterynaryjne, mechanizacyjne, sprzedaż środków do produkcji rolnej). Wieś jest siedzibą parafii rzymskokatolickiej (kościół, cmentarz parafialny).

Jednostki osadnicze gminy (poza wsią gminną) to wsie typowo rolnicze. Funkcje pozarolnicze rozwinięte są niewielkim stopniu i należą do nich usługi oraz turystyka.

**Funkcja usługowa**, poza ośrodkiem gminnym i wspomagającym jest słabo rozwinięta.

Placówki usługowe występują w rozproszeniu i są to:

- z zakresu obsługi ludności:

- szkoły we wsiach: Sierzputy Zagajne, Stare Duchny, Uśnik,
- świetlice we wsiach: Ratowo Piotrowo, Stare Ratowo, Stare Jemielite,
- sklepy we wsiach: Dębowo, Stara Jakać, Wierzbowo, Stare Szabły, Chomentowo,
- bary gastronomiczne we wsiach: Koziki, Konopki Młode, Jakać Dworna,
- z zakresu ochrony przeciwpożarowej - strażnice OSP we wsiach: Jastrząbka Młoda, Stara Jakać, Szabły Młode, Stare Konopki, Chomentowo, Grabowo, Jemielite Wypychy, Koziki, Wierzbowo,
- z zakresu obsługi rolnictwa - zlewnie mleka we wsiach: Stara Jastrząbka, Dębowo, Stara Jakać, Wierzbowo.

**Funkcja turystyczna** ogranicza się do obsługi ruchu turystów zmotoryzowanych. Usługi świadczą obiekty zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej Nr 677 Ostrów Mazowiecka - Łomża: MOP (stacja paliw i usługi hotelarsko - gastronomiczne) we wsi Jakać Dworna oraz bar gastronomiczny we wsi Konopki Młode.

### **3. Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy**

Gmina Śniadowo położona jest na obszarze Międzyrzecza Łomżyńskiego i należy do gmin typowo rolniczych. W ośrodku gminnym rozwinięta jest funkcja przemysłowa.

Obszar gminy charakteryzuje się średnią jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wysokim poziomem intensywności produkcji rolnej. Dominującym kierunkiem produkcji jest chów bydła mlecznego. Znaczący udział w produkcji rolnej mają gospodarstwa produkujące trzodę chlewną oraz prowadzące produkcję roślinną. Użytki rolne zajmują 78,5% powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają grunty orne. W dnach dolin rzecznych i innych obniżeniach terenu występują użytki zielone. Duży udział gruntów rolnych oraz niski udział lasów sprzyja produkcji roślinnej i hodowli.

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi zaledwie 17,2% ogólnej jej powierzchni. Panującymi zespołami są bory świeże, a w strukturze własności dominują lasy prywatne. Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Największe kompleksy z fragmentami Czerwonego Boru występują we wschodniej części gminy. Na pozostałym obszarze lasy występują w dużym rozdrobnieniu, tworząc niewielkie kompleksy.

Przestrzeń gminy rozgranicza system powiązań przyrodniczych, wytworzony wzdłuż cieków wód powierzchniowych - rzek: Ruż, Śniadowianki i Łomżycki.

Gmina charakteryzuje się mało zróżnicowanymi walorami krajobrazowymi - przeważa krajobraz polno - leśny o niewielkich deniwelacjach terenu. Najwyższe walory przyrodniczo-krajobrazowe reprezentuje wschodnia część gminy położona na obrzeżu wału morenowego pokrytego kompleksem leśnym Czerwony Bór.

Duże kompleksy leśne o przydatnych dla rekreacji siedliskach oraz przebieg szlaku turystycznego drogą wojewódzką stwarzają możliwości rozwoju funkcji turystycznej.

Poza walorami przyrodniczymi obszar gminy wzbogacają obiekty o wartościach kulturowych.

Walory krajoznawcze posiadają wsie Śniadowo i Szczepankowo (historyczne układy przestrzenne). Wieś Szczepankowo należy do jednej z najstarszych miejscowości powiatu łomżyńskiego. Do najcenniejszych zabytków należą: późnogotycki kościół oraz dwór w Szczepankowie, kościół neoromański z elementami neogotyckimi w Śniadowie.

Obecnie ruch turystyczny ogranicza się do turystyki tranzytowej po drodze wojewódzkiej nr 677 wiodącej z Warszawy na Pojezierze Mazurskie i Suwalsko-Augustowskie.

Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują jedynie 3,8% powierzchni gminy, a w ich strukturze przeważają tereny komunikacji drogowej i kolejowej (80%).

Tkanka osadnicza gminy ukształtowana została w układzie węzłowym, a zabudowa wsi głównie w formie zabudowy „ulicowej”. Niewielki udział stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna, głównie w zachodniej części gminy. Zainwestowanie wsi stanowi zabudowa zagrodowa, a w uzupełnieniu występują pojedyncze obiekty usługowe.

Wszystkie jednostki osadnicze to wsie typowo rolnicze. Funkcja usługowa jest słabo rozwinięta i odgrywa małą rolę w strukturze funkcjonalnej.

Głównym elementem sieci drogowej jest droga wojewódzka Nr 677 Łomża – Ostrów Mazowiecka przebiegająca przez środek gminy. Droga wojewódzka łączy sieć dróg powiatowych i gminnych obsługujących jednostki osadnicze gminy z koncentracją węzłów w rejonie Śniadowa.

Istotnym elementem struktury przestrzennej jest, przecinająca środkową część gminy, linia kolejowa (obecnie wyłączona z ruchu osobowego) Ostrołęka - Łapy z odgałęzieniem w kierunku Łomży i węzłem kolejowym w Śniadowie.

~~Na terenie gminy, na gruntach wsi Stare Ratowo i Ratowo Piotrowo prowadzona jest eksploatacja złoża piasków kwarcowych.~~

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy przedstawiono na mapie w skali 1:25000.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono jednostkę strukturalną - ośrodek gminny Śniadowo. Pozostały obszar uznano za jednorodny.

### 3.1 Struktura funkcjonalno - przestrzenna ośrodka gminnego

Jednostka strukturalna obejmuje obszar funkcjonalny miejscowości gminnej - grunty wsi Śniadowo i Stare Ratowo.

#### Położenie i ogólna charakterystyka:

Śniadowo położone jest w środkowej części gminy w miejscu przecięcia się dwóch szlaków komunikacyjnych:

- drogi wojewódzkiej nr 677 Ostrów Mazowiecka - Łomża,
- linii kolejowej Ostrołęka - Łapy.

**Ranga ośrodka** - gminny ośrodek rozwoju.

**Funkcja** - ośrodek wielofunkcyjny z dobrze rozwiniętą funkcją przemysłową (głównie produkcja materiałów budowlanych).

Funkcja turystyczna odgrywa małą rolę w strukturze funkcjonalnej Śniadowa i ogranicza się do bazy handlowo - gastronomicznej o niskich standardach usług.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną ośrodka gminnego przedstawiono na mapie w skali 1: 10 000.

#### Użytkowanie obszaru:

Przez środkową część jednostki oraz przez tereny położone w części południowej przebiegają lokalne ciągi ekologiczne - doliny cieków wodnych. Obejmują tereny trwałych użytków zielonych z niewielkimi kompleksami leśnymi. Część północna charakteryzuje się przewagą gruntów ornych w strukturze użytkowania.

Zainwestowanie wsi koncentruje się po południowej stronie linii kolejowej. Dolina rzeki Śniadowianki przebiegająca przez środkową część zainwestowania dzieli jednostkę na dwa obszary o zróżnicowanej strukturze funkcjonalno - przestrzennej.

**Obszar zachodni** obejmuje najstarszą część układu przestrzennego Śniadowa z rynkiem, zabytkowym zespołem kościoła parafialnego, cmentarzem

rzymskokatolickim oraz tereny zainwestowane wzdłuż ulic wylotowych w kierunku Łomży (z dworcem kolejowym), Ostrowi Mazowieckiej, Szumowa i Truszek. Głównymi funkcjami obszaru są: mieszkaniowo - usługowa oraz rolnicza.

**Obszar wschodni** obejmuje część wsi Śniadowo z osiedlem mieszkaniowym, zakładami przemysłowymi, bazami magazynowo - składowymi oraz zabudowę rolniczą wsi Stare Ratowo. Głównymi funkcjami obszaru są: przemysłowa, mieszkaniowa i rolnicza.

### **Charakterystyka zainwestowania:**

#### Tereny usług:

- zespół kościoła parafialnego z plebanią,
- usługi handlu i gastronomii (sklepy, restauracja, bary gastronomiczne),
- oświaty (szkoła podstawowa z gimnazjum, przedszkole),
- ochrony zdrowia (Gminny Ośrodek Zdrowia),
- administracji (Urząd Gminy, posterunek policji),
- kultury (Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka, świetlica),
- bankowości i łączności (Bank Spółdzielczy, poczta),
- ochrony przeciwpożarowej (remiza OSP),
- obsługi rolnictwa (SKR - sprzedaż i naprawa maszyn rolniczych, bazy magazynowo - handlowe - zaopatrzenie w środki produkcji, punkt skupu mleka i skup żywca, targowica, usługi weterynaryjne),
- obsługi komunikacji (stacja paliw, zakłady diagnostyki i naprawy pojazdów, przystanek PKS, dworzec kolejowy).

#### Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- osiedla i zespoły zabudowy jednorodzinnej zrealizowane głównie w formie zabudowy wolnostojącej na wydzielonych działkach. Na osiedlu położonym w obszarze wschodnim część zabudowy zrealizowana w formie szeregowej. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą usługi (głównie w parterach budynków zlokalizowanych przy rynku) oraz zabudowa gospodarcza,
- zabudowa wielorodzinna - 1 budynek przy ul. Kolejowej,

#### Tereny zabudowy zagrodowej:

- zabudowa zwarta we wsi Stare Ratowo oraz przy ulicach wylotowych w kierunku wsi Truszki i Szumowo,



- pojedyncze siedliska funkcjonujące na osiedlach mieszkaniowych,
- zabudowa rozproszona, kolonijna,

Tereny przemysłowe:

- zakłady przemysłowe zlokalizowane w sąsiedztwie linii kolejowej (obszar wschodni) - producent materiałów budowlanych „PREFBET”, domów drewnianych "Gromada Tour", producent rur kanalizacyjnych i wodociągowych,
- przesypownia cementu,
- rozlewnia gazu,
- zakłady produkcyjno - usługowe - tartak, młyn, piekarnia,

Tereny produkcji zwierzęcej - dwie fermy drobiu w Starym Ratowie,

Tereny zieleni:

- zieleń urządzona w rynku,
- cmentarz parafialny rzymskokatolicki,
- cmentarz żydowski,

Tereny zaplecza technicznego:

- oczyszczalnia ścieków,
- ujęcie wody ze stacją wodociągową.

**Funkcje kolizyjne:**

- budynki inwentarskie i uciążliwe obiekty produkcyjno - usługowe w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- zabudowa mieszkaniowa w strefie sanitarnej cmentarza.

**Tereny wymagające przekształceń lub porządkowania:**

- niezagospodarowane enklawy terenu na osiedlu Centrum - zapewnienie dostępności komunikacyjnej,
- obszar o wartościach kulturowych, położony w strefie ochrony konserwatorskiej - rewaloryzacja układu historycznego, przebudowa obiektów dysharmonizujących,
- teren cmentarza żydowskiego,
- zabudowa zagrodowa funkcjonująca na małych, wąskich działkach bez możliwości rozbudowy siedlisk - sukcesywna zmiana funkcji na mieszkaniową.

## **II. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE**

### **1. Lokalne zasoby środowiska przyrodniczego**

#### **1.1. Położenie geograficzne**

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski obszar gminy Śniadowo położony jest w mezoregionie Międzyrzecza Łomżyńskiego stanowiącego część makroregionu Niziny Północnomazowieckiej.

#### **1.2. Rzeźba terenu**

Na obszarze gminy Śniadowo wyróżnia się następujące jednostki morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa pagórkowata położona na wysokości 115-140 m n.p.m. obejmująca północną i środkową część gminy. Wysoczyzna reprezentuje typ rzeźby polodowcowej pochodzącej ze zlodowacenia środkowopolskiego. W rejonie wsi: Szczepankowo, Wierzbowo, Uśnik i Jakać Borki występują wzgórza moren czołowych stanowiące lokalne kulminacje. We wschodniej części wznosi się ciąg moren międzylobowych o orientacji południkowej, zwany wałem Czerwonego Boru. Powierzchnię wysoczyzny urozmaicają dodatkowo wyraźnie zarysowane dolinki pochodzenia denudacyjnego oraz liczne zagłębienia.  
W okolicach Uśnika znajduje się pagórek kemowy o wysokości względnej około 20 m, a na południe od wsi Zagroby i na wschód od Śniadowa występują ozy w kształcie wydłużonych wałów o długości kilku kilometrów;
- obszar akumulacji sandrowej położony w południowej części gminy i wyniesiony 110-155 m. n.p.m. Sandr posiada płaską powierzchnię lekko nachyloną w kierunku zachodnim ku dolinie rzeki Ruż;
- formy dolinne obejmujące współczesną holocenną dolinę rzeki Ruż, dolinę Śniadowianki, Łomżyczki i innych bezimiennych cieków oraz rozległe obniżenia terenowe. Dolina Rużu charakteryzuje się płaską, podmokłą i zabagnioną powierzchnią pozbawioną tarasu zalewowego;
- formy eoliczne, w skład których wchodzi pola piasków przewianych i wydmy występujące dużymi płacami w obrębie sandru w sąsiedztwie Czerwonego Boru oraz na obszarze wysoczyzny w rejonie Szczepankowa. Wydmy przyjmują formę wałów o wysokości kilku metrów.

### **1.3. Budowa geologiczna**

Podłoże geologiczne stanowi prekambryjska platforma wschodnioeuropejska, tzw. Wyniesienie Mazursko-Suwalskie, na którym zalegają głębokie serie paleozoiczne i mezozoiczne stanowiące jednocześnie podłoże dla utworów trzeciorzędowych (piaski drobne i pylaste z wkładkami węgla brunatnego).

Utwory czwartorzędowe reprezentują:

- utwory lodowcowe zwałowe (gliny piaszczyste z małym udziałem glin pylastych, piaski gliniaste zalegające pod osadami piaszczystymi) występujące zwartym obszarem w północnej i środkowej części gminy (Szczepankowo, Wszerzecz, Żebry, Uśnik, Wierzbowo, Chomentowo, Jemielite Wypychy, Jakać Młoda, Zalesie Wypychy, Jakać Dworna),
- utwory lodowcowe (piaski drobno i średnio ziarniste oraz żwiry) występujące w sąsiedztwie glin,
- utwory lodowcowe moreny czołowej (piaski różnoziarniste z domieszką żwirów i głazów) występujące lokalnie,
- utwory lodowcowe i wodnolodowcowe budujące kemy i ozy (piaski różnoziarniste oraz żwiry) zalegające wyspowo w zachodniej i wschodniej części gminy w rejonie Śniadowa, Olszewa, Starych Konopek i Uśnika,
- utwory wodnolodowcowe sandrowe reprezentowane przez piaski różnoziarniste, lokalnie żwiry występujące w południowej i północnej części gminy,
- utwory eoliczne tworzące wydmy (piaski drobne i pylaste, luźne o miąższości 1-3 m nadbudowujące powierzchnię sandru) pojawiające się na zachód od wsi Uśnik i Jastrząbka Młoda oraz na wschód od wsi Stara Jastrząbka, a także w okolicach Szczepankowa,
- holocenijskie utwory bagienne, aluwialne i aluwialno-deluwialne (torfy, namuły piaszczyste, piaski drobne i średnie, żwiry oraz gliny piaszczyste).

### **1.4. Surowce mineralne**

Wielkość i charakter zasobów surowcowych występujących w gminie warunkowane są budową geologiczną.

W granicach gminy występuje udokumentowane złożo piasku kwarcowego „Śniadowo”. Eksploatacja złoża prowadzona przez wiele lat doprowadziła do

znacznego wyczerpania zasobów piasku, które służą do produkcji betonu komórkowego.

Niewielkie ilości kruszywa naturalnego występują w strefie peryferyjnej moreny Czerwonego Boru – złoża „Kończki Lemiesz”. Rejestrowe zasoby złoża wynoszą 345 tys. ton. Obecnie złoża nie jest eksploatowane. Surowiec przydatny jest dla potrzeb budownictwa i drogownictwa oraz do produkcji pospółki.

W rejonie wsi Sierzputy Zagajne stwierdzono niewielką koncentrację żwirów oraz piasków ze żwirem. Złóża te zaliczono do obszarów perspektywicznego występowania złóż surowców mineralnych.

Przeprowadzone prace poszukiwawcze w rejonie wsi: Dębowo, Stare Duchny, Stare Konopki, Uśnik-Kolonia i Zalesie-Poczynki przyniosły wyniki pozytywne. Nawiercone kruszywo naturalne tworzy gniazda o znacznej miąższości z możliwością ich eksploatacji.

Na terenie gminy Śniadowo udokumentowano w kategorii C<sub>1</sub> następujące złoża kopalin:

- złoża piasku „Dębowo II” o zasobach 918,86 tys. ton (obręb Dębowo, Pole A – dz. nr 49/1, 50/4, 50/5, 50/17, Pole B – dz. nr 53/1, 258) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.34.2018 z dnia 4 czerwca 2018 r.),
- złoża piasku „Stare Duchny” o zasobach 1815,27 tys. ton (obręb Stare Duchny, dz. nr 133, 167) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.60.2018 z dnia 27 września 2018 r.),
- złoża piasku ze żwirem „Stare Konopki – Pole B” o zasobach 2110,9 tys. ton (obręb Stare Konopki, dz. nr 2/3, 2/4, 2/5, 2,6, 2/11, 2/12) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.9.2018 z dnia 14 lutego 2018 r.),
- złoża piasku „Uśnik Kolonia” o zasobach 830,52 tys. ton (obręb Uśnik-Kolonia, dz. nr 44, 45) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.89.2018 z dnia 8 stycznia 2019 roku),
- złoża piasku „Zalesie Poczynki” o zasobach 860,47 tys. ton (obręb Zalesie-Poczynki, dz. nr 27, 28, 47, 48) – Decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego (pismo znak: DIT-III.7427.1.86.2018 z dnia 19 grudnia 2018 roku).

W warunkach bilansowych występuje natomiast torf olchowy, drzewno-turzycowy i drzewny w dolinie rzeki Ruż, na południe od zabudowań wsi Stare Ratowo, na północ od zabudowy wsi Szabły Młode, na południe od wsi Jastrząbka Młoda i Stara Jastrząbka, pomiędzy Szczepankowem i Wszerzeczą.

### **1.5. Zasoby wodne**

#### **Wody powierzchniowe**

Pod względem hydrograficznym gmina leży w obrębie zlewni rzeki Ruż, która stanowi lewy dopływ Narwi. Ruż wraz ze Śniadowianką odwadniają w zasadzie cały obszar gminy. Tylko północno-wschodni fragment obszaru gminy leży w granicach zlewni Łomżyczki biorącej swój początek w okolicach wsi Stare Konopki.

Ruż posiada swoje tereny źródliskowe wśród mokradeł położonych w obrębie użytków zielonych w pobliżu zabudowy wsi Kaczynek w gminie Szumowo, następnie przepływa wzdłuż południowo-zachodnich granic gminy Śniadowo i uchodzi do Narwi we wsi Rybaki w gminie Miastkowo. Rzeka płynie wyprostowanym na wielu odcinkach wąskim korytem wśród zmeliorowanych łąk.

Największym dopływem Rużu jest Śniadowianka, która odprowadza wody ze środkowej części obszaru gminy i posiada z nim połączenie poprzez system rowów melioracyjnych. Pozostałe bezimienne ciekły, jak również rowy melioracyjne, wypełniają dna mniejszych dolinek i obniżen terenowych.

Gmina pozbawiona jest naturalnych zbiorników wodnych. Występują tutaj natomiast małe sztuczne obiekty o charakterze oczek wodnych, stawów i zbiorników przeciwpożarowych (między innymi we wsiach: Śniadowo, Stare Ratowo, Zalesie, Młynik, Wszerzecz, Szczepankowo, Chomentowo, Sierzputy Marki, Olszewo, Koziki i Wierzbowo).

Retencjonowanie wody w zbiornikach pozwala na racjonalne ich wykorzystanie, gromadzenie w stanach zagrożeń powodzią oraz dostarczanie jej w okresach suszy.

#### **Wody gruntowe**

Pod względem warunków hydrogeologicznych obszar gminy zróżnicowany jest na dwie strefy o odmiennych reżimach wodnych:

- strefa, gdzie wody gruntowe tworzą swobodny poziom utrzymujący się w łatwo przepuszczalnych piaskach i żwirach. Wody tego poziomu powiązane są z wodami rzecznyymi, a głębokość zalegania warstw wodonośnych uzależniona jest od

wysokości względnych terenu. Wahania zwierciadła wód zależą od intensywności opadów atmosferycznych. Najpłycej wody gruntowe zalegają w dolinach i zagłębieniach, gdzie głębokość występowania I poziomu wód nie przekracza 2 m. p.p.t., co stanowi ograniczenie w posadowieniu zabudowy,

- strefa, w obrębie której ciągłość zwierciadła wód gruntowych ulega zakłóceniom na skutek występowania w podłożu gliniastych utworów trudno przepuszczalnych. Wody gruntowe występują tutaj w piaszczystych przewarstwieniach wśród glin na różnych głębokościach. Z tego też względu zwierciadło wód ma charakter napięty. Przy intensywnych opadach atmosferycznych mogą pojawiać się wody podskórne, tzw. wierzchówki utrudniające realizację zabudowy.

### **Wody podziemne**

Wodonośne warstwy użytkowe występują na różnej głębokości w piaszczystych przewarstwieniach czwartorzędowych utworów gliniastych.

Ujęcie wody w Starym Ratowie pobiera wodę z poziomu 60 m, a w Szczepankowie ze studni o głębokości 51 m.

Dla obu ujęć ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej o promieniach odpowiednio 10 m i 7 m. Ponadto dla ujęcia wody w Starym Ratowie ustanowiono strefę ochrony pośredniej o promieniu 135 m.

### **1.6. Warunki glebowe**

Obszar gminy ze względu na skałę macierzystą i stosunki wodne charakteryzuje duże zróżnicowanie warunków glebowych.

W części środkowej dominują gleby brunatne lub bielicowe pszenne dobre lub pszenno-żytnie wytworzone z glin lekkich, rzadziej średnich zaliczane do IIIa lub IIIb klasy bonitacyjnej. Powyższe gleby spotkać można w obrębie wsi: Szczepankowo, Wszerzecz, Osobne, Uśnik, Wierzbowo, Chomentowo, Jemielite Wypychy, Stare Jemielite, Ratowo Piotrowo, Żebry, Jakać Dworna.

Nieco gorsze warunki wodno-powietrzne posiadają czarne ziemie, gleby brunatne i bielicowe zalegające we wschodniej części obszaru w obrębie wsi: Wierzbowo, Dębowo, Uśnik, Wszerzecz, Osobne, Żebry, Jakać Borki, Jakać Dworna. Są to kompleksy zbożowo-pastewne mocne w IVa lub IVb klasie bonitacyjnej. Nadmierne uwilgotnienie gleb ogranicza dobór roślin. Po uregulowaniu stosunków wodnych gleby te uzyskują III klasę bonitacyjną.

W sąsiedztwie dwóch powyższych kategorii oraz w części południowo-wschodniej występują gleby średnio korzystne do produkcji rolnej (obręb wsi: Szczepankowo, Wszerzecz, Koziki, Zagroby, Konopki Stare, Sierzputy Zagajne, Mężenin, Śniadowo). Stanowią je kompleksy żytńio-ziemniaczane dobre w klasie IVa i IVb, w mniejszym stopniu gleby żytńio-ziemniaczane słabe i zbożowo-pastewne słabe w klasie IVb. Ze względu na lżejszy skład mechaniczny gleby te są wrażliwsze na suszę.

Do kategorii gleb słabych zaliczane są czarne ziemie z udziałem gleb brunatnych w kompleksie żytńim słabym występujące w zwartych płatach na północnym-zachodzie, na wschodzie oraz wzdłuż linii kolejowej (obręby wsi: Szczepankowo, Dędowo, Uśnik, Żebry, Konopki Stare, Koziki, Śniadowo, Duchny Stare, Duchny Młode, Truszki, Jakać Borki, Zalesie-Poczynki, Szabły Stare, Szabły Młode, Jastrząbka Stara, Jakać Dworna). Gleby wytworzone są z piasków gliniastych lekkich z domieszką frakcji pylastej, zalegających na piaskach luźnych lub słabo gliniastych. Pod względem bonitacyjnym kwalifikowane są do klasy V.

Najgorszymi walorami odznaczają się gleby brunatne i bielcowe zaliczane do kompleksu żytńio-łubinowego w VI klasie bonitacyjnej. Są to gleby suche, przepuszczalne, ubogie w składniki pokarmowe, bez możliwości poprawy wartości użytkowych. Występują głównie w pasie wschodnim u podnóża Czerwonego Boru (obręby wsi: Koziki, Sierzputy Zagajne, Jemielite Stare, Mężenin, Brulin, Duchny Stare, Duchny Młode), w części południowej i środkowej gminy (Jastrząbka Stara, Jakać Młoda, Jakać Stara, Śniadowo), na północ od Szczepankowa oraz w mniejszym stopniu w części zachodniej (obręby wsi: Truszki, Szabły Stare, Uśnik i Dębowo).

Trwałe użytki zielone zajmują 16% powierzchni gminy. Spotyka się je w dolinach cieków i w zagłębieniach terenu, a zwłaszcza w dolinie rzeki Ruż. Największe powierzchnie występują w granicach wsi: Duchny Młode, Stara Jastrząbka, Stara Jakać, Szabły Młode, Stare Szabły, Śniadowo, Żebry, Dębowo, Szczepankowo, Osobne, Wszerzecz. W większości są to zmeliorowane użytki zielone średniej wartości, w IV klasie bonitacyjnej z mniejszym udziałem klasy III. Tereny te predysponowane są do wysokotowarowej produkcji paszy i rozwoju gospodarki rolnej o kierunku hodowlanym.

Słabe użytki zielone V klasy bonitacyjnej stanowią mały udział w ogólnej powierzchni pastwisk oraz łąk i są położone w znacznym rozdrobnieniu na terenie całej gminy. Na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych, chociaż z uwagi na podłoże

reprezentowane przez gleb hydrogeniczne wskazane są do pozostawienia w użytkowaniu rolniczym.

### **1.7. Szata roślinna**

#### **Ekosystemy leśne**

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi zaledwie 17,2% ogólnej jej powierzchni. W strukturze własności zdecydowanie dominują lasy prywatne zajmujące 2719 ha (98,9%), a pozostałe 55 ha należy do Nadleśnictwa Łomża.

Lasy rozmieszczone są nierównomiernie, a największą koncentracją odznacza się północna i wschodnia części gminy. Na pozostałym obszarze lasy występują w dużym rozdrobnieniu.

W strukturze siedliskowej dominują bory świeże położone na ubogich glebach brunatnych i bielicowych. Drzewostan stanowi przede wszystkim sosna z domieszką brzozy, podszyt jałowiec i jarzębina, a runo leśne borówki i wrzosi.

Na mniejszych powierzchniach pojawiają się bory suche, ubogie pod względem florystycznym. Suche i przepuszczalne podłoże wpływa na niską bonitację drzewostanów sosnowych oraz zanik runa leśnego i podszytu. W pokrywie gleby spotyka się jedynie mchy, porosty i borówkę.

W okolicach Szczepankowa występują żyzniejsze bory mieszane świeże z drzewostanami sosnowymi oraz większym udziałem innych gatunków drzew typu dębu, grabu i brzozy. Tutaj oraz w kompleksie leśnym w pobliżu Chomentowa spotyka się siedliska lasów mieszanych świeżych. W drzewostanach występuje sosna, świerk, grab, brzoza, w podszytie: liczne krzewy i drzewa liściaste, a w runie: szczawik, konwalijka, poziomka, dąbrówka, jeżyna, malina, narecznica, płonnik, czernica.

W środkowej części gminy (Jakać Borki) małe powierzchnie zajmują lasy świeże, w których dominuje brzoza z bogatym gatunkowo podszytem i runem.

Na glebach murszowo-mineralnych, murszastych i czarnych ziemiach występują siedliska borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów wilgotnych. Większe skupiska tych kategorii lasów spotyka się w zachodniej części gminy w rejonie wsi Uśnik. Podwyższona wilgotność przyczynia się do bujnych i zróżnicowanych gatunkowo drzewostanów, podszytu i runa leśnego.



W dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych na glebach bagiennych występują olsy i olsy jesionowe. W stosunku do poprzednich siedlisk olsy charakteryzują się odmiennością ekologiczną.

Na terenie gminy znajdują się lasy zaklasyfikowane do kategorii lasów ochronnych, stanowiące własność Skarbu Państwa, wchodzące w skład Nadleśnictwa i Obrębu Łomża. Są to lasy o powierzchni 24 ha wykształcone na różnych siedliskach z drzewostanem w II-IV grupie wieku, położone w uroczysku Sierzputy Zagajne. Należą one do kategorii ochronności lasów w granicach do 10 km od granic administracyjnych miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców.

### **Ekosystemy łąkowe i bagienne**

Występowanie roślinności łąkowej i bagiennej nierozzerwalnie związana jest z dolinami rzecznyymi i obniżeniami terenowymi charakteryzującymi się specyficznymi warunkami gruntowo-wodnymi. Ogólna powierzchnia użytków zielonych w gminie wynosi 2642 ha, w tym łąk 1097 ha. Prace melioracyjne spowodowały daleko idące procesy odwodnień i nieodwracalnej degradacji tych terenów. Końcowym efektem było wyginięcie roślinności związanej z dawnymi metodami gospodarki łąkarskiej oraz ograniczenie zasięgu występowania cennych przyrodniczo łąk trzęślicowych, mozgowych i innych. Dotyczy to zwłaszcza dolin Rużu, Śniadowianki i Łomżyczki. Tereny zmeliorowanych użytków zielonych zajmują powierzchnię 1253 ha., co stanowi 47,4%.

### **1.8. Klimat**

W podziale klimatycznym Polski według Romera gmina zaliczana jest do dzielnicy Łomżyńsko-Grodzieńskiej, charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,8°C, z najcieplejszym lipcem (17,5°C) i najzimniejszym lutym (-4,6°C). W ciągu roku notuje się średnio 55 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C oraz 25 dni gorących z temperaturą powyżej 25°C. Przeciętnie obserwuje się 126 dni z przymrozkiem, najczęściej w styczniu. Okres wegetacji trwa tutaj około 200-210 dni, rozpoczynając się w drugiej pentadzie kwietnia i kończąc się pod koniec października. Lato trwa średnio 80-90 dni, a zima 100-110 dni.

Wilgotność względna powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi 82%. Najwyższe wartości występują od sierpnia do

marca, a najniższe w czerwcu - 70%. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł - około 41 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku i listopadzie.

Najwięcej chmur pojawia się w okresie listopad-luty z maksimum w listopadzie - 20,4 dni, a najmniej we wrześniu - 6,4 dni.

Obszar otrzymuje średnio 557 mm opadu, z czego 399 mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w lipcu i sierpniu (84,2 - 90,2 mm), najmniej zaś zimą i wczesną wiosną. Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze, średnio 15 razy w roku z maksimum występowania w lipcu - ca 5 dni. Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 82 dni, od listopada z przerwami do kwietnia.

W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni - 23,0% i południowo-zachodni (13,8%). Najrzadziej wieją wiatry z kierunku północno-wschodniego i wschodniego. Cisze atmosferyczne są notowane w 4,4% liczby notowań wiatru w ciągu roku, najczęściej latem i jesienią, najrzadziej zimą.

Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,6 m/s. Najsilniejsze wiatry występują zimą od listopada do marca, a najsłabsze wiatry wieją w okresie letnim.

Ogólne warunki klimatyczne modyfikowane są przez lokalne czynniki fizjograficzne. Największy wpływ na zróżnicowanie klimatu lokalnego mają: rzeźba terenu, rodzaj gruntu, stosunki wodne oraz pokrycie roślinne.

### **1.9. Walory krajobrazowe**

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska przyrodniczego, na który składają się: ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, pokrycie terenu, obiekty ochrony konserwatorskiej. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania należy stwierdzić, że gmina Śniadowo charakteryzuje się mało zróżnicowanymi walorami krajobrazowymi. Na ogół przeważa typ seminaturalnego krajobrazu polno-leśnego o niewielkich deniwelacjach terenu pozbawionego większych cieków i zbiorników wodnych.

Nieco lepszymi walorami krajobrazowymi odznacza się północna część gminy, na północ od Szczepankowa oraz część wschodnia pozostająca na obrzeżu wału Czerwonego Boru (okolice wsi: Koziki, Sierzputy Zagajne, Sierzputy Marki, Olszewo, Duchny Młode, Grabowo, Strzeszewo, Jastrząbka Młoda), charakteryzujące się większymi deniwelacjami terenu (dominanty krajobrazowe) i stopniem zalesienia. Wysokości względne pomiędzy poszczególnymi formami morfologicznymi dochodzą

do 20 metrów. Duże jest również nachylenia terenu, miejscami sięga ono 10-15%. Dzięki tak ukształtowanej rzeźbie w krajobrazie naturalnym zaznaczają się punkty widokowe.

## **2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego**

### **2.1. Eksploatacja surowców mineralnych**

Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi była dotychczas niekontrolowana eksploatacja kopalin, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkadziesiąt hektarów użytków rolnych i leśnych. Pozyskiwanie surowców mineralnych odbywało się dotychczas w przeważającej części bez zezwolenia właściwych organów administracji. Eksploatacja prowadzona była dorywczo bez rozpoznania geologicznego złóż i planów rekultywacji powstałych wyrobisk. Prowadziło to do nieuzasadnionej dewastacji terenów i obniżenia walorów środowiska przyrodniczego. W wyniku inwentaryzacji nieczynnych wyrobisk poeksploatacyjnych na terenie gminy stwierdzono występowanie 51 obiektów zdegradowanych, z czego w kilku gromadzone są śmieci.

Nowe uregulowania prawne wprowadziły obowiązek uzyskania koncesji na wszelkie prace geologiczne i eksploatację złóż. Wszystkie inne punkty poboru kruszywa oraz torfów winny być zamknięte i przywrócone do pierwotnego stanu użytkowania.

### **2.2. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych**

Jakość wód płynących nie odpowiada wymaganym klasom czystości. Głównymi źródłami zanieczyszczeń są tereny zabudowy wiejskiej, w szczególności obiekty inwentarskie oraz zanieczyszczenia obszarowe w postaci nawozów mineralnych i organicznych, środków ochrony roślin, a w mniejszym stopniu gospodarka komunalna i zakłady produkcyjno-usługowe. Występujące zanieczyszczenia wód azotanami spowodowane są przesiąkaniem do nich gnojowicy lub roztworów wmywanych ze źle składowanych odpadów, przyzmu obornika i naturalnego procesu wmywania azotanów z pól uprawnych i użytków zielonych. Parametrem decydującym o przekroczeniu wymaganej klasy czystości wód lub pozaklasowości jest wskaźnik z grupy bakteriologicznej - miano Coli.

Na terenie gminy nie prowadzi się obecnie badań stanu sanitarnego wód powierzchniowych. Jedyne punkty pomiarowe wód rzeki Ruż znajduje się w Miastkowie, gdzie odnotowano w 1998 roku III klasę czystości.

Drugi ciek, którego wody poddawane są kontroli – Łomżyczka, w punkcie pomiaru w Łomży wykazywał również III klasę czystości. W tym przypadku źródła zanieczyszczeń miały charakter rolniczy i komunalny. Na pozostałych ciekach wodnych nie prowadzi się monitoringu wód.

W ostatnich latach powszechnie wzrosło zagrożenie dla wód i gruntu ze względu na systematyczne wodociągowanie obszarów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Oddanie do użytku komunalnej oczyszczalni ścieków w Śniadowie poprawiło sytuację w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jedynie w miejscowości gminnej.

### **2.3. Zagrożenie powodziowe**

Na obszarze gminy nie występują tereny zalewowe i związane z nimi urządzenia ochrony przeciwpowodziowej. Do terenów okresowo podmokłych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie rzeki Ruż, Śniadowianka i Łomżyczka. W większości przypadków cykliczne zalewy wiosenne nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone. Generalnie okresowe zalewy dotyczą terenów rolnych i nie zagrażają wsiom położonym w sąsiedztwie cieków wodnych.

### **2.4. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego**

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy są zakłady produkcji prefabrykatów „PREFBET” w Śniadowie, emitujący rocznie około 42 Mg dwutlenku siarki oraz znaczne ilości pyłu (około 120 tys. ton) w ciągu roku i pyłu zawieszonego. Należy nadmienić, że zakład posiada urządzenia odpylające. Dużą uciążliwość wykazuje eksploatacja i transport piasku kwarcowego do produkcji betonu komórkowego.

Drugim pod względem znaczenia źródłem zanieczyszczeń jest gospodarka ciepła, w tym kotłownie lokalne i paleniska domowe wprowadzające do powietrza związki lotne powstałe w wyniku spalania węgla i drewna, zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Kolejne miejsce zajmuje ruch samochodowy emitujący do atmosfery spalinę oraz pył z nieutwardzonych jezdni. Duże natężenie ruchu występuje wzdłuż drogi wojewódzkiej Łomża-Ostrów Mazowiecka, wzdłuż dróg dojazdowych do i wokół rynku w Śniadowie.

Punktowymi źródłami uciążliwości dla powietrza pozostają zakłady produkcyjno-usługowe, oczyszczalnia ścieków i gminne wysypisko odpadów oraz obiekty inwentarskie, oddziałujące na otoczenie poprzez emisję organicznych związków zapachowych. Duże obiekty hodowlane znajdują się we wsiach: Jemielite Wypychy – 1 obiekt, Stare Jemielite – 2, Olszewo 1, Chomentowo, - 2, Jakać Borki – 5, Stare Szabły – 1, Szabły Młode – 3, Jakać Dworna – 1, Konopki Młode – 1, Stare Ratowo – 2, Ratowo Piotrowo – 1.

## **2.5. Hałas**

Do najważniejszych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć należy wspomniany zakład produkcji betonu komórkowego oraz komunikację drogową, z uciążliwym dla miejscowego środowiska międzynarodowym ruchem tranzytowym pojazdów ciężarowych. Badania hałasu komunikacyjnego przeprowadzone w Łomży przy wylocie Alei Legionów wykazały natężenie rzędu 65-70 dBA w ciągu dnia i nocy.

Niewielki hałas o charakterze okresowym generuje ruch lokalny ograniczający się do pozostałych dróg w gminie, w szczególności w obrębie zabudowy wiejskiej, a także sprzęt rolniczy w czasie prac polowych.

Hałas przemysłowy posiada charakter punktowy i dotyczy kilku obiektów produkcyjno-usługowych. Poprzez analogię z innymi obiektami tego typu należy zakładać, że w porze dziennej mogą one emitować do atmosfery hałas o natężeniu przekraczającym dopuszczalne 40 dB przewidywane dla terenów zabudowy mieszkaniowej.

## **2.6. Gospodarka odpadami**

Gmina Śniadowo posiada międzygminne wysypisko odpadów komunalnych, służące gminom Łomża i Śniadowo. Wysypisko wybudowane w 2002 roku, na gruntach wsi Ratowo Piotrowo o powierzchni 0,9 ha i projektowanej pojemności 5 400 m<sup>3</sup> zostało wyposażone w geomembranę, instalację odgazowania, system odwodnienia i inne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania urządzenia techniczne. System

gromadzenia odpadów stałych polega na zbiórce śmieci do kontenerów rozstawionych w poszczególnych gospodarstwach domowych oraz ich wywozie przez specjalistyczną firmę na wysypisko.

### **3. Obiekty i obszary ochrony przyrody**

Na terenie gminy nie występują obiekty i obszary ochrony przyrody.

## **III. ŚRODOWISKO KULTUROWE**

### **1. Tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską**

#### **Chomentowo**

- Dwór, drewniany, 1912 rok
- Dom z oborą, drewniany, lata 20 XX wieku

#### **Jakać Borki**

- Dom nr 8, drewniany, około 1938 roku

#### **Stara Jakać**

- Mogiła zbiorowa żołnierzy polskich z 1939 roku

#### **Młynik**

- Dom nr 17, drewniany, 1914 rok

#### **Stare Szabły**

- Dom nr 8, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 19, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr 35, drewniany, koniec XIX wieku

#### **Szczepankowo**

- Historyczny układ przestrzenny
- Zespół kościoła benedyktynów p.w. św. Wojciecha:
  - a) kościół, murowany, lata 1540-1550 - nr rejestru 38/71
  - b) kaplica grobowa rodziny Grabowskich, obecnie kostnica, murowana, 1856 rok
  - c) ogrodzenie z bramą, murowane, 4 ćw. XIX wieku
  - d) plebania, murowana, 1927 rok
  - e) dom parafialny, murowany, lata 20 XX wieku
- **Cmentarz rzymskokatolicki - nr rejestru 302/87**
  - a) ogrodzenie z bramą, murowane, 1925 rok
- Szkoła, murowana, lata 20 XX wieku

- **Dwór, obecnie sklep, murowany, 2 ćw. XIX wieku - nr rejestru 466/91**

- Dom nr 41, drewniany, około 1917 roku
- Dom nr 92, drewniany, lata 20 XX wieku

**Śniadowo**

- Historyczny układ przestrzenny
- Zespół kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP:
  - a) **kościół, murowany, lata 1906-12, nr rejestru - 99/80**
  - b) plebania, murowana, początek XX wieku
  - c) brama i ogrodzenie, murowane, lata 10 XX wieku
- **Cmentarz rzymskokatolicki - nr rejestru 345/87**

- Cmentarz żydowski

**Śniadowo ul. Kościelna**

- Dom nr 1, drewniany lata 20 XX wieku
- Dom nr 7, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr 12, drewniany, początek 20 XX wieku
- Dom nr 13, drewniany, około 1926 roku
- Dom nr 14, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr 15, drewniany, około 1920 roku
- Dom nr 16, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr 20, drewniany, około 1925 roku
- Dom nr 21, murowany, lata 20 XX wieku

**Śniadowo ul. Ostrołęcka**

- Dom nr 26, drewniany, około 1930 roku

**Śniadowo Rynek**

- Dom nr 6, murowany, 1926 rok
- Dom nr 11, murowany, początek XX wieku
- Dom nr 18, drewniany, około 1916 roku
- Dom nr 21, drewniany, około 1920 roku
- Dom nr 23, drewniany, około 1920 roku
- Dom narożny, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr - , murowany, 1926 rok

**Śniadowo ul. Szosowa**

- Dom nr 20, drewniany, 1924

- Młyn elektryczny, murowany, 1947 rok

#### **Truszeki**

- Dom z oborą w zagrodzie nr 20, drewniany, około 1940 roku

#### **Uśnik**

- Dom nr - , drewniany, okres międzywojenny,

#### **Uśnik-Kolonia**

- Dom nr 28, drewniany, około 1920 rok
- Dom nr 29, drewniany, około 1935 roku
- Dom nr - , drewniany, około 1938 roku
- **Cmentarzisko kurhanowe - nr rejestru 376/88**

#### **Wierzbowo**

- Dom nr 4, drewniany, początek XX wieku
- Obora w zagrodzie nr 34, kamienna, początek XX wieku
- Dom nr 35, drewniany, około 1945 roku
- Dom nr 44, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr - , drewniany, około 1920 rok
- Zespół dworsko-parkowy:
  - a) oficyna, murowana, około 1920 rok
  - b) aleja świerkowa, około 1920 rok

#### **Wszerecz**

- Zespół dworsko-parkowy:
  - a) dwór, drewniany, około 1922 rok
  - b) stajnia, kamienna, początek XX wieku
  - c) pozostałości parku
- Dom nr 5, drewniany, 1938 rok
- Dom nr 10, drewniany, około 1945 roku

#### **Wszerecz Kolonia**

- Dom nr 3, drewniany, 1928 roku
- Dom nr 11, drewniany, 1945 roku
- Dom nr 12, drewniany, 1930 roku



## **2. Zabytki i stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej**

- Jakać Dworna, stanowisko nr 2, epoka kamienna, nowożytność, osada
- Jakać Dworna, stanowisko nr 3, epoka kamienna, osada
- Szabły Młode, stanowisko nr 4, epoka żelaza, średniowiecze, osada
- Szabły Młode, stanowisko nr 5, okres wpływów rzymskich, nowożytność, osada
- Jakać Dworna, stanowisko nr 7, późne średniowiecze, nowożytność, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 12, średniowiecze, nowożytność, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 14, średniowiecze, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 15, wczesne średniowiecze, osada
- Stare Duchny, stanowisko nr 31, późne średniowiecze, osada
- Śniadowo, stanowisko nr 1, epoka brązu, wczesna epoka żelaza, osada
- Śniadowo, stanowisko nr 2, epoka brązu, późne średniowiecze, osada
- Ratowo Piotrowo, stanowisko nr 3, wczesne i późne średniowiecze, osada
- Dębowo, stanowisko nr 5, wczesne średniowiecze, osada
- Zalesie-Poczynki, stanowisko nr 9, epoka brązu, średniowiecze, osada
- Zalesie-Poczynki, stanowisko nr 10, epoka brązu, okres wpływów rzymskich, śred., osada
- Uśnik, stanowisko nr 12, cmentarzysko
- Kołaczki, stanowisko nr 39, średniowiecze, nowożytność, osada
- Kołaczki, stanowisko nr 38, wczesne średniowiecze, nowożytność, osada
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, średniowiecze, nowożytność, osada
- Młynik, stanowisko nr 2, epoka kamienna, wczesne średniowiecze, osada
- Uśnik Dwór, stanowisko nr 3, wczesne średniowiecze, śred., nowożytność, osada
- Wszerzecz, stanowisko nr 17, kurhan
- Wszerzecz, stanowisko nr 14, epoka kamienna, późne średniowiecze, osada
- Wszerzecz, stanowisko nr 1, epoka kamienna, epoka brązu, osada
- Wszerzecz, stanowisko nr 8, epoka kamienna, epoka brązu, osada
- Żebry, stanowisko nr 24, późne średniowiecze, osada
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, wczesna epoka brązu, kultura amfor kulistych, cmentarzysko

### **3. Zasady ochrony konserwatorskiej**

**3.1. Obiekty zabytkowe** (wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji, wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą służb konserwatorskich.

**3.2. Obiekty kulturowe** (pozostałe figurujące w spisie) stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgadniane ze służbą konserwatorską. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (bardzo zły stan zachowania) za zgodą służb konserwatorskich.

**3.3. Ochrona zabytkowych założeń dworsko – ogrodowych polega na:**

- zachowaniu i restauracji dworu oraz zabudowy podworskiej,
- na rejestracji i rekonstrukcji elementów zabytkowych układu terenu: układ komunikacyjny, podział funkcjonalno – przestrzenny, osie kompozycyjne i widokowe, ciek i zbiorniki wodne,
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samosiewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnienie nasadzeń),
- na zakazie lokalizowania na terenie założenia w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym – mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wszelka praca przy zabytku oraz działalność inwestycyjna na jego terenie winne być uzgadniane z WKZ.

**3.4. Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:**

- wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z ich rewaloryzacją,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),

- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (ogrodzenia, bramy),
- na usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy, wysypiska śmieci),
- na zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z ich elementami.

**3.5. Zabytki archeologiczne** (stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z jego rewaloryzacją. Prace przy tych obiektach oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków.

**3.6. Stanowiska archeologiczne** objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktywów archeologicznych prace winny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o uciążliwości ich kontynuowania.

**3.7. Ochrona historycznych układów przestrzennych wsi** polega na:

- zachowaniu historycznego rozplanowania układu i jego historycznych elementów (np.: zespół kościoła parafialnego, cmentarz parafialny, zespół dworski wraz z towarzyszącą im zielenią, wieś – ulicówka), historycznego układu komunikacyjnego i parcelacyjnego, a w jego szczególności przebiegu dróg w obecnych liniach rozgraniczających i zabudowy,
- na kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej układu oraz jego poszczególnych elementów,
- na zachowaniu zbliżonej do historycznej skali układu,
- na zachowaniu historycznych dominant wysokościowych, przestrzennych i architektonicznych (np. kościoła parafialnego i dzwonnicy, dworu),
- na zachowaniu, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej,

- na dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej wsi w zakresie sytuacji skali i bryły, oraz w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, przy lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych i gospodarczych winna być zachowana tradycyjna dyspozycja funkcjonalno – przestrzenna zagrody.

*Opracowano na podstawie materiałów Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku, Delegatura w Łomży (nadesłanych pismem ZN.401-I.I.-50/02 z dn.23.07.2002 roku)*

### **III. SFERA SPOŁECZNA**

#### **1. Obsługa ludności**

##### **1.1. Szkolnictwo podstawowe**

Na terenie gminy Śniadowo w roku szkolnym 2001/2002 funkcjonowało pięć szkół podstawowych w następujących miejscowościach: Śniadowo, Uśnik, Sierzputy Zagajne, Szczepankowo i Stare Duchny.

Do szkół uczęszcza łącznie 547 uczniów z terenu całej gminy. Szkoły dysponują 42 pomieszczeniami do nauczania. Na jedno pomieszczenie do nauczania przypada 13 uczniów. Największe zagęszczenie występuje w szkole podstawowej w Śniadowie. Na jedno pomieszczenie do nauczania przypada tu 19 uczniów. Liczba nauczycieli zatrudnionych w tych szkołach wynosi 50. Na jednego nauczyciela przypada 11 uczniów.

##### **1.2. Szkolnictwo gimnazjalne**

Na terenie gminy funkcjonuje 1 gimnazjum. Mieści się ono w budynku szkoły podstawowej w Śniadowie. Do gimnazjum uczęszcza 291 uczniów z terenu całej gminy. Liczba nauczycieli zatrudnionych w gimnazjum wynosi 16. Na 1 nauczyciela przypada 18 uczniów.

##### **1.3. Wychowanie przedszkolne**

W Śniadowie funkcjonuje Gminne Przedszkole o liczbie miejsc 25. Obecnie uczęszcza 18 dzieci. Na terenie gminy wychowanie przedszkolne realizowane jest przez oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

#### **1.4. Usługi pocztowe**

Obsługę ludności gminy w zakresie usług pocztowych pełnią:

- Urząd Pocztowy w Śniadowie -2 okienka,
- Urząd Pocztowy w Szczepankowie – 1 okienko (planowana jest likwidacja od 1.11.2002).

#### **1.5. Ochrona zdrowia i pomoc socjalna**

Na terenie gminy funkcjonują:

- podstawowy ośrodek zdrowia w Śniadowie (4 gabinety lekarskie) obsługujący około 4100 osób,
- podstawowy ośrodek zdrowia w Szczepankowie, (2 gabinety lekarskie) obsługujący około 2000 osób.

W zakresie szczepień podstawowych dzieci z terenu całej gminy obsługiwane są przez ośrodek zdrowia w Śniadowie.

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego gmina obsługiwana jest głównie przez szpital i poradnie specjalistyczne w Łomży.

Obok publicznej służby zdrowia funkcjonują prywatne gabinety lekarskie: w Śniadowie 2 gabinety oraz w Szczepankowie 1 gabinet lekarski.

W miejscowości gminnej funkcjonuje apteka.

W 2001 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Śniadowie obejmował pomocą 131 rodzin z ogólną liczbą osób w tych rodzinach 558. Pomocą objęto 10% mieszkańców gminy. Dominującą przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Obserwuje się tendencję wzrostową wśród potrzebujących korzystania z pomocy społecznej. Według stanu na dzień 30 czerwiec 2002, liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej wynosiła już 150.

#### **1.6. Kultura**

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki kultury:

- gminny ośrodek kultury w Śniadowie,
- gminna biblioteka publiczna w Śniadowie,
- świetlice wiejskie we wsiach Ratowo Piotrowo i Stare Ratowo,
- filia biblioteki publicznej w Szczepankowie.

Do upowszechniania kultury wykorzystane są także remizy straży pożarnej. Wyposażenie gminy w placówki kultury jest typowe dla terenów wiejskich. Występują niedobory placówek upowszechniających kulturę.

### **1.7. Handel i gastronomia**

W zakresie usług handlowych ludność gminy obsługiwana jest przez sieć sklepów spożywczo-przemysłowych, których liczba obecnie wynosi 21. Na 1000 mieszkańców gminy przypada około 3 sklepy. Sklepy znajdują się w następujących miejscowościach: Śniadowo – 10, Szczepankowo – 3, Wierzbowo – 2 oraz po jednej placówce we wsiach: Stara Jakać, Stare Szabły, Ratowo Piotrowo, Dębowo, Uśnik Wieś, Chomentowo. Według stanu własności najwięcej jest sklepów prywatnych (18 sklepów). Stosunkowo dobrze przedstawia się rozmieszczenie przestrzenne punktów sprzedaży.

W zakresie gastronomii usługi świadczone są przez następujące placówki gastronomiczne: w Śniadowie – 4 mini bary, w Szczepankowie – 2 mini bary, w Kozikach – 1 mini bar, w Konopkach Młodych bar „Pod Topolami”, w Jakaci Dwornej „Benzi Bar”. Placówki gastronomiczne dysponują łącznie 284 miejscami konsumenckimi. Na 1 miejsce konsumenckie przypada 21 osób.

### **1.8. Ochrona przeciwpożarowa**

Ochronę przeciwpożarową w gminie Śniadowo pełni 11 jednostek straży pożarnej w następujących miejscowościach: Śniadowo, Szczepankowo, Jastrząbka Młoda, Stara Jakać, Szabły Młode, Stare Konopki, Chomentowo, Grabowo, Jemielite Wypychy, Koziki, Wierzbowo. Zlikwidowana została placówka straży pożarnej w Uśniku Wieś. Rozmieszczenie przestrzenne placówek jest prawidłowe. Część placówek posiada jedynie motopompy. Poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego winna następować w wyniku poprawy wyposażenia w sprzęt. Jednostka straży w Śniadowie wchodzi w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

### **1.9. Administracja**

Na terenie gminy występują następujące grupy obiektów administracji:

- obiekty administracji państwowej - Urząd Gminy w Śniadowie,
- obiekty gospodarki finansowej – Banki w Śniadowie i w Szczepankowie,

- parafie rzymskokatolickie w Śniadowie i w Szczepankowie.

### 1.10. Sport

W gminie są następujące placówki sportowe: hala sportowa w Śniadowie, boiska sportowe przy szkołach podstawowych w Śniadowie, Uśniku, Sierzputach Zagajnych, Szczepankowie i Starych Duchnach oraz boiska wiejskie. Gmina posiada słabo rozwiniętą bazę sportową. Dalsze działania władz zmierzają do poprawy tego stanu. W strategii powiatu łomżyńskiego przewidziane są realizacje: sali gimnastycznej przy gimnazjum i basenu kąpielowego w Śniadowie.

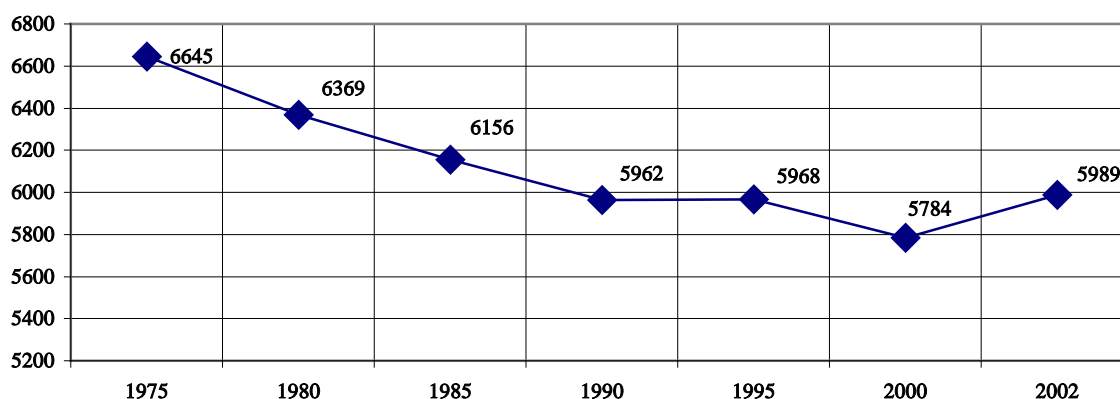
## 2. Ludność

### 2.1. Dane ogólne

Wg danych Urzędu Gminy w Śniadowie w dniu 30 czerwca 2002 roku gminę zamieszkiwało 5989 osób. W okresie od 1975 roku liczba ludności zmalała o 656 osób. W latach 1975-1995 tempo spadku zaludnienia było równomierne i niewielkie. Od 1995 do 2000 roku tempo spadku zaludnienia było bardziej gwałtowne. Od 2000 roku zaobserwowano nagły wzrost zaludnienia.

Liczbę ludności w latach 1975-2002 przedstawiono na wykresie: (lata 1975-2000 dane Urzędu Statystycznego w Łomży i w Białymstoku, rok 2002 dane Urzędu Gminy w Śniadowie).

Liczba ludności w gminie Śniadowo



Spadki zaludnienia spowodowane były głównie malejącym przyrostem naturalnym, który w 2000 roku osiągnął wartość zerową oraz ujemnym saldem migracji.

Na spadek wielkości zaludnienia ma także wpływ zmniejszenie się współczynnika dynamiki demograficznej (stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów), który w 1975 roku wynosił 1,75 zaś w 2000 już tylko 1,0.

Rozwój demograficzny gminy Śniadowo w latach 1975-2000 przedstawia tabela:

Wyszczególnienie	1975	1980	1985	1990	1995	2000
Liczba ludności gminy:	6645	6369	6156	5962	5968	5784
w tym kobiety	3312	3136	3034	2885	2865	2776
w tym mężczyźni	3333	3233	3122	3077	3103	3008
współczynnik feminizacji	99,4	97,0	97,2	93,8	92,3	92
przyrost naturalny	58	50	47	40	10	0
napływ	173	155	104	69	65	32
odpływ	303	301	158	118	110	82
saldo migracji	-130	-146	-54	-49	-45	-50

## 2.2. Struktura płci

Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) w gminie kształtuje się na poziomie 95,3. W powiecie łomżyńskim na 100 mężczyzn przypada 97 kobiet. Od 1990 roku zanotowany spadek ilości kobiet w stosunku do mężczyzn utrzymuje się nadal.

## 2.3. Struktura wiekowa

Struktura wieku ludności gminy Śniadowo jest zbliżona do występującej w powiecie łomżyńskim. Charakteryzuje się niższym udziałem dzieci w wieku 0 – 2 lata oraz wyższym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60 lat). Pozostałe przedziały wiekowe w gminie Śniadowo i powiecie łomżyńskim pozostają na jednakowym poziomie.

Strukturę wiekową gminy w porównaniu do terenów wiejskich powiatu łomżyńskiego przedstawia tabela: (gmina Śniadowo - dane Urzędu Gminy, powiat dane Urzędu Statystycznego w Białymstoku).



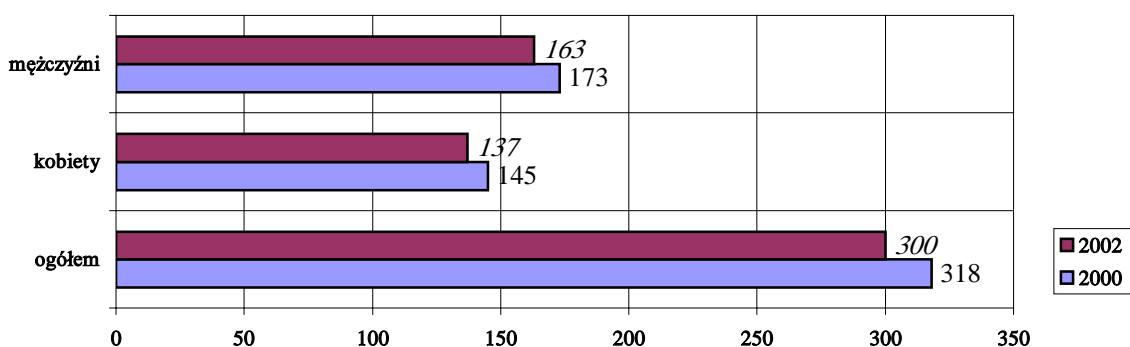
Kategorie	gmina Śniadowo		powiat łomżyński	
	Ilość osób	% udział	Ilość osób	% udział
0 – 2 lata	144	2,4	1800	3,8
3 – 6 lat	330	5,5	2815	6,0
7 – 19 lat	1270	21,0	10121	21,4
20 – 24 lata	435	7,2	3580	7,6
25 – 39 lat	1198	19,8	9455	20,0
40 – 59 lat	1265	20,9	9571	20,3
60 – 64 lata	242	4,0	2018	4,03
65 – 69 lat	300	5,0	2201	4,7
70 – 79 lat	614	10,1	4208	8,9
Powyżej 80 lat	246	4,1	1417	3,0

## 2.4. Bezrobocie

Według stanu na dzień 30 czerwca 2002 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łomży na terenie gminy Śniadowo zarejestrował ogółem 300 osób pozostających bez pracy, z tego 137 kobiet i 163 mężczyzn.

W porównaniu do dnia 31 grudnia 2000 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 18 osób. Spadek ilości osób bezrobotnych wyniósł 6%. W powiecie łomżyńskim

**Bezrobotni w latach 2000 - 2002**



również nastąpił spadek ilości osób bezrobotnych, wynosi 16,8%.

Struktura wiekowa bezrobotnych przedstawia się następująco: wśród bezrobotnych najwięcej jest ludzi młodych w przedziale wiekowym 18-24 lata – aż 42%; w przedziale wiekowym 25-34 lata – 29%; w przedziale wiekowym 35-44 lata –

15% oraz w wieku 45-54 lata – 13%. Najmniej 1% bezrobotnych jest w wieku 55-59 lat. Powyżej 60 lat nie zanotowano osób bezrobotnych.

Według poziomu wykształcenia największą liczbę osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym – 36%, podstawowym – 35% oraz średnim zawodowym – 25% ogółu liczby bezrobotnych. Najmniej jest osób z wykształceniem ogólnokształcącym – 3% i wyższym – 1% ogółu bezrobotnych.

Ze względu na staż pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby z krótkim stażem pracy do 1 roku – 39% oraz bez stażu pracy – 131%. Mniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby, które posiadają większy staż pracy: od 1 do 5 lat pracy – 13%, od 5 do 10 lat pracy – 9%, od 10 do 20 lat pracy – 7%. Osób z długim stażem pracy powyżej 20 lat pracy jest 2%.

Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest fakt długiego okresu czasu pozostawania bez pracy. Najwięcej jest osób bezrobotnych, które pozostają bez pracy przez okres powyżej 24 miesięcy – 31%, od 12 do 24 miesięcy jest 23% ogółu bezrobotnych.

### 3. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w 2000 roku w gminie Śniadowo według Urzędu Statystycznego w Białymstoku stanowi 1612 mieszkań o liczbie izb 6466. Łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań to 127 tysięcy m<sup>2</sup>. Tempo przyrostu zasobów mieszkaniowych było umiarkowane. Wzrost wielkości zasobów mieszkaniowych oraz ich charakterystykę na przestrzeni analizowanych lat przedstawia tabela:

Wyszczególnienie	1980	1985	1990	1995	2000
Mieszkania	1624	1723	1549	1608	1612
Izby	5475	6171	5884	6303	6466
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m <sup>2</sup>	108,7	119,3	113,7	123,0	127,0
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m <sup>2</sup>	67,0	69,2	73,0	76,5	78,8
Przeciętna liczba osób w mieszkaniu	3,91	3,56	3,8	3,71	4,01
Przeciętna liczba osób na izbę	1,16	0,99	1,0	0,95	0,89
Przeciętna pow. użytkowa na osobę w m <sup>2</sup>	19,0	19,4	19,1	20,6	22,0

Na przestrzeni badanych lat warunki mieszkaniowe ulegały znacznej poprawie. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost powierzchni użytkowej mieszkań,

ilości izb. Poprawa warunków zamieszkania charakteryzuje się wielkością przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań, która w 1980 roku wynosiła 67,0 m<sup>2</sup>, obecnie wynosi 78,8 m<sup>2</sup>.

Przeciętna liczba osób w mieszkaniu wynosi obecnie 4,01 - przy średniej wojewódzkiej 3,80. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi 22 m<sup>2</sup>. Takie efekty zasobów mieszkaniowych wynikają z odmiennych (niż w miastach) form zabudowy na wsi. Mieszkania wiejskie charakteryzują się większą powierzchnią użytkową mieszkań oraz mniejszą liczbą izb w mieszkaniu.

Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie w porównaniu z terenem wiejskim powiatu łomżyńskiego przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	gmina Śniadowo	powiat łomżyński
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w m <sup>2</sup>	22,0	21,1
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	4,01	3,75
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,89	0,97
przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania	78,8	79,1

Przedstawiona analiza pozwala stwierdzić, że warunki zamieszkania w gminie Śniadowo są bardzo zbliżone do występujących na terenach wiejskich powiatu łomżyńskiego.

Zasoby mieszkaniowe stanowiące własność gminy to 16 mieszkań o 32 izbach i o łącznej powierzchni użytkowej 666 m<sup>2</sup>.

## V. SFERA GOSPODARCZA

### 1. Rolnictwo

#### 1.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Śniadowo położona jest w powiecie łomżyńskim i zajmuje obszar 16.259 ha, co stanowi 12,0% powierzchni ogólnej powiatu i 0,8% powierzchni województwa. Jest to gmina o charakterze rolniczym, gdzie warunki naturalne są lepsze od średnich powiatu łomżyńskiego. O jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

decyduje szereg czynników środowiska takich jak: gleba, agroklimat, rzeźba terenu i warunki wodne, które przy ocenie metodą bonitacji punktowej, pozwalają na całościową ocenę warunków przyrodniczych produkcji rolniczej gminy.

Takim miernikiem tej oceny opracowanej przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach jest ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który dla gminy Śniadowo wynosi 55,3 pkt. (powiat - 52,1 pkt., woj. - 55,0 pkt., kraj - 66,6 pkt.), w tym:

- jakość i przydatność rolnicza	- 39,8 pkt. powiat	- 37,8 pkt
- agroklimat	- 8,6 pkt. powiat	- 8,0 pkt
- rzeźba terenu	- 4,1 pkt. powiat	- 3,8 pkt
- warunki wodne	- 2,8 pkt. powiat	- 2,5 pkt

Wskaźnik syntetyczny oceny jakości gleb w punktach wynosi:

- dla gruntów ornych	- 40,6 pkt. powiat	- 38,6 pkt
w tym: bonitacja	- 37,1 pkt. powiat	- 36,3 pkt
- przydatność rolnicza	- 44,0 pkt. powiat	- 40,9 pkt
- dla użytków zielonych	- 36,8 pkt. powiat	- 32,1 pkt
w tym: bonitacja	- 37,3 pkt. powiat	- 32,0 pkt
- przydatność rolnicza	- 36,3 pkt. powiat	- 32,2 pkt

Jak wynika z powyższego zestawienia wszystkie wskaźniki dla gminy są wyższe od wskaźników dla powiatu, w szczególności dotyczy to użytków zielonych.

Jednym z czynników wpływających na intensywność organizacji rolnictwa i poziom produkcji rolnej są warunki przyrodnicze. Uzyskiwane plony wynikają między innymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na którą składa się szereg czynników, między innymi: klasyfikacja gruntów, kompleksy rolniczej przydatności gleb, melioracje gruntów.

### **Klasyfikacja gruntów**

Według danych Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach z waloryzacji agroekologicznej obszaru „Zielone Płuca Polski” wykonanej w 1994 roku na ogólną powierzchnię 9.992 ha gruntów ornych objętych klasyfikacją w gminie Śniadowo, co stanowi 61,5% powierzchni ogólnej gminy, obszar gruntów w poszczególnych klasach wynosi:

- klasa IIIa	- 83 ha	- 0,8%,
- klasa IIIb	- 406 ha	- 4,1%,

- klasa IVa - 1.882 ha - 18,8%,
- klasa IVb - 2.216 ha - 22,2%,
- klasa V - 2.976 ha - 29,8%,
- klasa VI - 2.314 ha - 23,1%,
- klasa VIz - 115 ha - 1,2%.

Obszar użytków zielonych, objętych klasyfikacją wynosi 2.603 ha, co stanowi 16,0% powierzchni ogólnej gminy, w tym:

- klasa III - 164 ha - 6,3%,
- klasa IV - 1.207 ha, - 46,4%,
- klasa V - 971 ha, - 37,3%,
- klasa VI i VIz - 261 ha, - 10,0%.

Pozostałe grunty – 3.663 ha, co stanowi 22,5% powierzchni gminy.

Na terenie gminy użytki rolne są dobrej jakości, gdyż wyższe klasy bonitacyjne III-IV, stanowią 47,3% (dla powiatu – 42,3%), w tym: grunty orne – 45,9%, użytki zielone – 52,7%.

Klasa bonitacyjna będąc dobrym wskaźnikiem wartości użytkowej gleb, nie zawsze w pełni informuje o ich rolniczej przydatności. Rolę tę spełniają kompleksy przydatności rolniczej, które łączą gleby o zbliżonych wartościach agroekologicznych ukształtowanych w procesach glebotwórczych jak i na skutek przemian spowodowanych agrotechniką, zaś typy siedliska wyróżniają obszar odpowiedni do uprawy określonych gatunków roślin.

### **Kompleksy rolniczej przydatności gleb**

Obszar objęty opracowaniem map glebowo- rolniczych obejmował powierzchnię 12.595 ha użytków rolnych, co stanowi 77,4% powierzchni ogólnej gminy, w których wyróżniono następujące kompleksy:

Grunty orne na powierzchni 9.992 ha, w tym:

- 2 - pszenney dobry - 630 ha - 6,3%,
- 4 - żytni bardzo dobry - 1.859 ha - 18,8%,
- 5 - żytni dobry - 1.149 ha - 11,5%,
- 6 - żytni słaby - 2.298 ha - 23,0%,
- 7 - żytnio- łubinowy - 2.118 ha - 21,2%,
- 8 - zbożowo- pastewny mocny - 919 ha - 9,2%,
- 9 - zbożowo- pastewny słaby - 1.019 ha - 10,2%.

Użytki zielone na powierzchni 2.603 ha, w tym:

- |                           |            |          |
|---------------------------|------------|----------|
| 2z - średni               | - 1.371 ha | - 52,7%, |
| 3z - słaby i bardzo słaby | - 1.232 ha | - 47,3%. |

W gruntach ornych kompleksy pszenne i żytnie dobre (2-5 i 8) stanowią 45,6% (powiat- 43,4%), co daje dobre możliwości produkcyjne zbóż intensywnych i roślin okopowych. Natomiast w użytkach zielonych ponad 50% stanowi kompleks średni, co stwarza możliwości dalszego rozwoju produkcji pasz, do produkcji zwierzęcej (powiat - 31,5%)

### **Melioracje gruntów**

Zgodnie z danymi uzyskanymi w Wojewódzkim Zarządzie Melioracji i Urzędzeń Wodnych obszar użytków rolnych wymagających melioracji wynosi na terenie gminy – 5.207 ha, co stanowi 41,3% ogólnej powierzchni użytków rolnych, w tym 4.707 ha zostało już zmeliorowanych, co stanowi 90,4% użytków wymagających melioracji, w tym:

- grunty orne wymagające melioracji - 3.954 ha,
- zmeliorowano - 3.454 ha, co stanowi 87,4% potrzeb
- użytki zielone wymagające melioracji - 1.253 ha,
- zmeliorowano - 1.253 ha, co stanowi 100% potrzeb.

Odpowiednio dla powiatu łomżyńskiego:

- użytki rolne wymagające melioracji - 36.865 ha,
- zmeliorowano - 16.132 ha, co stanowi 43,8% potrzeb, w tym: grunty orne wymagające melioracji - 14.893 ha,
- zmeliorowano - 6.582 ha, co stanowi 44,2% potrzeb,
- użytki zielone wymagające melioracji - 21.972 ha,
- zmeliorowano - 9.550 ha, co stanowi 43,5% potrzeb.

Jak wynika z powyższych danych obszar użytków rolnych oczekujących na melioracje na terenie gminy wynosi tylko 500 ha, w całości gruntów ornych, odpowiednio dla powiatu – 20.733 ha, w tym 12.422 ha użytków zielonych. Dlatego też, gmina Śniadowo pod względem zmeliorowania jest w czołówce gmin województwa podlaskiego.

## 1.2. Struktura użytków gruntowych

Zgodnie ze zbiorczym wykazem gruntów sporządzonym według stanu na dzień 1.01.2002 r. przez Starostwo Powiatowe w Łomży struktura użytków gruntowych w gminie oraz powiecie przedstawia zestawienie:

Nazwa użytku	Gmina Pow. w ha	%	Powiat Pow. w ha	%
1) powierzchnia ogólna	16.259	100,0	135.393	100,0
2) użytki rolne,	12.761	78,5	98.067	72,4
w tym: grunty orne,	9.777	76,6	67.761	69,1
sady,	41	0,3	361	0,4
łąki,	1.097	8,6	12.460	12,7
pastwiska,	1.545	12,1	15.052	15,3
grunty rolne zabudowane,	245	1,9	1.874	1,9
stawy, rowy szczegółowe.	74	0,5	559	0,6
3) grunty leśne i zadrzewione,	2.801	17,2	29.841	22,1
w tym: lasy,	2.770	98,9	29.350	98,4
grunty zadrzewione	31	1,1	491	1,6
4) grunty zabudowane i zurbanizowane,	615	3,8	4.998	3,7
w tym: tereny zabudowane i zurbaniz.	100	16,3	980	19,6
tereny komunikacyjne,	492	80,0	3.846	77,0
użytki kopalne	23	3,7	172	3,4
5) grunty pod wodami	28	0,2	1.139	0,8
6) nieużytki	51	0,3	1.198	0,9
7) tereny różne	3	0,0	100	0,1

Obszar gminy charakteryzuje się:

- dużym udziałem użytków rolnych w strukturze użytków gruntowych - 78,5%, powiat - 72,4%, województwo – 59,5%,
- dużym udziałem gruntów ornych w strukturze użytków rolnych – 76,6%, powiat – 69,1%, województwo – 66,1%,
- małą lesistością gminy: udział lasów w strukturze użytków gruntowych wynosi tylko – 17,2%, powiat – 22,1%, województwo – 29,6%, kraj – 27,8%.

### 1.3. Struktura władania gruntami

Zgodnie z wykazami gruntów według stanu na dzień 1.01.2002 roku sporządzonymi przez Starostwo Powiatowe w Łomży, struktura władania gruntami przedstawia się następująco:

Grupa rejestrowa	Wyszczególnienie gruntów	Gmina Powierzchnia w ha	%	Powiat Powierzchnia w ha	%
1+2	grunty Skarbu Państwa, w tym:	254	1,6	16.265	12,0
	- grunty wchodzące w skład zasobu	7	2,8	695	4,3
	- własności rolnej SP,	55	21,6	13.415	82,5
	- Lasy Państwowe,	81	31,9	1.944	12,0
	- pozostałe grunty SP	111	43,7	211	1,2
	- grunty SP w użytkowaniu wieczystym				
4+5	grunty gmin i związków międzygminnych,	361	2,2	3.219	2,4
	w tym: grunty gminne przekazane w użytkowanie wieczyste,	3	0,8	49	1,5
7	grunty osób fizycznych,	15.504	95,4	113.231	83,7
	w tym: grunty osób fizycznych wchodzące w skład gosp. rolnych	15.408	99,4	111.615	98,6
8	grunty spółdzielni	32	0,2	55	0,0
9	grunty kościołów i związków wyznaniowych	13	0,0	297	0,2
10	grunty wspólnot gruntowych	23	0,1	1.677	1,2
11+12	grunty powiatów i związków powiatów,	89	0,5	558	0,4
13	grunty województw	-	-	7	0,0
15	grunty spółek prawa handlowego,	10	0,0	134	0,1
	Powierzchnia ogólna	16.259	100,0	135.393	100,0

W strukturze władania gruntami dominuje sektor prywatny, który stanowi 95,4% powierzchni ogólnej gminy i jest większy niż udział tych gruntów w strukturze władania całego powiatu – 83,7%. Niski udział gruntów Skarbu Państwa w gminie – 1,6%, w powiecie 12,0%, spowodowany jest tym, że na terenie gminy znajduje się niewiele Lasów Państwowych – 55 ha.



## 2. Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych

### 2.1. Struktura obszarowa i agrarna gospodarstw rolnych

Według danych ostatnio przeprowadzonego spisu rolnego z 1996 roku na terenie gminy było 1.047 indywidualnych gospodarstw rolnych i działek rolnych w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych:

Grupa obszarowa w ha	Ilość gospodarstw	%	Powierzchnia w ha	%
do 1	64	6,1	47	0,3
1-2	27	2,6	56	0,4
2-3	30	2,9	100	0,6
3-5	87	8,3	436	2,8
5-7	94	9,0	692	4,5
7-10	163	15,5	1.706	11,0
10-15	271	25,9	4.073	26,3
15-20	160	15,3	3.359	21,7
20-30	119	11,3	3.320	21,4
30-50	29	2,8	1.266	8,2
powyżej 50	3	0,3	441	2,8
<b>R a z e m</b>	<b>1.047</b>	<b>100,0</b>	<b>15.495</b>	<b>100,0</b>

W strukturze obszarowej największy udział stanowią gospodarstwa rolne powyżej 10 ha- łącznie 55,6 %, których powierzchnia stanowi 80,4 % powierzchni ogólnej użytków rolnych gospodarstw rolnych.

Jak wykazują dane ze Spisu Rolnego z 1996 roku średnia powierzchnia działki w indywidualnych gospodarstwach wynosi 3,4 ha (powiat-2,8 ha), a ich ilość w gospodarstwie – 4,6 (powiat – 4,9), zaś średnia odległość od siedliska od najdalej położonej działki w gospodarstwie wynosi 3,4 km, (powiat – 4,7 km).

Średnia powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych według rodzaju użytków dla gminy i powiatu wynosi odpowiednio:

Wyszczególnienie	Gmina, powierzchnia w ha	Powiat, powierzchnia w ha
powierzchnia ogólna	15,7	13,4
w tym: użytki rolne	12,9	11,1

grunty orne	9,6	7,6
łąki	1,9	2,2
pastwiska	1,4	1,3
las	2,4	1,7
pozostałe grunty	0,4	0,6

Jak wynika z powyższej analizy struktura agrarna indywidualnych gospodarstw rolnych, ich rozłóg, średnia powierzchnia i struktura użytków ogólnie kształtuje się powyżej średniej dla powiatu i jest korzystna do dalszego rozwoju indywidualnych gospodarstw rolnych.

## 2.2. Typy gospodarstw rolnych, rodzaje i kierunki prowadzonej działalności

Zgodnie z danymi Spisu Rolnego z 1996 roku możemy wyróżnić na terenie gminy następujące typy gospodarstw rolnych

Typ gospodarstwa rolnego	Ilość
I rolniczy	748
II rolniczo- pracowniczy	19
III pracowniczy i pracownicz - rolniczy	76
IV emerytów i rencistów	61
V pozarolniczą działalnością gospodarczą	11
VI utrzymujący się z niezarobkowych źródeł utrzymania niż emerytura i renta	4
VII pozostałe	57
r a z e m	976

Ilość gospodarstw rolnych ze względu na rodzaj prowadzonej działalności i cel produkcji przedstawia się następująco:

- nie prowadzących żadnej działalności - 7
- nie prowadzących działalności rolniczej - 10
- prowadzących tylko działalność rolniczą na własne potrzeby - 115
  - w tym: głównie na własne potrzeby - 113
  - głównie na rynek - 822
  - prowadzących pozarolniczą i rolniczą działalność - 29

Wśród gospodarstw prowadzących działalność rolniczą głównie na rynek dominują gospodarstwa o średniej produkcji towarowej, a mianowicie:

- o wartości w złotych, 2.501 - 4.999 - 70
- o wartości w złotych, 5.000 - 14.999 - 318
- o wartości w złotych, 15.000 i więcej - 434

Wydatki poniesione przez indywidualne gospodarstwa rolne na cele inwestycyjne oraz na bieżącą produkcję rolną w gminie według Spisu Rolnego z 1996 roku przedstawiają się następująco:

- wydatki ogółem na jedno gospodarstwo - 12.137 zł,
- wydatki na 1 ha użytków rolnych - 927 zł,
- nakłady inwestycyjne na jedno gospodarstwo - 15.208 zł,
- nakłady na 1 ha użytków rolnych - 982zł,
- wybrane wydatki na bieżącą produkcję rolniczą na 1 gospodarstwo - 4392 zł,
- wybrane wydatki na bieżącą produkcję rolniczą na 1 ha użytków rol.- 336 zł.

Wydatki na bieżącą produkcję rolniczą wynoszą 25,9% towarowej produkcji rolniczej.

### 2.3. Kierunki produkcji rolnej

Liczba gospodarstw rolnych zakwalifikowanych podczas Spisu Rolnego w 1996 roku w poszczególnych kierunkach produkcji przedstawia się następująco:

- roślinna - 146, 15,0 %,
- zwierzęca - 407, 41,9 %,
- mieszana - 419, 43,1 %.

Większość gospodarstw prowadzi produkcję zwierzęcą lub mieszaną, ponieważ posiada dobre, zmeliorowane użytki zielone, ukształtowane tradycje produkcji zwierzęcej, w szczególności bydła mlecznego.

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych posiadających zwierzęta, według Spisu Rolnego z 1996 roku, wynosi - 931, w tym podstawowe gatunki:

- bydło - 858,
- w tym krowy - 845,
- trzodę chlewną - 768,
- konie - 156,

Liczba gospodarstw rolnych nie posiadających zwierząt gospodarskich wynosi - 45, co stanowi 4,6 % wszystkich gospodarstw. Natomiast 88 % gospodarstw posiada bydło.

Struktura zasiewów głównych ziemiopłodów w indywidualnych gospodarstwach rolnych według danych Spisu Rolnego z 1996 roku oraz informacji Urzędu Gminy na gruntach ornych o powierzchni 9777 ha ( wg wykazu gruntów) przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha – dane z 1996r	% zasiewów	powierzchnia w ha-dane z 2002r.	% zasiewów
grunty pod zasiewem	9.425	100,0	9.355	100,0
zboża ogółem	7.034	74,7	6.821	72,9
w tym: pszenica	747	7,9	480	5,1
-żyto	2.743	29,1	2.300	24,6
-jęczmień	327	3,5	248	2,7
-owies	407	4,3	428	4,8
-pszenżyto	326	3,5	561	6,0
-mieszanki zbożowe	2.444	26,0	2.764	29,5
-kukurydza	40	0,4	40	0,4
ziemniaki	1.622	17,2	1.650	17,6
buraki cukrowe	20	0,2	20	0,2
okopowe past.	20	0,2	40	0,4
strączkowe past.	451	4,8	470	5,0
motylkowe	201	2,1	250	2,7
warzywa	27	0,3	64	0,8
pozostałe uprawy	50	0,5	40	0,4

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które stanowią ponad 70% powierzchni zasiewów, głównie żyto oraz na lepszych gruntach mieszanki zbożowe w podobnych ilościach.

Szczegółowe dane dotyczące zasiewów będą znane po opracowaniu danych ze Spisu Rolnego w 2002 roku.

Jednak jak wynika z analizy powyższych danych produkcja roślinna jest w przeważającej części podporządkowana produkcji zwierzęcej o czym świadczy obsada inwentarza żywego w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Wyszczególnienie	Ilość - dane z 1999 roku	Obsada na 100 ha UR	Ilość – dane z 2002 roku	Obsada na 100 ha UR
bydło	8.668	68	12.000	94
w tym :	4.709		7.200	
- krowy dojne				
trzoda chlewna	15.057	118	12.000	94
w tym: lochy	1.361		1.200	

Obsada na 100 ha użytków rolnych w powiecie łomżyńskim, dla bydła wynosi 53 sztuki, dla trzody – 95 sztuk. Jak wynika z powyższego zestawienia, następuje zwiększenie obsady bydła, którego wskaźnik jest dwukrotnie większy niż średni wskaźnik dla powiatu i maleje obsada trzody, którego wskaźnik utrzymuje się na poziomie średniego wskaźnika dla powiatu.

#### 2.4. Ludność zamieszkała w gospodarstwach rolnych

Według Spisu Rolnego z 1996 roku ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego wynosiła na terenie gminy, ogółem 4.660 osób, w tym: 2.442 mężczyzn i 2.218 kobiet.

- w tym, według ekonomicznych grup wieku:

- przedprodukcyjnym - 1.300 osób,
- produkcyjnym - 2.404 osób,
- poprodukcyjnym - 956osób.

- w tym według wieku:

- 0 - 14 lat - 1.137 osób,
- 15 - 19 lat - 280 osób,
- 20 - 29 lat - 641 osób,
- 30 - 39 lat - 567 osób,
- 40 - 49 lat - 551 osób,
- 50 - 59 lat - 396 osób,
- 60 - 64 lat - 239 osób,
- 65 lat i więcej - 849 osób.

Na jedno gospodarstwo rolne przypada 4,45 osoby, przy czym w wieku produkcyjnym mobilnym - 1,54 osoby.

Użytkownicy gospodarstw rolnych według wieku:

Przedział wieku	Ilość osób	%
15 - 19 lat	2	0,2
20 - 29 lat	106	10,2
30 - 39 lat	248	23,8
40 - 49 lat	279	26,8
50 - 59 lat	183	17,6
60 - 64 lat	81	7,8
65 lat i więcej	141	13,6

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych według poziomu wykształcenia:

Wykształcenie	Ilość osób	%
wyższe	18	1,8
policealne	2	0,2
średnie zawodowe	101	10,3
średnie ogólnokształcące	12	1,2
zasadnicze zawodowe	264	27,0
podstawowe ukończone	522	53,6
podstawowe nieukończone	57	5,9
razem	976	100,0

Ponadto 448 osób ukończyło kursy rolnicze. Struktura wieku właścicieli gospodarstw rolnych jest korzystna, gdyż 61,0% stanowią ludzie w wieku do lat 50.

Natomiast wykształcenie użytkowników gospodarstw rolnych należy ocenić jako niezadowalające, gdyż 59,3% posiada wykształcenie podstawowe ukończone i nieukończone.

## 2.5. Budownictwo zagrodowe w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Według ostatniego Spisu Rolnego z 1996 roku na terenie gminy znajdują się następujące budynki i budowle zagrodowe w indywidualnych gospodarstwach rolnych, których stopień wykorzystania na produkcję rolniczą wynosi:

- obory -91,2%,
- chlewnie -97,4%,
- kurniki -89,2%,
- stodoły -98,5%,
- tunele foliowe -92,3%,
- budynki wielofunkcyjne -97,9%.

W ostatnim czasie w gminie Śniadowo bardzo dużym zainteresowaniem cieszy się budowa nowoczesnych, wolnostanowiskowych obór bezściółkowych, których powstało - 15, a mianowicie: Jemielite Wypychy (1), Stare Jemielite (1), Olszewo (1), Chomentowo (2), Jakać Borki (5), Stare Szabły (1), Szabły Młode (3), Jakać Dworna (1).

Ponadto budowane są gnojowice o pojemności powyżej 200 metrów sześciennych. Wydane zostały 72 decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego oraz pozwolenia na ich budowę. We wsi Konopki Młode powstała nowoczesna chlewnia oraz wybudowano duże kurniki we wsiach: Stare Jemielite - 1, Stare Ratowo - 2 i Ratowo Piotrowo - 1.

## 2.6. Obsługa produkcji rolnej

Na terenie gminy funkcjonuje:

- 6 zlewni mleka zlokalizowanych we wsiach: Stara Jastrząbka, Śniadowo, Szczepankowo, Dębowo, Stara Jakać, Wierzbowo, obsługiwanych przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Piątnicy, która odbiera mleko bezpośrednio od rolników,
- 3 punkty skupu żywca zlokalizowane w Śniadowie, Szczepankowie i Ratowie Piotrowie. Część żywca skupowana jest przez ubojnie położone poza granicami gminy, bezpośrednio od rolników w umówionych wcześniej miejscach.

Na terenie gminy brak jest punktów skupu zboża i ziemniaków, które sprzedawane są przez rolników we własnym zakresie, przeważnie na targowiskach.

Przerób na mąkę dla własnych potrzeb świadczy młyn prywatny w Śniadowie.

Usługi weterynaryjne świadczą prywatne lecznice dla zwierząt w Śniadowie - 3 oraz w Szczepankowie - 2, zaś usługi inseminacyjne trzy punkty.

Obsługą bankową rolników zajmuje się Bank Spółdzielczy w Śniadowie.

Ponadto na terenie gminy znajdują się punkty sprzedaży środków ochrony roślin, środków do produkcji rolnej, pasz i nawozów sztucznych Gminnej Spółdzielni „SCh” w Śniadowie i jej Bazy w Szczepankowie, a także „Agro-Rolnik” Spółka z o.o. Przedsiębiorstwo Handlowo- Produkcyjne w Śniadowie.

Usługi mechanizacyjne, naprawę sprzętu świadczy Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Śniadowie oraz prywatny zakład naprawy maszyn w Jakaci Dwornej.

Ponadto na terenie gminy znajdują się 4 punkty skupu runa leśnego.

We wsi Stare Ratowo znajduje się gospodarstwo rolne ekologiczne.

### **3. Pozarolnicza działalność gospodarcza**

Według danych Urzędu Gminy na terenie gminy Śniadowo zarejestrowanych jest 134 podmiotów gospodarczych. Spośród 33 branż najwięcej jest sklepów spożywczo-przemysłowych – 22. Następne branże to: murarstwo – 15 podmiotów, usługi remontowo-budowlane – 13 podmiotów, po 9 podmiotów usługi transportowe i bary, sklepy z artykułami przemysłowymi – 7 podmiotów, stolarstwo – 6 podmiotów gospodarczych oraz usługi weterynaryjne – 5 podmiotów.

Branże, które stanowią mniej niż 5 podmiotów gospodarczych to: 4 podmioty gospodarcze – instalatorstwo elektryczne, skup runa leśnego i mechanika pojazdowa, po 3 podmioty gospodarcze stanowią branże - usługi inseminacji i firmy reklamowo-marketingowe. Po 2 podmioty zarejestrowane są następujące branże – auto naprawa, usługi pogrzebowe, usługi muzyczne, usługi ślusarskie, wulkanizacja i komis wielobranżowy. Pozostałe spośród zarejestrowanych to pojedyncze podmioty gospodarcze.

Według danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku, w dniu 31.12.2000 roku na terenie gminy Śniadowo pracujących było 440 osób. Stanowiło to 8% ogółu liczby ludności gminy. Najwięcej, około 50% to pracujący w przemyśle i budownictwie.

Na terenie gminy występują następujące większe zakłady produkcyjno-usługowe:

- Przedsiębiorstwo Produkcji Betonów Prefbet w Śniadowie, ul. Kolejowa 17,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo-Produkcyjne „Drewos” w Śniadowie, ul. Ostrołęcka 34,



- Przedsiębiorstwo Handlowo– Produkcyjne „Agro-Rolnik” w Śniadowie, ul. Kościelna 10,
- Zakład Produkcyjno-Usługowy Stolarstwa Budowlanego „Dor-Bud” w Śniadowie, ul. Skowronki 3,
- Zakład Regeneracji Amortyzatorów w Śniadowie, ul. Szeroka 20,
- „Gromada Touris” w Śniadowie, ul. Kolejowa 14,
- „Polski Gaz” w Śniadowie, ul. Kolejowa 29,
- ферmy drobiu w Starym Ratowie i Ratowie Piotrowie,
- Gminna Spółdzielnia w Śniadowie.

W Śniadowie do zagospodarowania jest obiekt po byłej firmie „Murawski Holding”. Pozostałe pustostany są już zagospodarowane. Znajdują się w nich przechowalnie nawozów i pasz dla zwierząt.

## **4. Turystyka i wypoczynek**

### **4.1. Rozpoznanie i diagnoza istniejącego zagospodarowania**

Turystyka odgrywa małą rolę w gospodarce gminy pomimo istniejących predyspozycji do jej rozwoju. Główną przyczyną jest brak odpowiedniego zagospodarowania turystycznego w postaci bazy noclegowej i gastronomicznej, urządzeń infrastruktury technicznej, w tym dróg, a także promocji walorów turystyczno-wypoczynkowych.

Turystyka ogranicza się do obsługi ruchu turystów zmotoryzowanych oraz do formy wypoczynku weekendowego w oparciu o kompleksy leśne. Skromna baza turystyczna obejmuje:

- motel w Jakaci Dwornej,
- stacje paliw płynnych w Jakaci Dwornej i Śniadowie,
- punkty gastronomiczne w Konopkach Młodych i Śniadowie.

Przez teren gminy przebiega szlak turystyki samochodowej na trasie Warszawa-Ostrów Mazowiecka - Łomża - Augustów.

### **4.2. Predyspozycje rozwoju turystyki**

Na zasoby walorów turystycznych składają się walory wypoczynkowe (krajobraz naturalny i przydatność rekreacyjna lasów) oraz walory krajoznawcze.

Pod względem walorów wypoczynkowych obszar gminy charakteryzuje się słabymi w skali regionu wartościami środowiska przyrodniczego.

Najwyższą atrakcyjnością turystyczną odznacza się krajobraz naturalny wału morenowego i kompleksu leśnego Czerwony Bór. Urozmaicona rzeźba terenu, klimat wnętrza lasów, bogate runo leśne sprzyjają wypoczynkowi oraz turystyce pieszo-rowerowej.

Za najkorzystniejsze z punktu widzenia przydatności turystycznej uznaje się lasy na siedliskach borów i lasów mieszanych świeżych z drzewostanami sosny, dębu i brzozy, w starszych grupach wieku. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria najlepszymi walorami odznaczają się zwarte kompleksy leśne we wschodniej (rejon wsi: Koziki, Sierzputy Zagajne, Jemielite Stare, Olszewo, Duchny Młode) i w południowej (Jastrząbka Młoda, Strzeszewo) części gminy oraz lasy występujące na północ od Szczepankowa.

Obszary leśne mogą być zagospodarowane turystycznie poprzez urządzenie parkingów i szlaków turystycznych. Inne obszary leśne stanowić mogą jedynie bazę rekreacji związanej z grzybobraniem i zbieraniem jagód. Dużą trudnością w turystycznym zagospodarowaniu lasów jest zdecydowana dominacja własności prywatnej.

Na terenie gminy występują obiekty chronione o znaczących wartościach kulturowych godne rangi turystycznej. Są to:

- zespół kościoła benedyktynów i cmentarz parafialny w Szczepankowie,
- zespół kościoła parafialnego i cmentarz w Śniadowie,
- dwór w Szczepankowie,
- zespół dworsko-parkowy (dwór, stajnia i pozostałości parku) we wsi Wszerzec.

## **VI. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

### **1. Komunikacja**

#### **1.1. Uwagi ogólne dotyczące systemu komunikacyjnego**

Gmina Śniadowo leży przy drodze wojewódzkiej nr 667 Łomża – Ostrów Mazowiecka. Droga (uprzednio droga krajowa), łączy Łomżę i dojazd od Augustowa (istotny ruch międzynarodowy w kierunku Warszawy) z drogą nr 8 (Białystok -

Warszawa). Wyżej wymieniona międzyregionalna funkcja drogi jest bardzo istotna, także obecnie. Odcinek Łomża - Ostrów Mazowiecka jest najkrótszą dla regionu drogą do centrum kraju, prowadzi ruch tranzytowy, w tym ruch ciężkich pojazdów wielokołowych TIR i pojazdów w ruchu międzynarodowym. Należy także zauważyć bardzo istotne obciążenie drogi ruchem turystycznym i wakacyjnym z centrum kraju w kierunku Pojezierza Augustowskiego i Mazur. Na terenie gminy brak innych dróg wyższej klasy i funkcji.

Przez gminę i miejscowość gminną przebiega nie zelektryfikowana, trzeciorzędowa, jednotorowa linia kolejowa PKP w kierunku Łap z odgałęzieniem w kierunku Łomży. Stacja i tory rozładunkowe zlokalizowane są w Śniadowie. Linia ma obecnie charakter bocznic kolejowej i jest wyłączona z ruchu osobowego, a funkcje towarowe są mocno ograniczone. Przez Śniadowo możliwy jest transport towarowy do Łomży. Torowiska i urządzenia kolejowe są w średnim stanie technicznym. Są one obecnie utrzymywane w minimalnym, niezbędnym zakresie, co daje przyszłą możliwość zwiększenia roli i funkcji transportu kolejowego. W niniejszym opracowaniu uznaje się celowość i konieczność adaptacji obecnej funkcji i istniejących obecnie urządzeń kolejowych, torów, rozjazdów, bocznic zakładowych oraz terenów stacyjnych w Śniadowie, ze wskazaniem celowości przywrócenia pierwotnej funkcji transportu kolejowego.

Śniadowo w skali regionu zalicza się do małych miejscowości gminnych o charakterze rolniczym. Gminy tego typu, o ile nie posiadają problemów z ruchem tranzytowym są stosunkowo bezkonfliktowe komunikacyjnie. Obciążenie ruchem jest umiarkowane - poniżej 4000 pojazdów na dobę (SRD). Uciążliwości i obciążenia ruchem mogą jednak wzrastać ze względu na wzrost stopnia motoryzacji regionu, wzrost ruchu na modernizowanej drodze nr 61, której przedłużeniem jest droga wojewódzka nr 677. Z powyższego względu poprzednie opracowania urbanistyczne rezerwowały teren pod obejście Śniadowa i przejście nad koleją wiaduktem. Projektowano dwa warianty obwodnicy po stronie zachodniej obecnego przejazdu przez tory kolejowe. Warianty różniły się długością i stopniem oddalenia od zabudowy Śniadowa. Po analizie uwarunkowań systemu komunikacyjnego regionu przyjęto celowość utrzymania rezerwy terenu pod obejście Śniadowa z bezkolizyjnym przejściem nad torami (przy założeniu zachowania lub nawet wzmocnienia roli PKP w transporcie regionalnym). Uznano, że optymalnym wariantem jest krótsze (bliższe w stosunku do Śniadowa) obejście po stronie zachodniej.

Obwodnica w wersji akceptowanej niniejszym studium posiada długość około 2,2 km.

Układ komunikacyjny dróg powiatowych i gminnych jest promienisty z centrum w Śniadowie z tym, że po stronie wschodniej z uwagi na duży kompleks lasów drogi zmieniają swój charakter na typowe nie ulepszone drogi leśne.

## **1.2. Uwarunkowania zewnętrzne obszaru gminy związane z głównymi elementami układu komunikacyjnego kraju**

Ograniczona funkcja kolei przy jednoczesnym dogodnym połączeniu większości miejscowości gminy do drogi wojewódzkiej, a także bezpośrednie sąsiedztwo Łomży podnosi rangę transportu kołowego i transportu PKS. Jednocześnie należy zauważyć, że Śniadowo jest małym ośrodkiem ruchotwórczym i wobec tego istnieje stosunkowo duża równowaga między lokalnymi potrzebami i uwarunkowaniami lokalnego systemu transportowego.

Głównymi drogami o znaczeniu regionalnym lub powiatowym są drogi :

- droga nr 677 Łomża - Ostrów Mazowiecka do drogi nr 8,
- odcinki dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym - wg planszy diagnozy w tym:
  - droga nr 540 Śniadowo - Szumowo,
  - droga nr 387 Śniadowo - Szczepankowo - Chojny Młode (do drogi krajowej nr 61),
- drogi nr 394, 388, 380, 385, 391, 395, 396, 392, 393, 382, 385, 393, 400 o łącznej długości w granicach gminy około 82,5 km,
- odcinki dróg gminnych, wg danych UG - długość około 32,3 km - bez dróg o znaczeniu gospodarczym leśnym i rolniczym oraz bez dojazdów.

Większość dróg powiatowych ma nawierzchnie twarde i ulepszone, jednak o małej nośności konstrukcji jezdni i niskich parametrach technicznych. Drogi te są zmodernizowanymi dawnymi drogami lokalnymi i z tego powodu posiadają szereg nie normatywnych łuków poziomych i pionowych oraz miejsc o ograniczonej widoczności. W przyszłości miejsca niebezpieczne powinny być przebudowane. Największe odstępstwa od wymagań normatywnych występują w rejonie wsi i włączeń dróg gospodarczych. Powyższe miejsca niebezpieczne są obecnie obciążone minimalnym ruchem miejscowym i z tego powodu ich modernizacja może być sukcesywna i dostosowana do rzeczywistych zagrożeń i potrzeb.

W przyszłości należy dążyć do podniesienia nośności nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 677 do obciążeń powyżej 100 KN/oś. Pozostałe drogi powinny być wzmacniane i dostosowane do ruchu KR 3 – 2.

### **1.3. Istniejąca sieć ulic i dróg kołowych Śniadowa**

Obsługę komunikacyjną Śniadowa zapewniają drogi nadrzędne w stosunku do obszaru wsi gminnej tj. odcinek drogi wojewódzkiej nr 677 i wyloty dróg powiatowych: nr - 540 w kierunku Szumowa, nr -385 i -382 do wsi Stare Duchny i Stare Jemielite, nr 387 (do Chojn Młodych), nr -392 do wsi Zalesie-Poczynki, nr -393 w kierunku wsi Stare Szabły oraz drogi gminne.

Śniadowo posiada stosunkowo dobrze rozwinięte funkcje gospodarcze pozarolnicze, w tym przemysł produkcji materiałów budowlanych, który wymaga dobrych dróg dojazdowych. Obecne główne ulice Śniadowa posiadają lekkie nawierzchnie bitumiczne i częściowo chodniki, oświetlenie i odwodnienie. Nawierzchnie gruntowe lub żwirowe posiadają głównie stosunkowo nieliczne dojazdy wewnętrzne.

Drogi i odpowiadające im ulice wylotów dróg powiatowych na terenie zainwestowanym Śniadowa posiadają długość około 8,5 km. Łącznie wydzielone w diagnozie drogi wyższych funkcji na terenie zainwestowanym mają długość ok. 15,2 km.

Odcinki głównych uliczek gminnych na terenie obszaru Śniadowa posiadają długość około 4,5 km w tym drogi o nawierzchni ulepszonej 3,0 km.

Układ zewnętrzny dróg (klasy Z, L) uzupełniają wybrane do układu podstawowego trzy ciągi uliczne lokalne (wyloty dróg powiatowych wg rysunku diagnozy) zapewniające wyjazdy na teren gminy i dojazd do głównego zakładu PPB „PREFBET”. Stanowią one wraz z rynkiem i przelotem drogi wojewódzkiej główne elementy układu komunikacyjnego Śniadowa, do którego dołączone są dojazdy wewnętrzne.

Śniadowo posiada wykształcone centrum w postaci rynku i placu przed kościelnego. Obszary te z punktu widzenia ukształtowania układu komunikacyjnego posiadają charakter lokalnego węzła komunikacji gminy. Stwierdzono jednak brak w ich okolicy terenów parkingowych i przestrzeni akumulacji ruchu lokalnego, placów i dominant przestrzennych. W/w obszary w centrum wsi gminnej są obciążone bardzo

małym ruchem tranzytowym, co ogranicza do minimum konflikty komunikacyjne z funkcjami gminnymi.

Pewnym problemem lokalnym jest brak wyizolowanych ciągów pieszych (docelowo także ścieżek rowerowych) wzdłuż dróg tranzytowych i głównych ulic Śniadowa.

Droga wojewódzka ma stosunkowo dogodne przebiegi wlotowe w stosunku do zabudowy Śniadowa. Należy się liczyć ze stałym wzrostem uciążliwości przebiegu głównych dróg przez skraj zabudowy. Z powyższego względu rezerwuje się teren pod obejście miejscowości gminnej po zachodniej stronie obecnego przejścia przez tory.

Powyższe drogi stanowią szkielet układu komunikacyjnego Śniadowa. W świetle aktualnych przepisów powinny one posiadać docelowo klasę wg Rozporządzenia MTiGM z dnia 02.03.1999 r dla dróg wojewódzkich „G”, dla dróg powiatowych klasę „Z” lub min. „L”. Pozostałe ulice wydzielone na planszy diagnozy posiadają i powinny posiadać klasę „D” i wyjątkowo klasę „L”. Wyjaśnia się, że obecne przepisy formalne (w/w Rozporządzenie MTiGM z 1999 r) zobowiązują do kwalifikacji dróg i odpowiadających im ciągów ulic zgodnie z tabelą rozporządzenia, które już obecnie dla ważniejszych dróg wojewódzkich przewiduje klasę G, a dla dróg powiatowych Z lub wyjątkowo L, niezależnie od obecnych szerokości pasa terenu i rzeczywistych parametrów technicznych.

Przy południowym wylocie drogi powiatowej nr 540, istnieje mała stacja paliw przystosowana do obsługi głównie pojazdów rolniczych i ruchu lokalnego. Nowoczesna stacja paliw z zapleczem typu MOP I jest zlokalizowana przy drodze wojewódzkiej, w miejscowości Jakać Dworna. Na terenie Śniadowa istnieją obecnie 3 zakłady mechaniczne świadczące usługi w zakresie motoryzacji.

#### **1.4. Istniejąca sieć dróg kołowych gminy Śniadowo**

Ważnym węzłem układu komunikacyjnego jest układ drogowy Śniadowa opisany wyżej. Charakterystyczną cechą sieci dróg powiatowych jest lokalny, gminny charakter z ograniczoną ilością powiązań tranzytowych. W związku z powyższym drogi powiatowe pełnią w stosunkowo znacznym stopniu funkcje dróg gminnych obsługujących tereny przyległe do Śniadowa.

Droga wojewódzka i w znacznej części drogi powiatowe w obszarze gminy posiadają nawierzchnie twarde i ulepszone-bitumiczne. W części (ok. 40%) drogi powiatowe i odpowiadające im ciągi ulic nie posiadają należytej docelowo nośności

warstw podbudowy jezdni. Oznacza to, że w przyszłości należy liczyć się z modernizacją podbudów głównych dróg i ulic. Mimo nie w pełni normatywnych standardów technicznych wyżej opisywanej sieci podstawowej dróg i ulic zapewnia ona dojazd do wszystkich obszarów zainwestowania.

Na terenie gminy istnieje około 82,5 km dróg powiatowych, w tym około 65 km o nawierzchni twardej oraz około 32,3 km ważniejszych odcinków dróg i ulic gminnych. Na planszy „diagnozy” pokazano także uzupełniającą sieć drogową gminy, odcinki dróg gospodarczych o łącznej długości 24,1 km. Drogi te powinny posiadać parametry dróg klasy VI technicznej i dróg klasy funkcjonalnej „D” – ulice i drogi dojazdowe.

Na planszy diagnozy pokazano przebiegi ulic i dróg ponadlokalnych, wybrane ulice miejskie i wiejskie stanowiące układy podstawowe oraz pokazano lub uwzględniono lokalizację głównych obiektów komunikacyjnych lub miejsc wymagających przebudowy, takich jak:

- 2 stacje paliw (w Śniadowie i na terenie MOP) ,
- MOP-I z hotelem, gastronomią i stacją paliw przy drodze nr 677,
- lokalizację miejsc niebezpiecznych i skrzyżowań do przebudowy ze względu na istniejącą geometrię i warunki widoczności,
- niezbędne ciągi piesze i ścieżki rowerowe do docelowej realizacji.

Na drodze powiatowej nr 540 w kierunku Szumowa (na granicy gminy w miejscowości Strzeszewo) przewiduje się z uwagi na miejsca niebezpieczne i geometrię przebiegu drogi możliwość zmiany jej przebiegu wg planszy diagnozy.

### **1.5. Ocena stanu systemu dróg i zaplecza**

W ostatnich czasach remonty i modernizacje ulic i dróg poza utrzymaniovymi remontami nawierzchni drogi nr 677 nie były znaczące. Obecnie występuje potrzeba naprawy modernizacji całej sieci drogowej gminy poza głównymi ciągami tranzytowymi. Odnowy i modernizacje istniejących dróg powiatowych i gminnych powinny polegać na naprawie warstw ścieralnych (poprawie równości i systemu odwodnień dróg) a także na wzmocnieniu konstrukcji. Należy przewidywać utwardzenie i docelową modernizacją (z dostosowaniem do wymagań projektowanych klas) wszystkich odcinków dróg określonych jako sieć podstawowa i pokazanych na rysunku planszy diagnozy .

W obszarze Śniadowa występują obszary intensywnej zabudowy mieszkaniowej, które w chwili obecnej są nie doinwestowane pod względem realizacji ulic, dróg i infrastruktury.

Docelowo w obszarze gminy powinny być zlokalizowane :

- 2 nowoczesne stacje paliw,
- rozbudowany, z zapleczem sanitarnym, przystanek PKS (istniejący w Śniadowie) z dostosowaniem do przyszłych potrzeb przewozowych obszaru,
- samochodowe warsztaty diagnostyczne i naprawcze (4 - 5 szt.),
- parkingi publiczne w rejonie usług i funkcji administracyjnych i przy kościele,
- zaplecze zakładów transportowych i usługowych – zależnie od rozwoju gospodarczego Śniadowa.

Obsługa transportu PKS-u jest związana z drogami głównymi w kierunku Łomży i Ostrowi Mazowieckiej (Warszawy) oraz głównymi ciągami tras lokalnego PKS-u (przebiegi dróg powiatowych).

### **1.6. Obciążenia i docelowe funkcje sieci drogowej**

Na drogach gminy nie wykonywano badań natężeń ruchu. Pomiary ruchu były wykonywane na wylotach dróg wojewódzkich.

Ostatnie pomiary na w/w odcinkach wykonano w ramach ogólnokrajowego pomiaru w roku 2000. W rejonie Śniadowa natężenie ruchu SRD (średniodobowe natężenie ruchu w pojazdach rzeczywistych na dobę) wynosił ok. 3800 – 4200 pojazdów rzeczywistych. Własny wycinkowy pomiar obciążenia ruchem w godzinie szczytu na drodze nr 677 w rejonie Śniadowa we wrześniu roku 2002 dał wyniki natężeń uśrednionych ok. 15 ciężkich pojazdów tranzytowych (TIR) i ok. 300 pojazdów rzeczywistych innych (osobowych i lekkich ciężarowych) na godzinę szczytu porannego. Ruch drogowy na drogach o znaczeniu regionalnym i krajowym na terenie województwa podlaskiego podwoił się w okresie ostatnich 10 lat. Jednak ta tendencja nie będzie zapewne trwała.

Na drogach powiatowych, a tym bardziej gminnych nie występują natężenia ruchu powyżej 600 pojazdów na dobę. Natężenia takie nie wymagają specjalnego uwzględniania w opracowaniach komunikacyjnych, gdyż są to wartości wyraźnie niższe niż przepustowości dwupasmowych dróg o szerokościach normatywnych jezdni. W związku z powyższym występowanie przeciążeń na drogach powiatowych



i gminnych może być związane tylko z incydentalnymi uroczystościami, dniami targowymi itp.

Obecne funkcje transportu drogowego wymagają wzmocnień konstrukcji jezdni dostosowujących do obciążenia i nacisków pojazdów transportowych dla 100 KN/oś. Propozycje modernizacji i wzmocnień określone w diagnozie należy traktować jako ustalenia wstępne gdyż prawidłowe decyzje wykonywania modernizacji zależą od badań szczegółowych nośności obecnej konstrukcji jezdni i rzeczywistego obciążenia.

Na rysunku planszy diagnozy pokazano także skrzyżowania i miejsca niebezpieczne wymagające przebudowy lub modernizacji.

Docelowo należy przewidywać następujące klasy dla dróg i odpowiadającym im w ciągu odcinków ulic (wg Rozporządzenia MTiGM z 03.03.1999 r.):

- drogi i odpowiadające im odcinki uliczne - wojewódzkie - klasa G – docelowo i szczególnie dla obwodnicy klasa Gp,
- drogi i odpowiadające im odcinki uliczne - powiatowe - klasa L lub drogi gminne – klasa D lub L.

Wstępna analiza wykazała, że wszystkie odcinki dróg zaliczonych do podstawowego systemu drogowego nie spełniają wymagań (dla swego poziomu klasy) w/w „Rozporządzenia...” w zakresie parametrów technicznych i użytkowych, ilości włączeń, zasad obsługi terenów przyległych itp. Wyjątkiem są niektóre odcinki dróg dojazdowych, dla których wymagania normatywne są liberalne.

## **2. Zaopatrzenie w wodę**

Gmina Śniadowo zwodociągowana jest prawie w 100% (biorąc pod uwagę liczbę wsi objętych siecią wodociągową). Dla porównania, średni procent zwodociągowania wsi w województwie podlaskim wynosi 71% (wg stanu z 31.12.2000 r). W gminie liczącej 43 wsie, wodociągami zbiorowymi, o ogólnej długości 113,8 km, objęte są 42 wsie. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej stanowią oni, w 42 zwodociągowanych wsiach, 98,5% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

W gminie funkcjonują następujące wodociągi grupowe:

### **1) Wodociąg „Ratowo Stare”**

#### Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na studniach głębinowych o następujących parametrach:

Lp	Nr studni	Głębokość (m)	Wydajność (m <sup>3</sup> /h)	Rodzaj studni
1.	SW 1	60	29	podstawowa
2.	SW 2	60	21	podstawowa

Decyzją OŚ.6210.I – 13/95 z dnia 03.07.1995 roku Urzędu Wojewódzkiego w Łomży zostało udzielone pozwolenie wodno – prawne na pobór wód podziemnych i eksploatację urządzeń w stacji wodociągowej. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kategorii „B” zostały określone na  $Q=50\text{m}^3/\text{h}$ . Pobór wody nie może przekraczać  $Q_{\text{dśr}}=800\text{m}^3/\text{d}$ . Pozwolenie zostało wydane na okres dziesięciu lat i obowiązuje do 30.07.2005 roku.

Decyzją OŚ.6226-3/95 z dnia 03.07.1995 roku Urzędu Wojewódzkiego w Łomży zostało ustanowione strefy ochronne: strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m i strefa ochrony pośredniej o promieniu 135 m od obudowy studni.

Odprowadzenie popłuczyn odbywa się (po przetrzymaniu) poprzez 6-komorowy osadnik do rowu melioracyjnego.

#### Zasięg wodociągu

Do ujęcia i stacji wodociągowej w Starym Ratowie podłączone są wsie: Stare Ratowo, Śniadowo, Stare Jemielite, Jemielite Wypychy, Sierzputy Marki, Mężenin, Olszewo, Konopki Młode, Ratowo Piotrowo, Chomentowo, Stare Duchny, Duchny Młode, Grabowo, Truszki, Jakać Borki, Zalesie-Poczynki, Zalesie Wypychy, Stara Jakać, Jakać Dworna, Jakać Młoda, Stare Szabły, Brulin, Stara Jastrząbka, Jastrząbka Młoda, Strzeszewo, Szabły Młode, Wierzbowo, Dębowo, Żebry Kolonia i Żebry (30 wsi). Długość sieci wodociągowej wynosi 87,1 km, ilość wykonanych przyłączy wodociągowych to 800 sztuk. Z wodociągu korzysta około 89% mieszkańców tych wsi.

## **2) Wodociąg grupowy „Szczepankowo”**

### Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na jednej studni głębinowej z 1964 roku o głębokości 51 m.

Pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęcia oraz stacji wodociągowej (Decyzja OŚ.6210.I – 80/98) zostało wydane na okres 5 lat i jest aktualne do 31 sierpnia 2003 roku. Maksymalny pobór wody nie może przekraczać  $Q_{\text{dśr}}=180\text{m}^3/\text{d}$ . Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kategorii „B” wynoszą  $Q_e=20\text{m}^3/\text{h}$  przy depresji 16 m.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Do poboru, uzdatniania, magazynowania i pomiaru wody służą następujące urządzenia: pompa głębinowa, odżelaziacz, 2 hydrofory, sprężarka, chlorator, 2 zbiorniki wyrównawcze i wodomierz. Wody popłuczne odprowadzane są do rowu poprzez osadnik do rowu otwartego.

#### Zasięg wodociągu

Wodociąg grupowy „Szczepankowo”, którego długość wynosi 2,1 km obsługuje tylko wieś Szczepankowo. Ilość wykonanych przyłączy wodociągowych wynosi 83 sztuki o łącznej długości 2,2 km.

Planowane jest włączenie tej sieci do wodociągu grupowego „Łuby Kiertany” i wyłączenie z eksploatacji ujęcia i stacji wodociągowej. W trakcie opracowania jest dokumentacja techniczna na sieć wodociągową.

### **3) Zaopatrzenie w wodę pozostałych wsi**

- **z wodociągu grupowego „Konarzyce”** (gmina Łomża) zaopatrywanych jest w wodę 5 wsi: Koziki, Zagroby, Stare Konopki, Kołacze Lemiesze i Sierzputy Zagajne. Sieć wodociągowa o długości prawie 7,9 km zaopatruje w wodę 91 gospodarstw,
- **do wodociągu grupowego „Łuby Kiertany”** (gmina Miastkowo) podłączone są wsie: Młynnik, Młynnik Dwór, Wszerzecz, Uśnik, Uśnik Dwór i Osobne (6 wsi). Sieć wodociągowa o długości 16,7 km posiada 122 przyłącza.

### **3. Odprowadzenie ścieków**

Na terenie gminy gospodarka ściekowa jest rozwiązana tylko w miejscowości gminnej. Ścieki sanitarne z obszaru gminy odprowadzane są głównie do zbiorników bezodpływowych z przeznaczeniem do wywożenia.

#### **1) Oczyszczalnia ścieków**

Oczyszczalnia o wydajności 200 m<sup>3</sup>/d zlokalizowana jest w południowej części wsi. Decyzją z dnia 30 listopada 2000 roku o numerze RLiOŚ.6223/II/9/2000, wydaną przez Starostwo Powiatowe w Łomży udzielono pozwolenia wodnoprawnego, na eksploatację urządzeń i odprowadzenie ścieków oczyszczonych do rowu

melioracyjnego. Pozwolenie zostało wydane na okres 10 lat, tj. do 31 grudnia 2010 roku.

Ścieki oczyszczane są w ciągu technologicznym, w skład którego wchodzi następujące urządzenia: sito Combi, przepompownia ścieków surowych, reaktor biologiczny (złożony z właściwej oczyszczalni ścieków, tlenowej stabilizacji osadu i osadnika wtórnego pionowego), stacja dozowania, stacja sprężonego powietrza, urządzenia do odwadniania osadu oraz magazyn odwodnionego osadu.

Ścieki oczyszczone kanałem o średnicy 200 mm odprowadzane są do pobliskiego rowu melioracyjnego.

## **2) Sieć kanalizacji sanitarnej**

Kanalizacja sanitarna w Śniadowie została wykonana w systemie grawitacyjno-pompowym z zastosowaniem przepompowni sieciowych. Sieć obejmuje głównie centrum miejscowości oraz tereny zabudowy jednorodzinnej i przemysłowej położone we wschodniej części wsi. Do odprowadzenia ścieków z 3 budynków mieszkalnych, na końcówce ul. Kolejowej zastosowano system kanalizacji ciśnieniowej. Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 3,8 km, a podłączonych jest 140 budynków (co stanowi I etap budowy kanalizacji).

## **4. Zaopatrzenie w gaz**

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Śniadowo. Według przyjętego schematu zaopatrzenia w gaz w opracowywanym planie zagospodarowania województwa podlaskiego, źródłem zasilania będzie gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 200 mm relacji Zambrów – Łomża.

Główne elementy realizacji systemu gazowniczego zapewniające dostawę gazu ziemnego to budowa: gazociągu podłączeniowego wysokiego ciśnienia od Łomży w kierunku Śniadowa (długości około 14 km), stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia zlokalizowanej w pobliżu wsi Śniadowo oraz sieci gazowej średniego ciśnienia .

Ze względu na dużą odległość czasową budowy systemu zaopatrzenia w gaz przewodowy wskazane jest utrzymanie i rozwijanie stosowania gazu propan – butan przez mieszkańców gminy.

## 5. Elektroenergetyka

Gmina Śniadowo zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi 15kV z istniejącej stacji transformatorowej 110/15kV /GPZ/ w Łomży.

Na terenie gminy znajduje się 51 stacji transformatorowych 15/0,4kV. W większości przypadków są to słupowe stacje transformatorowe typu ŻH, STS lub STSa.

Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez posterunek energetyczny w Łomży.

Remontu i modernizacji wymagają następujące urządzenia elektroenergetyczne:

- linia napowietrzna 15kV Łomża - Śniadowo,
- odgałęzienie linii napowietrznej 15kV kierunek Śniadowo,
- sieć elektroenergetyczna SN i nn we wsiach: Wierzbowo, Śniadowo, Chomentowo, Szczepankowo, Truszki, Stare Jemielite, Jemielite Wypychy, Sierputy Marki, Młynik, Konopki, Osobne, Brulin, Ratowo Piotrowo,

Aktualnie w gminie, ze względu na konfigurację sieci elektroenergetycznej SN i jej stan techniczny, dostarczana jest moc i energia elektryczna do odbiorców w ilości przez nich zapotrzebowanych. Ilość stacji transformatorowych 15/0,4kV jest wystarczająca w stosunku do potrzeb odbiorców.

## VII. UWARUNKOWANIA WSPIERAJĄCE I OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

### W zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

#### uwarunkowania wspierające rozwój:

- występowanie złóż kruszywa naturalnego o znaczeniu lokalnym, umożliwiających pozyskanie surowca budowlanego na potrzeby budownictwa indywidualnego,
- występowanie w północnej i środkowej części gminy gleb o dobrej przydatności jako podstawy rozwoju funkcji rolniczej,
- walory przyrodnicze kompleksu leśnego Czerwony Bór na wschodnich obrzeżach gminy,
- możliwości szybkiej poprawy stanu sanitarnego wód powierzchniowych i podziemnych dzięki funkcjonowaniu komunalnej oczyszczalni ścieków w Śniadowie posiadającej rezerwy przepustowości,

- brak zagrożeń powodziowych dla zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.

uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak na terenie gminy większych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych umożliwiających rozwój funkcji rybackiej,
- mały udział lasów państwowych i mała wartość gospodarcza lasów ograniczająca rozwój gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego,
- pogorszone warunki aerosanitarne w Śniadowie z uwagi na działalność zakładu prefabrykatów budowlanych i przesypowni cementu,
- nierozwiązana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich źródłem powstawania zanieczyszczeń i zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych,
- występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego wymagających rekultywacji.

**W zakresie demografii, obsługi ludności i mieszkalnictwa:**

uwarunkowania wspierające rozwój:

- występowanie podstawowych placówek usługowych,
- dobra dostępność do placówek handlowych,
- korzystna sytuacja lokalowa w placówkach oświaty,
- wzrost zaludnienia w gminie,
- korzystne warunki mieszkaniowe charakteryzujące się dużą powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę i małą ilością osób w mieszkaniu oraz wzrostem powierzchni użytkowej budowanych mieszkań.

uwarunkowania ograniczające rozwój:

- niskie standardy świadczonych usług,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18 – 34 lata.

**W zakresie rolnictwa:**

uwarunkowania wspierające rozwój:

- wysoki wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- duży udział gruntów wysokiej klasy bonitacyjnej,
- wysoki stopień zmeliorowania użytków rolnych, w szczególności użytków zielonych,

- duży udział kompleksów psennych i żytnich dobrych w gruntach ornych predysponowanych do produkcji roślinnej o wysokiej wydajności.
- duży udział gruntów stanowiących własność indywidualną oraz wysoka średnia powierzchnia gospodarstw rolnych a także korzystna struktura wieku właścicieli tych gospodarstw daje możliwość dalszego rozwoju produkcji wysokotowarowej,
- dobrze rozwinięta specjalizacja produkcji zwierzęcej, w szczególności bydła mlecznego nowoczesnymi metodami, oraz rozwijająca się produkcja trzody chlewnej oraz drobiu,
- wysoki poziom środowiska naturalnego daje szansę na dalszy rozwój rolnictwa ekologicznego.

uwarunkowania hamujące rozwój:

- niewystarczający udział naturalnych użytków zielonych w strukturze poszczególnych gospodarstw rolnych,
- brak zakładów przetwórstwa rolno- spożywczego,
- niewystarczający poziom szkoleń rolniczych dotyczących prowadzenia gospodarstw rolnych nowoczesnymi metodami i ich opłacalnością
- niedostateczna infrastruktura obsługi rolnictwa, w szczególności: zbytu i przerobu produktów rolnych.

**W zakresie gospodarki:**

uwarunkowania wspierające rozwój:

- duże zasoby i rezerwy siły roboczej,
- występowanie dużych zakładów produkcyjnych,
- występowanie wolnych obiektów do wykorzystania na działalność produkcyjno-usługową.

**W zakresie turystyki:**

uwarunkowania wspierające rozwój:

- położenie gminy przy szlaku turystyki samochodowej relacji Warszawa - Ostrów Maz. – Łomża - Mazury i Pojezierze Suwalsko-Augustowskie,
- turystyczne zagospodarowanie szlaku turystycznego (MOP w Jakaci Dwornej oraz punkt gastronomiczny w Konopkach Młodych),

- możliwości rekreacyjnego wykorzystania lasów kompleksu Czerwony Bór (parkingi, szlaki piesze, ścieżki rowerowe, schrony turystyczne),
- walory krajoznawcze Śniadowa i Szczepankowa (zespoły kościelne, cmentarze) oraz wsi Wszerzecz (zespół dworsko-parkowy).

uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak dostatecznie rozwiniętej bazy turystycznej (baza noclegowa, parkingi, gastronomia),
- niski stopień lesistości gminy oraz przewaga lasów prywatnych utrudniających zagospodarowanie turystyczne,
- brak większych cieków i zbiorników wodnych ograniczających bazę rekreacyjno-wypoczynkową gminy.

**W zakresie komunikacji:**

uwarunkowania wspierające rozwój:

- funkcja i połączenia drogi wojewódzkiej wraz z gospodarczo twórczym potokiem ruchu tranzytowego,
- założona docelowo możliwość realizacji obejścia Śniadowa,
- zrównoważony stosunek obciążenia ruchem w stosunku do stopnia rozwoju sieci drogowej regionu,
- możliwość rozwoju transportu kolejowego opartego na istniejącej infrastrukturze PKP.

uwarunkowania hamujące rozwój:

- braki ulepszonych nawierzchni ulic oraz dróg lokalnych i gminnych,
- zły stan techniczny ulic i niska nośność podbudów jezdni,
- braki w rozwoju zaplecza ruchu kołowego w regionie,
- zbyt wąskie pasy drogowe ulic i głównych dróg tranzytowych,
- niedorozwój sieci ulicznej na peryferiach i na niektórych obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej,
- ograniczenie funkcji komunikacji kolejowej.

**W zakresie zaopatrzenia w wodę**

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- objęte wodociągami zbiorowymi 42 wsie,



### **W zakresie odprowadzenia ścieków**

#### Uwarunkowania wspierające rozwój:

- istniejąca oczyszczalnia i sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej,

#### Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak rozwiązanej gospodarki ściekowej na terenie gminy.

### **W zakresie zaopatrzenia w gaz:**

#### Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy.

### **W zakresie elektroenergetyki:**

#### Uwarunkowania ograniczające rozwój:

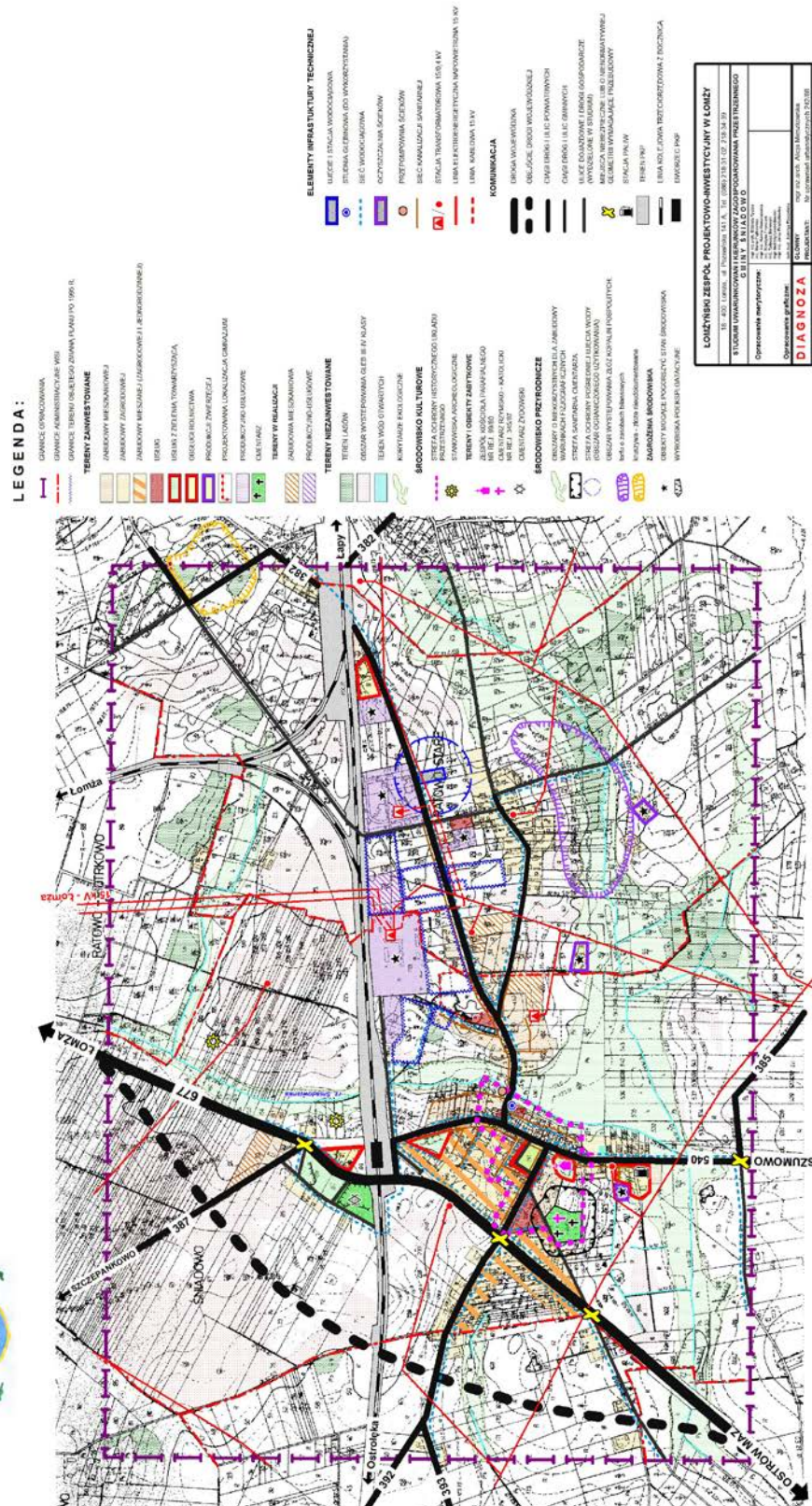
- konieczność wyznaczenia technicznych stref ochronnych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 15kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- konieczność przeprowadzenia remontu i modernizacji sieci elektroenergetycznej SN i nn. we wsiach: Wierzbowo, Śniadowo, Chomentowo, Szczepankowo, Truszki, Jemielite Stare, Jemielite Wypychy, Sierzputy Marki, Młynik, Konopki, Osobne, Brulin, Ratowo Piotrowo oraz głównych linii zasilających 15kV.





## DIAGNOSTIC

**MIEJSCOWOŚĆ GMINA ŚNIAĐOWO**



## **CZĘŚĆ II**

### **KIERUNKI ROZWOJU GMINY**

## SPIS TREŚCI

<b>WPROWADZENIE</b>	80
<b>1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU</b>	80
1.1. Mierniki rozwoju gminy	80
1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy	81
1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy	82
1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania	83
<b>2. CELE ROZWOJU</b>	84
2.1. Cel nadrzędny - strategiczny	85
2.2. Cele szczegółowe	85
2.2.1. Ekologiczne	85
2.2.2. Społeczne	85
2.2.3. Gospodarcze	86
2.2.4. Cele rozwoju komunikacji	86
2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	87
<b>3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</b>	87
3.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna	87
3.1.1. Jednostka I - ośrodek gminny	88
3.1.2. Jednostka rolnicza	89
3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa	91
3.2.1. Tendencje demograficzne	91
3.2.2. System osadniczy	92
3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej	93
3.3.1. Obszary objęte ochroną przyrody	93
3.3.2. Obszary wskazane do objęcia ochroną	93
3.3.3. Gospodarka zasobami geologicznymi	94
3.3.4. Ochrona wód powierzchniowych	95
3.3.5. Ochrona wód podziemnych	96
3.3.6. Ochrona gleb	98
3.3.7. Ochrona lasów i zadrzewień	98

3.3.8. Ochrona powierzchni ziemi	99
3.3.9. Ochrona powietrza atmosferycznego	100
3.3.10. Ochrona przed hałasem	101
3.3.11. Ochrona przed polem elektromagnetycznym szkodliwym <del>elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym</del>	101
3.3.12. Ochrona przeciwpowodziowa	102
3.3.13. System powiązań przyrodniczych	102
3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej	103
3.4.1. Tereny i obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej	104
3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej	107
3.5. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę	110
3.5.1. Jednostka I - ośrodek gminny	112
3.5.2. Jednostka II - rolnicza	113
3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	115
3.6.1. Edukacja	116
3.6.2. Ochrona zdrowia	117
3.6.3. Opieka socjalna	118
3.6.4. Usługi kultury	118
3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek	118
3.6.6. Mieszkalnictwo	119
3.7. Kierunki rozwoju sfery gospodarczej	120
3.7.1. Rolnictwo	120
3.7.2. Gospodarka Leśna	122
3.7.3. Działalność produkcyjno – usługowa	123
3.7.4. Turystyka	123
3.8. Kierunki rozwoju komunikacji	124
3.8.1. Komunikacja drogowa	124
3.8.2. Komunikacja kolejowa	128
3.8.3. Transport ciężki i tranzyt	129
3.8.4. Ścieżki rowerowe	129
3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	130
3.9.1. Zaopatrzenie w wodę	130
3.9.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	130

3.9.3. Zaopatrzenie w gaz	131
3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło	132
3.9.5. Elektroenergetyka	132
3.9.6. Gospodarka odpadami	133
3.9.7. Telekomunikacja	134
3.10. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna	134
<b>4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ</b>	136
4.1. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe	136
4.2. Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych	137
4.3. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania	137
<b>5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH</b>	139
5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa	139
5.2. Zadania i programy	139
5.3. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi	141
<b>MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE</b>	141

#### **ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE:**

- „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” w skali 1:25 000 - załącznik nr 2,
- „Kierunki zagospodarowania przestrzennego ośrodka gminnego Śniadowo” w skali 1:10 000 - załącznik nr 3.

## WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” będącego opracowaniem planistycznym dotyczącym całego obszaru administracyjnego gminy stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 i Nr 41, poz. 412, Nr 111, poz. 1279; Dz. U. z 2000 roku, Nr 12, poz. 136 i Nr 100, poz. 1085, Nr 115, poz. 1229, Nr 154, poz. 1804, Dz. U. z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 113, poz. 984, Nr 130, poz. 1112),
- uchwała Nr XXVII/163/02 Rady Gminy Śniadowo z dnia 29 kwietnia 2002 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo,
- umowa o dzieło Nr 2222-1/6/02 zawarta w dnia 5 lipca 2002 roku.

Zakres merytoryczny studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej zgodnie z art. 6 ustawy.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,



- obszary zabudowane ze wskazaniem, w miarę potrzeb, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeb obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspakajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- **strefy dopuszczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych,**
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Opracowanie ma na celu zapewnienie prawidłowej realizacji struktury funkcjonalno – przestrzennej i zobowiązuje organy samorządowe w ich działalności (stanowiąc podstawę do podejmowania uchwał intencyjnych dotyczących planów miejscowych, realizacji zadań własnych z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki gruntami, itd.).

Opracowanie składa się z dwóch części:

**CZĘŚĆ I - Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy (diagnoza stanu istniejącego)**

**CZĘŚĆ II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy**

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zbudowano na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju zawartych w części I opracowania. Niniejsze studium stanowi podstawę długookresowej polityki przestrzennej i jako jedyny ustawowo dokument planistyczny dotyczy obszaru całej gminy.

CZEŚĆ II zawiera:

- Część tekstową „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” - załącznik nr 1,
- Część graficzną „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” w skali 1:25 000 - załącznik nr 2,
- Część graficzną „Kierunki zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Śniadowo” w skali 1:10 000 - załącznik nr 3.

## 1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU

### 1.1. Mierniki rozwoju gminy

Zawarte w opracowaniu mierniki obrazują, gdzie plasuje się gmina Śniadowo na tle powiatu i województwa podlaskiego. Prezentowane mierniki zostały opracowane na podstawie materiałów GUS.

Lp	Wyszczególnienie	Jednostka miary	gmina Śniadowo	powiat łomżyński	województwo podlaskie
1.	Gęstość zaludnienia	osób/km <sup>2</sup>	37	36	26
2.	Ruch naturalny ludności	małżeństwa/1000 ludności	4,9	5,6	5,5
		urodzenia/1000 ludności	12,1	13,2	10,9
		przyrost naturalny/1000 ludności	0	1,9	-1,5
3.	Zasoby mieszkaniowe	liczba osób w 1 mieszkaniu	3,59	3,74	3,12
		liczba osób na izbę	0,89	0,97	0,84
		pow. użytkowa 1 mieszkania (m <sup>2</sup> )	78,8	79,1	64,7
		pow. użytkowa na 1 osobę w m <sup>2</sup>	22	24,4	23,4
4.	Szkoły podstawowe	liczba uczniów na pomieszcz. do nauczania	14,1	12,4	11,2
		liczba uczniów na szkołę	71,7	90	86,2
		liczba uczniów na 1 nauczyciela	11	11,7	11,3
5.	Gospodarka	podmioty gospodarki na 1000 ludności	46,5	44,9	70,2
6.	Rynek pracy	pracujący w gosp. narod. na 1000 ludności	76,1	59,1	59,2
		bezrobotni na 1000 ludności	55	71,5	58,1
7.	Struktura użytków gruntowych	% użytki rolne,	78,5	72,4	59,5
		w tym: grunty orne, sady	79,3	72,0	66,6
		łąki trwałe	8,6	12,7	20,4
		pastwiska trwałe	12,1	15,3	13,0
		las i grunty zadrzewione	17,2	22,1	29,5
		pozostałe	4,3	5,5	11,0
8.	Klasyfikacja gleb użytków rolnych	%			
		klasa III	5,2	4,6	6,6
		klasa IV	42,1	37,5	45,0
		klasa V	31,3	32,9	29,6
9.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	klasa VI i VI	21,4	25,0	18,8
		punkty ogólny	55,3	52,1	55,0
		jakość i przydatność gleb	39,8	37,8	41,0
		agroklimat	8,6	8,0	7,5
		rzeźba terenu	4,1	3,8	3,7
		warunki wodne	2,8	2,5	2,8
10.	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych	% użytki rolne	90,4	43,8	59,4

		grunty orne	87,4	44,2	56,4
		użytki zielone	100,0	43,5	62,9
11.	Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych	%			
		1-2 ha	2,7	4,7	8,8
		2-5 ha	11,9	14,0	16,1
		5-10 ha	26,2	32,0	29,5
		10-15 ha	27,6	25,8	23,6
		powyżej 15 ha	31,6	23,5	22,0
12.	Ludność zamieszkała w gospodarstwach rolnych wg wieku	%			
		przedprodukcyjnym	27,9	29,5	26,6
		produkcyjnym	51,6	52,4	53,1
		poprodukcyjnym	20,5	18,1	20,3
		nieprodukcyjnym/100 osób w wieku prod.	93,8	90,7	88,3
13.	Stopień zwodociągowania	% - ilość wsi objęta siecią wodociagową	97,7	60,0	71,0
14.	Stopień skanalizowania	% - ilość wsi objęta siecią kanalizacyjną	2,3	1,5	3,1
15.	Stopień gazyfikacji	% - ilość wsi objęta siecią gazową	0	0,4	2,9

\* wszystkie dane dotyczą obszarów wiejskich

## 1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy

Do czynników wspierających rozwój gminy można zaliczyć:

- położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski” stwarzające możliwość ekologicznej promocji gminy,
- położenie gminy przy szlaku turystyki samochodowej relacji Warszawa - Ostrów Mazowiecka – Łomża - Mazury i Pojezierze Suwalsko - Augustowskie,
- występowanie złóż kruszywa naturalnego o znaczeniu lokalnym, umożliwiających pozyskanie surowca budowlanego na potrzeby budownictwa indywidualnego,
- walory przyrodnicze kompleksu leśnego Czerwony Bór na wschodnich obrzeżach gminy i możliwości wykorzystania tych lasów do celów rekreacji (parkingi, szlaki piesze, ścieżki rowerowe, schrony turystyczne),
- możliwości systematycznej poprawy stanu sanitarnego wód powierzchniowych i podziemnych dzięki funkcjonowaniu komunalnej oczyszczalni ścieków (posiadającej rezerwy przepustowości) i sieci kanalizacji sanitarnej w Śniadowie,
- brak zagrożeń powodziowych dla zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej,
- wysoki wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz duży udział gruntów wysokiej klasy bonitacyjnej,
- wysoki stopień zmeliorowania użytków rolnych, w szczególności użytków zielonych,
- duży udział kompleksów pszennych i żytnich dobrych w gruntach ornych predysponowanych do produkcji roślinnej o wysokiej wydajności,

- duży udział gruntów stanowiących własność indywidualną oraz wysoka średnia powierzchnia gospodarstw rolnych, a także korzystna struktura wieku właścicieli tych gospodarstw dająca możliwość dalszego rozwoju produkcji wysokotowarowej,
- dobrze rozwinięta specjalizacja produkcji zwierzęcej, w szczególności bydła mlecznego nowoczesnymi metodami, oraz rozwijająca się produkcja trzody chlewnej oraz drobiu,
- wysoki poziom środowiska naturalnego dający szansę na dalszy rozwój rolnictwa ekologicznego,
- duże zasoby i rezerwy siły roboczej,
- funkcjonowanie dużych zakładów produkcyjnych,
- turystyczne zagospodarowanie szlaku turystycznego (MOP w Jakaci Dwornej oraz punkt gastronomiczny w Konopkach Młodych),
- walory krajoznawcze Śniadowa i Szczepankowa (zabytkowe zespoły kościelne i cmentarze),
- funkcja i połączenia drogi wojewódzkiej wraz z gospodarczo twórczym potokiem ruchu tranzytowego,
- założona docelowo możliwość realizacji obejścia Śniadowa,
- zrównoważony stosunek obciążenia ruchem w stosunku do stopnia rozwoju sieci drogowej regionu,
- możliwość rozwoju transportu kolejowego opartego na istniejącej infrastrukturze PKP,
- bardzo wysoki stopień zwodociągowania gminy (wodociągami zbiorowymi objęte są 42 wsie).

### **1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy**

Do czynników hamujących można zaliczyć:

- ograniczenia rozwoju przestrzennego i funkcji osadniczej wynikające z potrzeby ochrony:
  - rolniczej przestrzeni produkcyjnej (występowanie gleb chronionych),
  - najbardziej cennych ekosystemów wodno-łąkowych w dolinach cieków wodnych i innych obniżen terenowych,
  - złóż surowców,.

- ograniczenia w zagospodarowaniu:
  - w strefie ochronnej ujęcia wody,
  - korytarzy infrastruktury technicznej oraz stref ochronnych linii elektroenergetycznych 15 kV,
- przebieg ruchu tranzytowego przez tereny zabudowy wsi,
- niski stopień lesistości, mały udział lasów państwowych i ich mała wartość gospodarcza ograniczająca rozwój gospodarki leśnej, przemysłu drzewnego i zagospodarowanie turystyczne,
- pogorszone warunki arosanitarne w Śniadowie z uwagi na działalność zakładu prefabrykatów budowlanych i przesypowni cementu,
- nierozwiązana gospodarka wodno-ściekowa na terenach wiejskich przy wysokim stopniu zwodociągowania gminy,
- występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego wymagających rekultywacji,
- brak zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18 – 34 lata,
- zbyt wąskie pasy drogowe ulic i głównych dróg tranzytowych,
- ograniczenie funkcji komunikacji kolejowej,
- niewystarczający udział naturalnych użytków zielonych w strukturze poszczególnych gospodarstw rolnych,
- brak zakładów przetwórstwa rolno- spożywczego,
- niewystarczający poziom szkoleń rolniczych dotyczących prowadzenia gospodarstw rolnych nowoczesnymi metodami i ich opłacalnością,
- niedostateczna infrastruktura obsługi rolnictwa, w szczególności: zbytu i przerobu produktów rolnych.

#### **1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania**

Bezrobocie stanowi jedną z najważniejszych barier rozwoju i najgroźniejszych zjawisk w gospodarce gminy. W kategoriach społecznych bezrobocie niesie za sobą zagrożenia socjalne w postaci zjawisk patologicznych i kryminogennych.

Niski poziom wykształcenia rolników, brak stabilnej, opłacalnej produkcji rolnej ograniczają aktywność zawodową i społeczną oraz podejmowanie inicjatyw gospodarczych. Brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi przy pogarszających się warunkach społeczno - gospodarczych w kraju, potęguje proces narastania bezrobocia rejestrowanego i utajonego. Dążenie do łagodzenia skutków bezrobocia poprzez stwarzanie szans na zagospodarowanie zasobów ludzkich w wyniku przekwalifikowania, stymulowania rozwoju małych firm, jak również, wsparcie finansowe będzie jednym z najważniejszych działań na rzecz rozwoju gminy.

Podstawowym problemem w zakresie systemu komunikacji gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym, a lokalnym gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem (w okresie kierunkowym) jest realizacja obejścia Śniadowa i izolacja ruchu na drodze wojewódzkiej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi.

## **2. CELE ROZWOJU**

Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowane zostały w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w pierwszej części opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo - Diagnoza”.

Biorąc za podstawę rozpoznane w trybie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia obszaru gminy,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów i wniosków w sprawie zmiany przeznaczenia,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,

określono cel nadrzędny i cele szczegółowe w podziale na grupy problemowe: przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne i infrastrukturalne.

## **2.1. CEL NADRZĘDNY - STRATEGICZNY**

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez proekologiczny (zrównoważony) rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego, w tym walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

## **2.2. CELE SZCZEGÓŁOWE**

Rozwinięciem celu nadrzędnego będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup szczegółowych celów rozwoju:

### **2.2.1. Ekologiczne cele rozwoju**

Kształtowanie przyrodniczej struktury przestrzennej gminy poprzez:

- zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne,
- racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju rolniczej, przemysłowej i turystycznej funkcji gminy,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności, przede wszystkim w zakresie jakości powietrza atmosferycznego i poziomu hałasu,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniem oraz zwiększenie zasobów i dyspozycyjności wód powierzchniowych,
- likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością gospodarczą w tym terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji surowców mineralnych.

### **2.2.2. Społeczne cele rozwoju**

- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,
- rozwój i poprawa funkcjonowania placówek usługowych,
- rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej,

- promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej ludności,
- tworzenie warunków dla rozwoju oświaty i podnoszenia poziomu wykształcenia,
- tworzenie miejsc do kulturalnego spędzania czasu,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- rozwój i podnoszenie standardów budownictwa mieszkaniowego i usługowego.

### **2.2.3. Gospodarcze cele rozwoju**

- tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem poprzez wielofunkcyjny rozwój wsi zapewniający alternatywne źródło dochodów,
- pozyskanie inwestorów tworzących miejsca pracy oraz zapewnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z warunkami naturalnymi, tradycjami lokalnymi, potrzebami przetwórstwa rolno-spożywczego oraz popytem na określone surowce i produkty rolne,
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- tworzenie nowych form organizacji usług rolniczych i instytucji otoczenia rolnictwa,
- rozwój gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości gminy, w tym zalesianie gruntów marginalnych,
- poprawa jakości surowców rolnych zgodnie z normami obowiązującymi w Unii Europejskiej,
- zagospodarowanie gruntów o ograniczonej przydatności dla produkcji rolnej,
- [wykorzystanie zasobów złóż surowców mineralnych.](#)

### **2.2.4. Cele rozwoju komunikacji**

- zmniejszenie uciążliwości tranzytów przebiegających przez teren gminy,
- poprawa stopnia bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszego,
- dostosowanie nośności dróg i ulic do potrzeb gospodarczych regionu i gminy,
- podnoszenie standardu usług komunikacyjnych przez ulepszenie nawierzchni dróg i ulic,
- poprawa dostępności do systemu komunikacji zbiorowej regionu,



- poprawa zaplecza obsługi ruchu tranzytowego i turystycznego.

#### **2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej**

- sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę zapewniającego zaspokojenie potrzeb,
- sukcesywne rozwiązywanie problemu gospodarki ściekowej,
- rozwiązanie problemu zbiórki i selekcji odpadów stałych,
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy oraz stwarzanie warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- doprowadzenie gazu przewodowego na teren gminy oraz wymiany uciążliwych dla środowiska nośników energii na proekologiczne,
- rozwój nowoczesnych technik łączności oraz wdrażanie systemu internetowego.
- **rozwój energetyki odnawialnej.**

### **3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

#### **3.1. Struktura funkcjonalno - przestrzenna**

Gmina Śniadowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, na obszarze Międzyrzecza Łomżyńskiego i należy do gmin typowo rolniczych. W ośrodku gminnym rozwinięta jest funkcja przemysłowa.

Obszar gminy charakteryzuje się średnią jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wysokim poziomem intensywności produkcji rolnej. Użytki rolne zajmują 78,5% powierzchni gminy, a w ich strukturze przeważają grunty orne. Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów wynosi zaledwie 17,2% ogólnej powierzchni. Panującymi zespołami są bory świeże, a w strukturze własności dominują lasy prywatne.

Gmina charakteryzuje się mało zróżnicowanymi walorami krajobrazowymi - przeważa krajobraz polno - leśny o niewielkich deniwelacjach terenu. Najwyższe walory przyrodniczo-krajobrazowe reprezentuje wschodnia część gminy położona na obrzeżu wału morenowego pokrytego kompleksem leśnym Czerwony Bór.

Duże kompleksy leśne o przydatnych dla rekreacji siedliskach oraz przebieg szlaku turystycznego drogą wojewódzką Nr 677 stwarzają możliwości rozwoju funkcji turystycznej.

Poza walorami przyrodniczymi obszar gminy wzbogacają obiekty o wartościach kulturowych. Walory krajoznawcze posiadają wsie Śniadowo i Szczepankowo (historyczne układy przestrzenne). Do najcenniejszych zabytków należą: późnogotycki kościół oraz dwór w Szczepankowie, neoromański z elementami neogotyckimi kościół w Śniadowie.

Tkanka osadnicza gminy ukształtowana została w układzie węzłowym, a zabudowa wsi w formie zabudowy zwartej. Niewielki udział stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna.

Głównym elementem sieci drogowej jest droga wojewódzka Nr 677 Łomża – Ostrów Mazowiecka. Łączy ona sieć dróg powiatowych i gminnych obsługujących jednostki osadnicze gminy z koncentracją węzłów w rejonie Śniadowa. Istotnym elementem struktury przestrzennej jest, przecinająca środkową część gminy, linia kolejowa (obecnie wyłączona z ruchu osobowego) Ostrołęka - Łapy z odgałęzieniem w kierunku Łomży i węzłem kolejowym w Śniadowie.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **Jednostka I – ośrodek gminny Śniadowo** – obejmuje obszar funkcjonalny miejscowości gminnej – tereny zainwestowane oraz położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania na gruntach wsi Śniadowo i Stare Ratowo,
- **Jednostka II – rolnicza** – obejmuje obszar gminy z wyłączeniem ośrodka gminnego.

### 3.1.1. Jednostka I – ośrodek gminny

Śniadowo położone jest w środkowej części gminy w miejscu przecięcia się dwóch szlaków komunikacyjnych: drogi wojewódzkiej nr 677 Ostrów Mazowiecka – Łomża i linii kolejowej Ostrołęka - Łapy.

W systemie osadniczym województwa Śniadowo jest ośrodkiem o znaczeniu gminnym, gdzie skoncentrowane są usługi z zakresu obsługi ludności oraz obsługi rolnictwa. W strukturze funkcjonalnej istotną rolę odgrywa przemysł, głównie materiałów budowlanych.

Zainwestowanie wsi koncentruje się po południowej stronie linii kolejowej. Przez środkową część zainwestowania przebiega lokalny ciąg ekologiczny – dolina

Śniadowianki. Dzieli on jednostkę na dwa obszary o zróżnicowanej strukturze funkcjonalno - przestrzennej.

Obszar zachodni obejmuje najstarszą część układu przestrzennego Śniadowa z rynkiem i zabytkowym zespołem kościoła parafialnego oraz tereny zainwestowane wzdłuż ulic wylotowych. Głównymi funkcjami obszaru są: mieszkaniowo - usługowa oraz rolnicza.

Obszar wschodni obejmuje część wsi Śniadowo z osiedlem mieszkaniowym, zakładami przemysłowymi, bazami magazynowo - składowymi oraz zabudowę rolniczą wsi Stare Ratowo. Głównymi funkcjami obszaru są: przemysłowa, mieszkaniowa i rolnicza.

#### Główne kierunki rozwoju:

- wielofunkcyjny rozwój ośrodka i koncentracja na jego terenie funkcji mieszkaniowej, administracji, usług o znaczeniu gminnym z zakresu obsługi ludności i rolnictwa oraz funkcji produkcyjno – usługowych,
- wykształcenie ośrodka obsługi ruchu turystycznego poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego i kolejowego,
- rozwój funkcji przemysłowej w oparciu o istniejącą bazę materialną ,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- kształtowanie funkcji ekologicznej poprzez ochronę doliny cieków wodnych.

#### **3.1.2. Jednostka rolnicza**

Podstawową funkcją jednostki jest gospodarka rolna, a dominującym kierunkiem produkcja zwierzęca (chów bydła mlecznego i trzody chlewnej).

Obszar charakteryzuje się dużym udziałem gruntów rolnych oraz niskim udziałem lasów w strukturze użytkowania. Sprzyja to produkcji roślinnej i hodowli.

Obszar o niskich walorach krajoznawczych. Lokalne znaczenie posiada Szczepankowo – wieś należąca do jednej z najstarszych miejscowości powiatu łomżyńskiego z zachowanym historycznym układem przestrzennym i zabytkami architektury (kościół, dwór).

Sieć osadnicza obszaru liczy 41 wsi, a największą pod względem liczby mieszkańców jest wieś Szczepankowo (436 osób). Jednostki osadnicze to wsie typowo rolnicze. Funkcje pozarolnicze rozwinięte są w niewielkim stopniu i należą do nich usługi oraz turystyka.

Funkcja usługowa jest słabo rozwinięta i odgrywa małą rolę w strukturze funkcjonalnej jednostki. Największa koncentracja placówek usługowych występuje w Szczepankowie.

Wieś ta pełni funkcję ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności i jest siedzibą parafii rzymskokatolickiej. Na pozostałym obszarze obiekty usługowe występują w rozproszeniu.

Funkcja turystyczna ogranicza się do obsługi ruchu turystów zmotoryzowanych. Usługi świadczą obiekty zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej Ostrów Mazowiecka - Łomża: (stacja paliw i usługi hotelarsko - gastronomiczne w Jakaci Dwornej, bar gastronomiczny w Konopkach Młodych).

~~Na obszarze jednostki, na gruntach wsi Stare Ratowo i Ratowo Piotrowo prowadzona jest eksploatacja złoża piasków kwarcowych oraz funkcjonuje gminne wysypisko śmieci.~~

~~W obrębie gruntów wsi Dębowo udokumentowano złoża kruszywa naturalnego „Dębowo”.~~

Na terenie gminy Śniadowo, obok wcześniej udokumentowanych i eksploatowanych złóż kruszywa naturalnego „Dębowo” położonego w obrębie Dębowo i złoża „Stare Ratowo” położonego w obrębie Stare Ratowo, udokumentowano następujące złoża kopalin:

- złoża kruszywa naturalnego „Dębowo” położone w obrębie gruntów wsi Dębowo,
- złoża kruszywa naturalnego „Stare Ratowo” położone na gruntach wsi Stare Ratowo,
- złoża piasku „Dębowo II” położone w obrębie gruntów wsi Dębowo,
- złoża piasku „Stare Duchny ” położone w obrębie gruntów wsi Stare Duchny,
- złoża piasku ze żwirem „Stare Konopki – Pole B” położone w obrębie gruntów wsi Stare Konopki,
- złoża piasku „Uśnik Kolonia” położone w obrębie gruntów wsi Uśnik - Kolonia,
- złoża piasku „Zalesie Poczynki” położone w obrębie gruntów wsi Zalesie - Poczynki.

### Główne kierunki rozwoju:

- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój rolnictwa intensywnego o kierunku hodowlanym i roślinnym,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- **wykorzystanie zasobów złóż surowców mineralnych,**
- rozwój turystyki i wypoczynku w oparciu o walory przyrodnicze kompleksów leśnych oraz walory kulturowe,
- rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego oraz zaplecza transportu drogowego,
- kształtowanie w Szczepankowie ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej w zakresie obsługi ludności,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną,
- ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego,
- rozwój gospodarki leśnej.

## **3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa**

### **3.2.1. Tendencje demograficzne**

Na podstawie analiz przeprowadzonych na etapie diagnozy ustalono, że podstawowe czynniki rozwoju demograficznego kształtują się średnio korzystnie. Jedną z przyczyn spadku liczby ludności jest odpływ migracyjny. Mimo stopniowego zmniejszania się rozmiarów odpływu ludności, nadal występuje ujemne saldo migracji. Zanotowany spadek liczby urodzeń wpłynął ograniczająco na przyrost naturalny. Negatywny wpływ na rozwój demograficzny ma również sytuacja społeczno-gospodarcza, a zwłaszcza trudna sytuacja na rynku pracy i wysoki poziom bezrobocia.

W związku z powyższym należy przewidywać utrzymanie powolnego spadku liczby ludności i założyć, że w 2010 roku osiągnie wartość około 5800 osób.

Aby ograniczyć niekorzystne czynniki rozwoju demograficznego, należy dążyć do zahamowania procesu odpływu ludności z gminy poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- tworzenie zachęt do powrotu studiującej młodzieży,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

### **3.2.2. System osadniczy**

Sieć osadnicza gminy liczy łącznie 43 jednostek osadniczych o bardzo dużym różnicowaniu pod względem wielkości; od liczących 1213 - Śniadowo i 436 - Szczepankowo do wsi liczących poniżej 50 mieszkańców: Żebry Kolonia, Kołaczki, Konopki Młode, Zalesie – Poczynki, Zalesie – Wypychy i Grabowo. Przeciętna wielkość wsi wynosi 139 osób i należy do jednej z mniejszych w powiecie łomżyńskim. Jest to związane z występowaniem znacznej ilości wsi małych i bardzo małych - 24 wsi spośród 43 liczy mniej niż 100 mieszkańców.

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 37 osób/km<sup>2</sup> przy średniej w województwie podlaskim 61 osób/km<sup>2</sup> (na terenach wiejskich 26 osoby/ km<sup>2</sup>).

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania regionalnego ośrodka rozwoju - miasta Łomży (siedziba powiatu łomżyńskiego).

Głównym ośrodkiem jest Śniadowo, wieś skupiająca 20% ludności gminy. W systemie osadniczym województwa jest to ośrodek o znaczeniu gminnym.

Funkcję ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej pełni wieś Szczepankowo, położona w północnej części gminy.

#### Kierunki rozwoju sieci osadniczej:

- Wielofunkcyjny rozwój ośrodka gminnego poprzez:
  - wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu lokalnym,
  - rozwój różnych form opieki społecznej,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej,
  - utrzymanie i dalszy rozwój funkcji usługowo - produkcyjnych,
  - rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa.
- Utrzymanie i dalszy rozwój wsi Szczepankowo jako ośrodka wspomagającego poprzez:
  - rozwój i poprawę funkcjonowania placówek usługowych,
  - rozwój usług na rzecz rolnictwa,
  - rozwój funkcji produkcyjno - usługowej,

- rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.
- Wielofunkcyjny rozwój pozostałych wsi poprzez:
  - rozwój rolnictwa,
  - utrzymanie i rozwój placówek usługowych,
  - utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa,
  - rozwój funkcji pozarolniczych,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego poprzez:
  - modernizację sieci drogowej,
  - poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
  - rozbudowę systemów łączności,
  - kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

### **3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej**

#### **3.3.1. Obszary objęte ochroną przyrody**

Na obszarze gminy nie występują obszary objęte prawną ochroną przyrody.

#### **3.3.2. Obszary wskazane do objęcia ochroną**

Obszary dolin rzecznych oraz obniżeń terenowych pełniące funkcje ciągów ekologicznych tworzą na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych. W skład systemu wchodzi biocenozy łąkowo-pastwiskowe, leśne, bagienne i wodne skupiające obszary biologicznie czynne. Ciągi ekologiczne umożliwiają prawidłowe przewietrzanie, pełnią zasadniczą rolę w systemie stosunków wodnych, skupiają bogatą ilość gatunków roślin i zwierząt, umożliwiają im migrację itp. Obecnie tereny te zajęte są głównie przez trwałe użytki zielone oraz lasy. Ze względu na funkcje ekologiczne jakie pełnią, wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym.

Wskazuje się na potrzebę dokonania szczegółowej waloryzacji przyrodniczej gminy mającej na celu wytypowanie obszarów i obiektów charakteryzujących się

wysokimi walorami, godnymi ochrony prawnej w formie pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i innych.

### 3.3.3. Gospodarka zasobami geologicznymi

W granicach gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego (piasków, piasków ze żwirem) oraz torfów i gytii. Są to tereny o różnym stopniu rozpoznania geologicznego.

Wykaz udokumentowanych złóż surowców mineralnych w gminie Śniadowo

L.p.	Nazwa złoża	Zasoby	Rodzaj kopaliny	Kategoria udokum.	Uwagi
1.	Kołaczki Lemiesze	345 tys. ton	kruszywo naturalne	zasoby rejestrowe	na potrzeby budownictwa i drogownictwa oraz do produkcji pospółki.
2.	Sierpudy Zagajne	-	żwiry oraz piaski ze żwirem	obszar perspekty wicznego występowania złóż	dla budownictwa drogowego i mieszkaniowego
3.	dolina rzeki Ruż, Ratowo Stare, Jastrząbka Młoda i Jastrząbka Stara, Szabły Młode, Szczepankwo	-	torf olchowy, drzewno-turzycowy i drzewny	zasoby bilansowe	na potrzeby lokalne
4.	Dębowo	166,4 tys. ton	kruszywo naturalne	C <sub>1</sub>	na potrzeby budownictwa i drogownictwa
5.	Stare Ratowo	300 tys. ton	piasek i piasek ze żwirem	C <sub>1</sub>	na potrzeby budownictwa i drogownictwa
6.	Dębowo II	918,86 tys. ton	piasek	C <sub>1</sub>	obręb Dębowo, Pole A - dz. nr 49/1, 50/4, 50/5, 50/17, Pole B – dz. nr 53/1, 258
7.	Stare Duchny	1815,27 tys. ton	piasek	C <sub>1</sub>	obręb Stare Duchny, dz. nr 133, 167
8.	Stare Konopki – Pole B	2110,9 tys. ton	piasek ze żwirem	C <sub>1</sub>	obręb Stare Konopki, dz. nr 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 2/11, 2/12
9.	Uśnik Kolonia	830,52 tys. ton	piasek	C <sub>1</sub>	obręb Uśnik - Kolonia, dz. nr 44, 45
10.	Zalesie Poczynki	860,47 tys. ton	piasek	C <sub>1</sub>	obręb Zalesie - Poczynki, dz. nr 27, 28, 47, 48

Tereny udokumentowanych złóż kopalin przeznacza się pod powierzchnią eksploatację, zgodnie z przepisami odrębnymi.



Kierunki polityki przestrzennej w zakresie eksploatacji złóż kopalin:

- ochrona udokumentowanych złóż kopalin pospolitych przed zabudową i innymi formami trwałego zainwestowania,
- intensyfikacja badań geologicznych mających na celu udokumentowanie złóż surowców mineralnych,
- zakaz pozyskiwania kruszywa naturalnego ze skarp i torfu z dna dolin rzecznych oraz na obszarach prawnej ochrony przyrody,
- warunkiem dopuszczenia eksploatacji złoża jest:
  - ochrona istniejącej zabudowy poprzez wyznaczenia filara ochronnego i infrastruktury technicznej wraz z zapewnieniem dostępności komunikacyjnej,
  - zapewnienie obsługi komunikacyjnej kopalni, w tym włączenia do drogi publicznej,
- rekultywacja starych wyrobisk poeksploatacyjnych i przywrócenie terenom wartości użytkowych,
- eksploatacja złóż kopalin położonych w granicach korytarzy ekologicznych ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego podlega szczególnym rygorom ograniczającym oddziaływanie na środowisko i funkcjonowanie powiązań przyrodniczych oraz wymaga zapewnienia rozwiązań eliminujących możliwość wtargnięcia migrującej zwierzyny na tereny eksploatacji (złoża: „Stare Duchny”, „Uśnik Kolonia”),
- w przypadku wystąpienia w granicach terenów eksploatacji kopalin urządzeń melioracyjnych – rowów oraz sieci drenarskiej, ustala się obowiązek wykonania w uzgodnieniu z ich właścicielem lub użytkownikiem odpowiednich zabezpieczeń lub przebudowy urządzeń melioracyjnych, dla zapewnienia prawidłowego ich funkcjonowania.

**3.3.4. Ochrona wód powierzchniowych**

Na zasoby wód powierzchniowych składają się wody rzeki Ruż ze swoim prawobrzeżnym dopływem Śniadowianką i ciekami spod Mężenina, Łomżyczka oraz rowy melioracyjne. Wody stojące tworzą stawy i oczka wodne i zbiorniki przeciwpożarowe. Ruż i Łomżyczka prowadzą wody w III klasie czystości. Brak badań stanu sanitarnego pozostałych wód powierzchniowych nie pozwala na ocenę ich jakości.

W ostatnich latach wzrosło zagrożenie dla wód w małych ciekach, ze względu na systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków poza Śniadowem.

Zgodnie z Zarządzeniem Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej z 1972 roku w sprawie docelowego stanu czystości wód powierzchniowych płynących Polski wszystkich wymienionych rzek i cieków wodnych wymagana jest II klasa czystości wód.

#### Kierunki polityki przestrzennej w zakresie gospodarki wodnej:

- poprawa stosunków wodnych i zapobieganie nadmiernym stratom wody, zwłaszcza na terenach odczuwających deficyt wód poprzez realizację programu małej retencji oraz renowację urządzeń melioracyjnych i zwiększenie retencyjności gleb w wyniku wyłączenia z gospodarczego wykorzystania terenów podmokłych i źródliskowych,
- zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz poprawa stanu sanitarnego Rużu i innych cieków do zakładanych klas czystości poprzez porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zabudowanych (budowa lokalnych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych i zagrodowych),
- ograniczenie infiltracji i spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód opadowych poprzez właściwe składowanie odpadów stałych, przechowywanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz obornika i gnojowicy,
- poprzedzanie zadań melioracyjnych ekspertyzami ekologicznymi wskazującymi optymalne rozwiązania zabezpieczające ekosystemy leśne, torfowiskowe, miejsca lęgowe, tarliska, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt, ostoje zwierząt łownych itp. przed nieodwracalną degradacją stosunków wodnych, a tym samym całego środowiska.

#### **3.3.5.Ochrona wód podziemnych**

W zakresie ochrony ujęć wody na cele publiczne obowiązuje Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229).

Zgodnie z ustawą strefy ochronne źródła wody i ujęcia wody podlegają zakazom i ograniczeniom w zakresie użytkowania i korzystania z wody.

Ujęcia wody w Szczepankowie i Ratowie Starym posiadają strefy ochrony bezpośredniej odpowiednio o szerokości 10 m i 7 m od zarysu urządzeń. Na terenie

stref ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody oraz należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie przedostawały się do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarowanie terenów zielenią,
- szczelne odprowadzanie poza granice stref ścieków z urządzeń sanitarnych,
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób zatrudnionych przy obsłudze.

Ze względu na budowę geologiczną oraz warunki zalegania warstw wodonośnych dla niektórych ujęć wody wymagana jest ustanowienia stref ochrony pośredniej wewnętrznej lub zewnętrznej. Zgodnie dokumentacją hydrogeologiczną dla ujęcia wody w Ratowie Starym przewidziano strefę ochrony pośredniej o promieniu 135 m.

W obrębie stref ochronnej ujęcia z uwagi na możliwość pogorszenia jakości wody mogą być wprowadzone ograniczenia w użytkowaniu gruntów i korzystania z wód w zakresie:

- wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i podziemnych,
- lokalizowania nowych ujęć wody ze względu na ochronę zasobów i potencjalne skażenie warstwy wodonośnej,
- lokalizowania zakładów uciążliwych dla środowiska i ferm hodowlanych,
- lokalizowania cmentarzy,
- lokalizowania wysypisk śmieci,
- lokalizacji zbiorników lub magazynowania substancji ropopochodnych oraz chemicznych.

#### Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony wód podziemnych:

- ochrona wód gruntowych poprzez eliminację źródeł ich zagrożeń (szamba) oraz rozwój sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej,
- obowiązek przechowywania nawozów sztucznych i obornika na nieprzepuszczalnych płytach ze ścianami bocznymi oraz gnojowicy w szczelnych zbiornikach, celem zabezpieczenia wycieków agresywnych zanieczyszczeń do gruntu i przedostawania się do wód gruntowych i podziemnych,
- ochrona ujęć wód podziemnych na cele publiczne poprzez przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację istniejących źródeł zanieczyszczeń i niedopuszczenie do powstawania nowych,

- optymalizacja zużycia wody do celów różnych dziedzin gospodarki poprzez zbilansowanie zapotrzebowania wody dla i racjonalnego jej używania.

### **3.3.6.Ochrona gleb**

Gmina Śniadowo charakteryzuje się przeciętnymi warunkami jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wskaźnik – 55,3 pkt., przy 52,1 pkt. w powiecie łomżyńskim).

Najwyższe walory w skali gminy posiadają gleby brunatne i bielcowe pszenne dobre lub pszenno-żytnie w 2 kompleksie pszennym dobrym i w 4 kompleksie żytnim bardzo dobrym w IIIa-IIIb klasie bonitacyjnej. Zwarte kompleksy tych gleb występują w okolicach wsi: Szczepankowo, Wszerzecz, Osobne, Uśnik, Wierzbowo, Chomentowo, Jemielite Wypychy, Jemielite Stare, Ratowo Piotrowo, Żebry, Jakać Dworna.

Gleby podlegają ochronie prawnej zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. N 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami).

#### Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony gleb:

- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze gleb III-IV klasy bonitacyjnej,
- przywracanie i poprawianie wartości użytkowych gleb na terenach podmokłych i przesuszonych, zwłaszcza w obrębie użytków zielonych,
- zapobieganie zanieczyszczaniu gleb w strefach dróg spowodowanym emisjami spalin samochodowych (metale ciężkie) poprzez wprowadzanie pasów zieleni przydrożnej, zwłaszcza w sąsiedztwie terenów intensywnych upraw polowych,
- przeciwdziałanie procesom degradacji i dewastacji pokrywy glebowej w wyniku niekontrolowanej eksploatacji kopalin pospolitych,
- poprawa warunków agroekologicznych poprzez wprowadzanie na terenach rolnych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

### **3.3.7.Ochrona lasów i zadrzewień**

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi zaledwie 17 % ogólnej powierzchni.

W strukturze własności zdecydowanie dominują lasy należące do właścicieli prywatnych obejmujące 98,9 % powierzchni leśnej.

Na terenie gminy na powierzchni 24 ha znajdują się lasy zaklasyfikowane do kategorii lasów ochronnych, stanowiące własność Nadleśnictwa Łomża. (uroczysko Sierzputy Zagajne). Należą one do kategorii ochronności lasów w granicach do 10 km od granic administracyjnych miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony lasów i zadrzewień:

- ochrona istniejących powierzchni leśnych przed zmianą przeznaczenia ich na inne cele.
- Kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi w kierunku powiększania różnorodności biologicznej i zwiększania odporności poszczególnych drzewostanów,
- prowadzenie działań mających na celu zwiększenie stopnia lesistości poprzez przeznaczanie do zalesień gleb marginalnych, nieużytków, użytków rolnych V i VI klasy bonitacyjnej położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących kompleksów leśnych, stanowiących enklawy śródleśne, na wododziałach rzek, obszarach źródliskowych,
- wyznaczenie granicy polno-leśnej określającej docelową strukturę użytkowania terenów,
- ochrona lasów i podejmowanie skutecznej walki z zagrożeniami chorobotwórczymi lasów i zagrożeniami pożarowymi w większych kompleksach leśnych,
- zwiększanie udziału lasów ochronnych (glebochronnych, wodochronnych), zwłaszcza na obszarach prawnej ochrony przyrody, na wododziałach i strefach źródliskowych,
- wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych i w strefach brzegowych cieków wodnych celem poprawy warunków środowiskowych dla funkcjonowania agrocenoz,
- zachowanie istniejących zadrzewień i zakrzaczeń oraz propagowanie nowych nasadzeń na poboczach dróg, na terenach wokół budynków publicznych, produkcyjno-usługowych i mieszkalnych.

### 3.3.8. Ochrona powierzchni ziemi

Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi była dotychczas niekontrolowana eksploatacja kopalin, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkanaście hektarów użytków rolnych i leśnych. Eksploatacja prowadzona była dorywczo bez rozpoznania geologicznego złóż i planów rekultywacji powstałych wyrobisk. Na terenie gminy zlokalizowano kilkadziesiąt punktów eksploatacji surowców mineralnych. Istotnym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi jest również nielegalne wysypywanie śmieci w lasach, rowach i innych zagłębieniach terenu.

#### Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku powierzchniowej eksploatacji surowców lub nieuporządkowanej gospodarki odpadami na obszarze całej gminy poprzez likwidację nielegalnych punktów eksploatacji i miejsc wysypywania śmieci oraz wzmożoną kontrolę środowiska,
- wdrażanie systemu zbiórki odpadów zgodnie z przepisami ustawy o odpadach i utrzymania czystości oraz podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy.
- prowadzenie racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów ustawy prawo geologiczne i górnicze (uzyskanie koncesji na pobór kopaliny), przy objęciu szczególną ochroną obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych.

### 3.3.9. Ochrona powietrza atmosferycznego

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy Śniadowo są zakłady produkcji prefabrykatów „PREFBET” w Śniadowie, gospodarka ciepła, w tym kotłownie lokalne i paleniska domowe, ruch samochodowy, zwłaszcza tranzytowy wzdłuż drogi wojewódzkiej Łomża-Ostrów Mazowiecka emitujący do atmosfery spaliny hałas, zakłady produkcyjno-usługowe, oczyszczalnia ścieków i gminne wysypisko odpadów oraz obiekty inwentarskie oddziałujące na otoczenie poprzez emisje organicznych związków zapachowych.

#### Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego:

- instalowanie urządzeń redukujących zanieczyszczenia gazowe i pyłowe oraz zmianę technologii i profilu produkcji w obiektach uznanych za uciążliwe,

- zakaz lokalizacji obiektów przemysłowych o dużym poziomie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- ograniczenie emisji niskich poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego węgla kamiennego na czystsze nośniki energii (gaz, energia elektryczna, olej opałowy i inne),
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w aktach prawnych na obszarach zabudowy mieszkaniowej i usług oraz obowiązku ograniczania uciążliwości do granic własności nieruchomości.

### 3.3.10. Ochrona przed hałasem

Do najważniejszych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć trzeba hałas przemysłowy (zakład produkcji betonu komórkowego) oraz komunikację drogową, ze szczególnym udziałem w niej międzynarodowego tranzytowego ruchu pojazdów ciężarowych i sprzętu rolniczego w trakcie prac polowych.

#### Kierunki ochrony przed hałasem:

- zmniejszenie oddziaływania źródeł hałasu przemysłowego poprzez zabezpieczenia techniczne i zmiany technologiczne oraz zieleń izolacyjną,
- tworzenie zadrzewień wzdłuż dróg celem ograniczenia hałasu drogowego,
- przestrzeganie zasad ograniczających uciążliwość obiektu do granic własnej działki oraz lokalizowania obiektów i urządzeń generujących hałas i wibracje w stosunku do terenów stałego pobytu ludzi, a także w zakresie dopuszczalnych norm poziomu hałasu na terenach o różnych wykluczających się funkcjach.

### 3.3.11. Ochrona przed polem elektromagnetycznym ~~promieniowaniem~~ niejonizującym

Pole elektromagnetyczne ~~promieniowanie niejonizujące~~ generowane jest przez urządzenia elektroenergetyczne typu linii i stacji transformatorowych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej.

#### Kierunki ochrony przed polem: ~~promieniowaniem elektromagnetycznym~~

- zachowanie odpowiednich odległości zabudowy od napowietrznych linii elektromagnetycznych i stacji transformatorowych w procesie lokalizacyjnym,

- przestrzeganie wymogów sanitarnych w stosunku do lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej, radiolinii oraz elektrowni wiatrowych itp.,
- zmniejszenie do minimum oddziaływania pola elektromagnetycznego na ludzi i środowisko przyrodnicze,
- zapobieganie zagrożeniom poprzez zachowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich pasów technologicznych dla linii napowietrznych:
  - 110 kV – po 20 m od osi linii w obie strony,
  - 400 kV – po 35 m od osi linii w obie strony,
- ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosownych zakazów w obrębie pasów technologicznych linii napowietrznych WN,
- stosowania dopuszczalnych wskaźników poziomu pola elektromagnetycznego, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi,
- w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzić stosowne zakazy w obrębie lokalizacji elektrowni wiatrowych.

### 3.3.12. Ochrona przeciwpowodziowa

Do terenów okresowo zalewowych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie Rużu i innych cieków. Cykliczne zalewy wiosenne nie powodują większych strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane wyłącznie jako użytki zielone, bądź stanowiące nieużytki.

#### Kierunki ochrony przed powodzią:

- wykluczenie z zabudowy terenów położonych w dolinach cieków wodnych znajdujących się w zasięgu cyklicznych zalewów i dostosowanie zabudowy wsi do naturalnych warunków fizjograficznych,
- zachowanie stosunków hydrograficznych i hydrologicznych nie stwarzających zagrożenia powodziowego między innymi poprzez zakaz zmian w rzeźbie terenu i przegradzaniu dolin cieków wodnych oraz utrzymywanie ich drożności.



### 3.3.13. System powiązań przyrodniczych

W gminie Śniadowo nie występują wielkoprzestrzenne obszary o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego wchodzące w skład krajowej sieci ekologicznej ECONET PL. oraz wdrażanej obecnie europejskiej sieci siedliskowej NATURA 2000.

System lokalnych powiązań przyrodniczych na terenie gminy tworzy dolina rzeki Ruż oraz sieć małych dolinek i obniżeń wytopiskowych wypełnionych drobnymi ciekami wodnymi i rowami melioracyjnymi, które pełnią funkcje korytarzy ekologicznych. Korytarze ekologiczne stanowią najbardziej aktywne biologicznie ekosystemy wodne, łąkowe i leśne.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie kształtowania powiązań przyrodniczych:

- zachowanie istniejących walorów środowiska przyrodniczego, jak np. małe ciek i zbiorniki wodne, podmokłości, torfowiska, lokalne formy rzeźby terenu, dolinki, skarpy, cenne zespoły roślinne, ostoje zwierząt i inne, celem objęcia ich różnymi formami ochrony przyrody (rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne itp.),
- kształtowanie ekologicznej funkcji gminy poprzez zachowanie ciągłego przestrzennie systemu powiązań przyrodniczych połączonego z systemem regionalnym i krajowym, w którym zagospodarowanie przestrzenne podporządkowane będzie funkcji ekologicznej,
- ograniczanie zabudowy w dolinach oraz wykonanie przepustów w ciągach dróg w obszarach przyrodniczej struktury przestrzennej umożliwiających swobodną migrację gatunków flory i fauny na terenie całej gminy,
- poprawa walorów krajobrazowych i funkcjonowania środowiska przyrodniczego poprzez prace renaturalizacyjne przywracające poprzednie wartości ekologiczne i powiązania przestrzenne oraz zalesienia terenów o małej odporności antropogenicznej.

### 3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej

Zasoby dziedzictwa kulturowego jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru stanowią istotny element tożsamości świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Podstawowym celem polityki władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, zmiany funkcji i przeznaczenia

obiektów wymagają pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w trybie określonym przez Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych prac wykopaliskowych.

Najpełniejszą ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego przed naturalnym niszczeniem, dewastacją przez człowieka poprzez wykorzystywanie na nieodpowiednie cele lub obudowywanie innymi obiektami, można uzyskać poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany powinny zawierać regulacje dotyczące przeznaczenia i zagospodarowania terenów, na których znajdują się obiekty podlegające ochronie.

### **3.4.1. Tereny i obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej**

#### **Chomentowo**

- Dwór, drewniany, 1912 rok
- Dom z oborą, drewniany, lata 20 XX wieku

#### **Jakać Borki**

- Dom nr 8, drewniany, około 1938 roku

#### **Stara Jakać**

- Mogiła zbiorowa żołnierzy polskich z 1939 roku

#### **Młynik**

- Dom nr 17, drewniany, 1914 rok

#### **Stare Szabły**

- Dom nr 8, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 19, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr 35, drewniany, koniec XIX wieku

#### **Szczepankowo**

- Historyczny układ przestrzenny
- Zespół kościoła benedyktynów p.w. św. Wojciecha:
  - a) kościół, murowany, lata 1540-1550 - nr rejestru 38/71
  - b) kaplica grobowa rodziny Grabowskich, obecnie kostnica, murowana, 1856 rok
  - c) ogrodzenie z bramą, murowane, 4 ćw. XIX wieku
  - d) plebania, murowana, 1927 rok

e) dom parafialny, murowany, lata 20 XX wieku

- **Cmentarz rzymskokatolicki - nr rejestru 302/87**

a) ogrodzenie z bramą, murowane, 1925 rok

- Szkoła, murowana, lata 20 XX wieku

- **Dwór, obecnie sklep, murowany, 2 ćw. XIX wieku - nr rejestru 466/91**

- Dom nr 41, drewniany, około 1917 roku

- Dom nr 92, drewniany, lata 20 XX wieku

### **Śniadowo**

- Historyczny układ przestrzenny

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP:

a) kościół, murowany, lata 1906-12, nr rejestru - 99/80

b) plebania, murowana, początek XX wieku

c) brama i ogrodzenie, murowane, lata 10 XX wieku

- **Cmentarz rzymskokatolicki - nr rejestru 345/87**

- Cmentarz żydowski

### **Śniadowo ul. Kościelna**

- Dom nr 1, drewniany lata 20 XX wieku

- Dom nr 7, drewniany, lata 20 XX wieku

- Dom nr 12, drewniany, początek 20 XX wieku

- Dom nr 13, drewniany, około 1926 roku

- Dom nr 14, drewniany, lata 20 XX wieku

- Dom nr 15, drewniany, około 1920 roku

- Dom nr 16, drewniany, lata 20 XX wieku

- Dom nr 20, drewniany, około 1925 roku

- Dom nr 21, murowany, lata 20 XX wieku

### **Śniadowo ul. Ostrolęcka**

- Dom nr 26, drewniany, około 1930 roku

### **Śniadowo Rynek**

- Dom nr 6, murowany, 1926 rok

- Dom nr 11, murowany, początek XX wieku

- Dom nr 18, drewniany, około 1916 roku

- Dom nr 21, drewniany, około 1920 roku

- Dom nr 23, drewniany, około 1920 roku
- Dom narożny, drewniany, lata 20 XX wieku
- Dom nr - , murowany, 1926 rok

#### **Śniadowo ul. Szosowa**

- Dom nr 20, drewniany, 1924
- Młyn elektryczny, murowany, 1947 rok

#### **Truszki**

- Dom z oborą w zagrodzie nr 20, drewniany, około 1940 roku

#### **Uśnik**

- Dom nr - , drewniany, okres międzywojenny,

#### **Uśnik-Kolonia**

- Dom nr 28, drewniany, około 1920 rok
- Dom nr 29, drewniany, około 1935 roku
- Dom nr - , drewniany, około 1938 roku
- **Cmentarzysko kurhanowe - nr rejestru 376/88**

#### **Wierzbowo**

- Dom nr 4, drewniany, początek XX wieku
- Obora w zagrodzie nr 34, kamienna, początek XX wieku
- Dom nr 35, drewniany, około 1945 roku
- Dom nr 44, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr - , drewniany, około 1920 rok
- Zespół dworsko-parkowy:
  - a) oficyna, murowana, około 1920 rok
  - b) aleja świerkowa, około 1920 rok

#### **Wszerecz**

- Zespół dworsko-parkowy:
  - a) dwór, drewniany, około 1922 rok
  - b) stajnia, kamienna, początek XX wieku
  - c) pozostałości parku
- Dom nr 5, drewniany, 1938 rok
- Dom nr 10, drewniany, około 1945 roku

**Wszerecz Kolonia**

- Dom nr 3, drewniany, 1928 roku
- Dom nr 11, drewniany, 1945 roku
- Dom nr 12, drewniany, 1930 roku

**Zabytki i stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej**

- Jakać Dworna, stanowisko nr 2, epoka kamienna, nowożytność, osada
- Jakać Dworna, stanowisko nr 3, epoka kamienna, osada
- Szablę Młode, stanowisko nr 4, epoka żelaza, średniowiecze, osada
- Szablę Młode, stanowisko nr 5, okres wpływów rzymskich, nowożytność, osada
- Jakać Dworna, stanowisko nr 7, późne średniowiecze, nowożytność, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 12, średniowiecze, nowożytność, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 14, średniowiecze, osada
- Stara Jakać, stanowisko nr 15, wczesne średniowiecze, osada
- Stare Duchny, stanowisko nr 31, późne średniowiecze, osada
- Śniadowo, stanowisko nr 1, epoka brązu, wczesna epoka żelaza, osada
- Śniadowo, stanowisko nr 2, epoka brązu, późne średniowiecze, osada
- Ratowo Piotrowo, stanowisko nr 3, wczesne i późne średniowiecze, osada
- Dębowo, stanowisko nr 5, wczesne średniowiecze, osada
- Zalesie-Poczynki, stanowisko nr 9, epoka brązu, średniowiecze, osada
- Zalesie-Poczynki, stanowisko nr 10, epoka brązu, okres wpływów rzymskich, śred., osada
- Uśnik, stanowisko nr 12, cmentarzysko
- Kołaczki, stanowisko nr 39, średniowiecze, nowożytność, osada
- Kołaczki, stanowisko nr 38, wczesne średniowiecze, nowożytność, osada
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, średniowiecze, nowożytność, osada
- Młynik, stanowisko nr 2, epoka kamienna, wczesne średniowiecze, osada
- Uśnik Dwór, stanowisko nr 3, wczesne średniowiecze, śred., nowożytność, osada
- Wszerecz, stanowisko nr 17, kurhan
- Wszerecz, stanowisko nr 14, epoka kamienna, późne średniowiecze, osada
- Wszerecz, stanowisko nr 1, epoka kamienna, epoka brązu, osada
- Wszerecz, stanowisko nr 8, epoka kamienna, epoka brązu, osada

- Żebry, stanowisko nr 24, późne średniowiecze, osada
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, wczesna epoka brązu, kultura amfor kulistych, cmentarzysko.

### **3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej**

**Obiekty zabytkowe** (wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji, wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą służb konserwatorskich.

**Obiekty kulturowe** (pozostałe figuruje w spisie) stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgadniane ze służbą konserwatorską. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (bardzo zły stan zachowania) za zgodą służb konserwatorskich.

#### **Ochrona zabytkowych założeń dworsko – ogrodowych polega na:**

- zachowaniu i restauracji dworów oraz zabudowy podworskiej,
- na rejestracji i rekonstrukcji elementów zabytkowych układu terenu: układ komunikacyjny, podział funkcjonalno – przestrzenny, osie kompozycyjne i widokowe, cieki i zbiorniki wodne,
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samosiewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnienie nasadzeń),
- na zakazie lokalizowania na terenie założenia w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym – mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wszelka praca przy zabytku oraz działalność inwestycyjna na jego terenie winne być uzgadniane z WKZ.

#### **Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:**

- wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, nie związanej z ich rewaloryzacją,

- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (ogrodzenia, bramy),
- na usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy, wysypiska śmieci),
- na zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z ich elementami.

**Zabytki archeologiczne** objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z jego rewaloryzacją.

**Stanowiska archeologiczne** objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych prace winny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o uciążliwości ich kontynuowania.

**Ochrona historycznych układów przestrzennych** (Śniadowo i Szczepankowo) polega na:

- zachowaniu historycznego rozplanowania układu wiejskiego i jego historycznych elementów (np.: zespół kościoła parafialnego, cmentarz parafialny, zespół dworski wraz z towarzyszącą im zielenią, wieś – ulicówka), historycznego układu komunikacyjnego i parcelacyjnego, a w jego szczególności przebiegu dróg w obecnych liniach rozgraniczających i zabudowy,
- na kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej układu oraz jego poszczególnych elementów,
- na zachowaniu zbliżonej do historycznej skali układu,
- na zachowaniu historycznych dominant wysokościowych, przestrzennych i architektonicznych (np. kościoła parafialnego, dzwonnicy i dworu),
- na zachowaniu, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej,

- na dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej wsi w zakresie sytuacji, skali i bryły oraz w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, przy lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych i gospodarczych winna być zachowana tradycyjna dyspozycja funkcjonalno – przestrzenna zagrody.

**W ramach ochrony dóbr kultury i stanowisk archeologicznych zakłada się następujące kierunki:**

- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń uzgodnionych ze służbami ochrony zabytków,
- ustalanie sposobu postępowania (uzgodnionego ze służbami archeologicznymi) przy wyznaczaniu w miejscowych planach terenów ze stanowiskami archeologicznymi na cele budowlane,
- ustalenie obowiązku zawiadamiania służb archeologicznych o natrafieniu na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia prac ziemnych,
- współpraca pomiędzy właścicielami, władzami gminy i służbami ochrony zabytków w celu utrzymania obiektów w należyтым stanie i właściwego ich użytkowania.

Realizacja kierunków odbywać się będzie poprzez:

- spełnianie wymagań ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego na podstawie przepisów szczególnych,
- realizowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- pomoc organizacyjna i finansowa właścicielom obiektów zabytkowych,
- przedstawienie do uzgodnienia Służbom Ochrony Zabytków zakresu prac porządkowych na terenie zabytkowych cmentarzy.

*Powyższy rozdział opracowano na podstawie materiałów dostarczonych przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku. Delegatura w Łomży.*

### **3.5. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę**

Rozwój obszarów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę wynikać będzie:

- ze stanu zagospodarowania i wykształconych funkcji jednostek osadniczych,
- uwarunkowań środowiska,
- zakładanych kierunków rozwoju gminy.



Rozwój ukierunkowany będzie na podnoszenie ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska, przy zapewnieniu walorów krajobrazowych oraz efektywności wykorzystania zasobów.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie terenów zabudowy:

- lokalizowanie zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,
- dopuszczenie realizacji nieuciążliwych zakładów produkcyjno-usługowych w strefach zabudowy wsi,
- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w strefach zabudowy wsi oraz eliminowanie funkcji kolizyjnych,
- przestrzeganie zasady nie rozpraszania zabudowy przez ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy poza wyznaczonymi strefami,
- przestrzeganie zakazu przeznaczania na cele budowlane powierzchni leśnych oraz terenów o niekorzystnych dla zabudowy warunkach fizjograficznych (doliny cieków wodnych i inne obniżenia terenu), **a także terenów położonych w wyznaczonych obszarach farm wiatrowych,**
- utrzymanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych i form przestrzennych ich zabudowy na obszarach objętych ochroną konserwatorską,
- poprawa wizerunku wsi oraz tworzenie nowych wartości kulturowych poprzez:
- dostosowanie nowej zabudowy do tradycji regionalnej w zakresie gabarytów, form zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego,
- dostosowanie i zharmonizowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową,
  - usunięcie lub odpowiednia przebudowa obiektów dysharmonizujących o obcych dla krajobrazu, otoczenia i tradycji formach,
  - zagospodarowanie lub rozbiórka nieużytkowanych obiektów,
  - modernizacja istniejącej zabudowy w kierunku poprawy estetyki,
  - podporządkowywanie realizacji ukształtowanym historycznie układom zabudowy,
- zabudowa terenów, na których musi nastąpić ustalenie ich przeznaczenia, zasad podziału na działki budowlane, warunków zabudowy i zagospodarowania, ustalenie

przebiegu nowych dróg i zasad uzbrojenia technicznego, występuje obowiązek uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych, może nastąpić po wcześniejszym opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,

- zabudowa terenów, na których istniejące podziały własnościowe (np. wąskie działki, nieregularny kształt, ukośne położenie względem drogi) uniemożliwiają zagospodarowanie zgodnie z wymogami ładu przestrzennego, może nastąpić po przeprowadzeniu procedury scalenia i podziału.

### **3.5.1. Jednostka I - ośrodek gminny**

Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno - przestrzennej miejscowości gminnej określono na rysunku w skali. 1 : 10 000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Określono kierunki przekształceń istniejącego zainwestowania, tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oraz dominujące funkcje poszczególnych terenów tworzących strukturę zainwestowania miejscowości.

Historyczny układ przestrzenny Śniadowa z rynkiem, ulicami wylotowymi oraz zabytkowym zespołem kościoła parafialnego objęte są ochroną konserwatorską - obowiązuje podporządkowanie zagospodarowania na obszarze strefy konserwatorskiej zasadom, które zostały określone w rozdziale „kierunki ochrony przestrzeni kulturowej”.

#### Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez:
  - modernizację zasobów i uzupełnienia w ramach istniejącej struktury,
  - sukcesywne przekształcanie zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w centrum miejscowości w zabudowę mieszkaniową,
  - realizacja nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej na wyznaczonych terenach - głównie w formie zabudowy jednorodzinnej,
- rozwój usług i funkcji produkcyjnej poprzez:
  - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów usługowych z zakresu administracji i obsługi ludności, w tym rozbudowa bazy oświaty (budowa nowego budynku gimnazjum),
  - prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie terenów zabudowy,
  - modernizację i rozbudowę istniejącej bazy materialnej przemysłu, w tym realizacja zakładów drobnej produkcji, głównie przetwórstwa rolnego,

- adaptację nieużytkowanych obiektów produkcyjnych i usługowych,
- rozwój zaplecza obsługi rolnictwa - usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń, w tym urządzenie nowej targowicy,
- rozwój zabudowy zagrodowej, głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i rozbudowy istniejących siedlisk,
- rozbudowa cmentarza rzymskokatolickiego i kierunkowo realizacja nowego,
- rozbudowa zaplecza sportowo - rekreacyjnego oraz zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej poprzez:
  - urządzenie terenu zieleni w rejonie dworca kolejowego,
  - urządzenie terenów zieleni z zapleczem sportowo - rekreacyjnym w pobliżu lokalizacji gimnazjum,
  - zwiększanie udziału zieleni na terenach zabudowy mieszkaniowej,
  - urządzenie ścieżek rowerowych i ciągów pieszych,
- rozbudowa zaplecza obsługi ruchu turystycznego poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii i hotelarstwa oraz realizację obiektów obsługi podróży samochodowych,
- podniesienie atrakcyjności centrum (obszar rynku i przyległych kwartałów zabudowy) poprzez:
  - porządkowanie i rewaloryzację obszaru położonego w strefie ochrony konserwatorskiej,
  - przekształcenia funkcjonalne w kierunku sukcesywnego zmniejszania udziału zabudowy mieszkaniowej na rzecz usług,
  - lokowanie usług centrotwórczych,
  - eliminowanie obiektów uciążliwych oraz przeniesienie targowicy poza obszar centrum,
  - modernizacja zabudowy w kierunku poprawy estetyki.

### **3.5.2. Jednostka II - rolnicza**

Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo z dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą.

Funkcjami uzupełniającymi będą funkcje usługowo - produkcyjne.

Na obszarze zakłada się umiarkowany rozwój osadnictwa ukierunkowany na polepszanie standardu życia mieszkańców (poprawa warunków mieszkaniowych, wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną), tworzenie warunków rozwoju rolnictwa oraz rozwój funkcji pozarolniczych.

Na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono strefy zabudowy. Obejmują one tereny istniejącego zainwestowania, tereny przeznaczone pod zabudowę w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego oraz tereny predysponowane do rozwoju zabudowy wyznaczone w studium.

#### Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy rolniczej, mieszkaniowej i usługowej, głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwego rzemiosła i drobnej produkcji w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie istniejącej zabudowy,
- ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy do granic stref zabudowy. Powiększanie obszarów zabudowy może nastąpić przez zabudowę terenów położonych w sąsiedztwie wyznaczonej strefy (nie więcej niż 50 m), a zabudowy kolonijnej w bezpośrednim powiązaniu z zabudową istniejącą,
- ochrona konserwatorska układu przestrzennego wsi Szczepankowo, w tym zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania - podporządkowanie zagospodarowania zasadom, które określono w rozdziale „kierunki ochrony przestrzeni kulturowej”,
- kształtowanie nowej zabudowy (także istniejącej modernizowanej i przebudowywanej) w dostosowaniu do tradycyjnego budownictwa regionalnego w zakresie skali i bryły zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego:
  - wysokość zabudowy do 2 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe,
  - dachy wysokie z zaleceniem stosowania pokryć ceramicznych lub z materiałów dachówkopodobnych,
- poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez:
  - modernizację i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych - powiększanie istniejących siedlisk o sąsiednie niezabudowane działki budowlane - w strefach zabudowy wsi,
  - realizację nowych siedlisk rolniczych w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,

- realizację obiektów dla potrzeb wysokotowarowej produkcji rolnej (fermy hodowlane powyżej 50 DJP) - poza strefami zwartej zabudowy,
- rozwój działalności usługowo - produkcyjnej poprzez:
  - modernizację i realizację obiektów usługowych w dostosowaniu do potrzeb – koncentracja w ośrodku wspomagającym - Szczepankowie,
  - realizację zakładów drobnej wytwórczości i usług ukierunkowanych na wykorzystanie miejscowych surowców (przetwórstwa rolnego) - lokalizacja zakładów uciążliwych poza strefami zabudowy wsi,
  - prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w strefach zabudowy wsi,
  - realizację obiektów obsługi rolnictwa - obiekty uciążliwe oraz o charakterze dysharmonizującym z zabudową powinny być lokalizowane poza obszarami zabudowy wsi,
  - zagospodarowanie nieużytkowanych obiektów usługowych i produkcyjnych, w tym byłych szkół w Dębowie i Jakaci Dwornej,
- rozwój bazy turystyki i wypoczynku oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego poprzez:
  - tworzenie gospodarstw agroturystycznych na bazie istniejących gospodarstw rolnych,
  - dostosowanie części zabudowy mieszkaniowej do świadczenia usług turystycznych (pokoje gościnne),
  - rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa oraz obsługi podróży samochodowych,
  - urządzenie ścieżek rowerowych,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego poprzez:
  - realizację obiektów i urządzeń obsługi komunikacji - lokalizacja przy drodze wojewódzkiej, w tym MOP w Konopkach Młodych.

### **3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej**

W zakresie usług ponadpodstawowych jak administracja finansowa, samorządowa, lecznictwo zamknięte i specjalistyczne, kultura, szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe – gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania regionalnego ośrodka rozwoju - miasta Łomży, w którym jest siedziba powiatu łomżyńskiego.

### 3.6.1. Edukacja

Na terenie gminy Śniadowo w roku szkolnym 2001/2002 funkcjonowało pięć szkół podstawowych w następujących miejscowościach: Śniadowo, Uśnik, Sierzputy Zagajne, Szczepankowo, Stare Duchny.

Do szkół uczęszcza łącznie 547 uczniów z terenu całej gminy. Szkoły dysponują 42 pomieszczeniami do nauczania. Na jedno pomieszczenie do nauczania przypada 13 uczniów. Największe zagęszczenie występuje w szkole podstawowej w Śniadowie. Na jedno pomieszczenie do nauczania przypada tu 19 uczniów. Liczba nauczycieli zatrudnionych w tych szkołach wynosi 50. Na jednego nauczyciela przypada 11 uczniów.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 gimnazjum. Mieści się ono w istniejącym budynku szkoły podstawowej w Śniadowie. Do gimnazjum uczęszcza 291 uczniów z terenu całej gminy. Liczba nauczycieli zatrudnionych w gimnazjum wynosi 16. Na 1 nauczyciela przypada 18 uczniów.

W Śniadowie funkcjonuje Gminne Przedszkole o liczbie miejsc 25. Obecnie uczęszcza 18 dzieci. Na terenie gminy wychowanie przedszkolne realizowane jest przez oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

W zakresie edukacji zakłada się następujące kierunki i zadania rozwoju:

- dostosowanie bazy szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego do potrzeb zreformowanego systemu oświaty poprzez:
  - budowę gimnazjum w Śniadowie,
  - modernizację szkół podstawowych w Duchnach Starych, Sierzputach Zagajnych, Uśniku i Śniadowie,
  - rozwój przyszkolnej bazy sportowej, w tym budowę sal gimnastycznych przy wszystkich szkołach podstawowych (tymczasowo wybudowano halę namiotową przy szkole podstawowej w Śniadowie),
  - organizowanie systemu dowozu dzieci do szkół,
- podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży poprzez:
  - zwiększenie roli i udziału liceów ogólnokształcących w systemie edukacji ponadgimnazjalnej,
  - utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej w Śniadowie,
  - upowszechnianie wykształcenia średniego w wyniku zwiększania liczby uczniów w technikach i liceach zawodowych,

- dostosowanie struktury systemu i profilów kształcenia do zmieniającego się popytu na rynku pracy poprzez ścisłą współpracę z podmiotami gospodarczymi powiatów i regionu w zawodach poszukiwanych na rynku pracy,
- poprawę jakości i metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technik poprzez:
  - tworzenie i rozbudowę pracowni komputerowych w szkołach podstawowych,
  - tworzenie i rozbudowę pracowni językowych,
  - poprawę wyposażenia dydaktycznego.

### **3.6.2. Ochrona zdrowia**

Na terenie gminy funkcjonują dwa podstawowe ośrodki zdrowia: w Śniadowie (4 gabinety lekarskie) obsługuje około 4100 osób i w Szczepankowie, (2 gabinety lekarskie) obsługuje około 2000 osób. Obok publicznej służby zdrowia funkcjonują prywatne gabinety lekarskie, w Śniadowie 2 gabinety oraz w Szczepankowie 1 gabinet lekarski.

W zakresie szczepień podstawowych dzieci z terenu całej gminy obsługiwane są przez ośrodek zdrowia w Śniadowie.

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego gmina obsługiwana jest głównie przez szpital i poradnie specjalistyczne w Łomży. W miejscowości gminnej funkcjonuje apteka.

Należy dążyć do poprawy funkcjonowania i usprawniania warunków w lecnictwie otwartym poprzez:

- modernizację i rozbudowę ośrodka zdrowia w Szczepankowie,
- poprawę wyposażenia placówek leczenia otwartego,
- tworzenie warunków do rozwoju instytucji lekarza domowego,
- rozwój profilaktyki zdrowotnej,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do specjalistycznych usług medycznych,
- rozszerzanie zakresu świadczonych usług zdrowotnych,
- tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego dla lekarzy.

### **3.6.3. Opieka socjalna**

Według stanu na dzień 30 czerwiec 2002 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Śniadowie obejmował pomocą 150 rodzin. Pomocą objęto 10% mieszkańców gminy. Obserwuje się tendencję wzrostową wśród potrzebujących korzystania z pomocy społecznej.

Dominującą przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizm oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

W celu poprawy funkcjonowania opieki socjalnej należy dążyć do rozbudowy bazy i form opieki społecznej poprzez:

- doskonalenie działań ośrodków pomocy społecznej w zakresie pomocy środowiskowej,
- zapewnienie opieki socjalnej dla bezrobotnych bez szans uzyskania pracy,
- wspieranie działań instytucji i organizacji zajmujących się działalnością socjalną, opieką społeczną oraz problemami uzależnień i patologii społecznych,
- tworzenie ośrodków wypoczynku, edukacji i integracji dla osób niepełnosprawnych.

### **3.6.4. Usługi kultury**

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki kultury: gminny ośrodek kultury w Śniadowie, gminna biblioteka publiczna w Śniadowie, świetlice wiejskie we wsiach: Ratowo Piotrowo i Stare Ratowo, filia biblioteki publicznej w Szczepankowie. Do upowszechniania kultury wykorzystane są także remizy straży pożarnej.

Rozwój kultury następować będzie poprzez tworzenie warunków do:

- utrzymania istniejących placówek kultury zwłaszcza gminnego ośrodka kultury w Śniadowie,
- modernizacji wszystkich placówek kultury,
- zwiększenia ilości podstawowych placówek kultury na terenie gminy.

### **3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek**

W gminie są następujące placówki sportowe: sala gimnastyczna i namiotowa hala sportowa w Śniadowie, boiska sportowe przy szkołach podstawowych w Śniadowie, Uśniku, Sierzputach Zagajnych, Szczepankowie i Starych Duchnach oraz boiska



wiejskie. Gmina posiada słabo rozwiniętą bazę sportową. Dalsze działania władz zmierzają do poprawy tego stanu. W strategii powiatu łomżyńskiego przewidziane są realizacje: sali gimnastycznej przy gimnazjum i basenu kąpielowego w Śniadowie.

Polepszenie stanu bazy sportowej, bazy rekreacyjno – wypoczynkowej oraz warunków do rozwoju sportu i rekreacji następować będzie poprzez:

- rozwój przyszkolnej bazy sportowej, w tym budowę sal gimnastycznych przy wszystkich szkołach podstawowych,
- modernizację przyszkolnych boisk sportowych,
- budowę basenu kąpielowego w Śniadowie,
- rozwój bazy rekreacyjno – wypoczynkowej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze),
- organizowanie imprez rekreacyjno - sportowych o charakterze masowym (festyny sportowe, rajdy turystyczne, itp.),
- rozwijanie współzawodnictwa sportowego w wyniku organizacji międzyszkolnych lig sportowych,
- wspieranie i pobudzanie społeczeństwa do aktywnych form sportowego stylu życia,
- umożliwienie powstawania grup i kół zainteresowań.

### **3.6.6. Mieszkalnictwo**

W celu poprawy warunków zamieszkania należy tworzyć warunki do rozwoju i modernizacji budownictwa mieszkaniowego poprzez:

- przygotowanie terenów budowlanych: przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod różne formy budownictwa oraz realizację uzbrojenia technicznego,
- realizację budownictwa socjalnego,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- wyposażanie zabudowy mieszkaniowej w urządzenia infrastruktury społecznej (z zakresu edukacji, zdrowia, opieki socjalnej i bezpieczeństwa publicznego), technicznej i obsługi komunikacyjnej,
- tworzenie warunków lokalnych więzi społecznych poprzez realizację i uzupełnienie bazy materialnej w zakresie: kultury, sportu, rozrywki i wypoczynku zbiorowego,
- zwiększanie ładunku przestrzennego na terenach mieszkaniowych.

### 3.7. Kierunki rozwoju sfery gospodarczej

#### 3.7.1. Rolnictwo

Warunki naturalne rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Śniadowo są dobre do rozwoju rolnictwa. Ponad 47% powierzchni użytków rolnych stanowią gleby III i IV klasy, w gruntach ornych kompleksy pszenne i żytnie dobre stanowią ponad 45% obszaru, co daje dobre możliwości produkcyjne zbóż intensywnych i roślin okopowych.

Użytki zielone, chociaż stanowią tylko 20% obszaru użytków rolnych, to ponad 50% stanowią kompleksy średnie, w całości zmeliorowane, co może być dobrą bazą do produkcji pasz.

Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 55,3 pkt, wobec 52,1 pkt dla powiatu łomżyńskiego i 55,0 pkt dla województwa.

Rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminy i ze względu na konieczność dostosowania się do nowych uwarunkowań gospodarki rynkowej i wymogów Unii Europejskiej wymaga ciągłych przemian.

Głównym celem przemian w rolnictwie jest modernizacja i restrukturyzacja obszarów wiejskich. Procesy te mają zapewnić właściwe wykorzystanie ziemi, zasobów pracy, środków technicznych, zmniejszeniu kosztów produkcji, dostosowaniu struktury produkcji do potrzeb rynku, poprawie jakości produktów i ich dostosowania do norm unijnych przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska.

Ważną sprawą jest umiejętne wykorzystanie instrumentów finansowych, prawnych i edukacyjnych Unii Europejskiej, zarówno w okresie przedakcesyjnym w różnych programach przystosowawczych, jak i w okresie przynależności do struktur.

Osiągnięcie powyższych celów zakłada się przyjmując następujące kierunki działań:

- właściwe wykorzystanie naturalnych warunków użytkowych rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
  - dalszy rozwój produkcji zwierzęcej w zakresie chowu bydła mlecznego i trzody chlewnej nowoczesnymi metodami,
  - wydzielenie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej pod zalesienia lub zmiany sposobu użytkowania,
  - zapobieganie degradacji użytków rolnych i urządzeń melioracyjnych,
  - ograniczenie przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gruntów wysokich klas bonitacyjnych, w szczególności zmeliorowanych użytków rolnych.

- poprawa warunków do rozwoju produkcji rolniczej, poprzez:
  - modernizację istniejących urządzeń melioracyjnych oraz budowę zbiorników małej retencji o funkcji ogólnogospodarczej i rybackiej zgodnie z „Programem małej retencji wodnej do roku 2015” o powierzchni ogólnej 4,0 ha we wsiach: Stare Jemielite, Stare Ratowo i Konopki Młode
  - budowę i modernizację dróg rolniczych zapewniających właściwą obsługę i wykorzystanie użytków rolnych z możliwością wykorzystania środków celowych,
  - poprawę struktury agrarnej gospodarstw rolnych w zakresie powiększania ich powierzchni i polepszenia rozłogu,
  - rekultywację i zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych na cele rolnicze lub leśne,
- poprawa warunków i zmiany gospodarowania na obszarach wiejskich, poprzez:
  - rozwój gospodarstw specjalistycznych w celu dostosowania jakości wytwarzanych produktów do norm unijnych i innych rynków zagranicznych przy zachowaniu zasad ochrony środowiska naturalnego,
  - zwiększenie produktywności gospodarstw w wyniku wprowadzania nowoczesnych i efektywnych sposobów gospodarowania zarówno w produkcji roślinnej jak i zwierzęcej oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników w zakresie technik gospodarowania, rachunkowości i zarządzania,
  - poprawę wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę techniczną z wykorzystaniem środków pomocowych,
- tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez:
  - rozwój rolnictwa ekologicznego połączonego z agroturystyką jako działalności uzupełniającej działalność podstawową związaną z prowadzeniem gospodarstw rolnych w szczególności dla małych gospodarstw położonych w atrakcyjnych terenach,
  - wspieranie rozwoju zakładów przetwórczych o małej i średniej skali produkcji,
  - tworzenie rezerw terenowych i wykorzystanie istniejących pustostanów pod rozwój działalności gospodarczej celem tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich,
  - wielokierunkowy rozwój edukacji w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich,

- wszechstronną pomoc podmiotom i osobom podejmującym działalność gospodarczą w zawodach pozarolniczych,
- rozwój drobnej wytwórczości, rzemiosła regionalnego i innej działalności alternatywnej i uzupełniającej prowadzenie gospodarstwa rolnego,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa, poprzez:
  - organizowanie grup producenckich, spółdzielni i innych form samoorganizowania się rolników celem obniżenia kosztów produkcji, łatwiejszego zbytu surowców rolnych i zastosowania kompleksowych systemów kontroli jakości, normalizacji i standaryzacji produktów,
  - wspieranie rozwoju nowoczesnych instytucji obsługi rolnictwa w zakresie doradztwa prawnego, ekonomicznego i podatkowego,
  - uaktywnienie współpracy lokalnych władz samorządowych i innych instytucji działających na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie pozyskania środków na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy,
  - poszerzenie wiedzy społeczności wiejskiej dotyczącej integracji z Unią Europejską.

### 3.7.2. Gospodarka leśna

Lasy stanowią jeden z zasobów naturalnych gminy, chociaż ich gospodarcza rola jest ograniczona z uwagi na małe powierzchnie, duże rozdrobnienie korzystną strukturę wiekową i małe zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów. W lasach prywatnych gospodarcza rola lasów polega na pozyskiwaniu drewna na potrzeby budownictwa indywidualnego oraz na opał.

Gospodarka produkcyjna lasów państwowych polega na bilansowaniu zrębów z odnowieniami w ramach planu urządzania gospodarstwa leśnego.

#### Kierunki rozwoju gospodarki leśnej:

- prowadzenie w lasach niepaństwowych racjonalnej gospodarki zasobami leśnymi z ograniczeniem wielkości pozyskiwania drewna poniżej zdolności produkcyjnej lasów,
- zwiększanie przyrostu masy drzewnej oraz przeciętnej zasobności lasów na skutek podwyższania średniego wieku drzewostanów i struktury pozyskania drewna,

- udostępnianie i przystosowywanie kompleksów leśnych do celów turystyczno-wypoczynkowych.

### **3.7.3. Działalność produkcyjno-usługowa**

Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi podstawowy warunek poprawy sytuacji, zwłaszcza na rynku pracy. Należy podejmować odpowiednie działania, które będą sprzyjały rozwojowi tego typu działalności. Należą do nich:

- utrzymanie i rozwój istniejących zakładów pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów,
- racjonalne wykorzystanie istniejącego majątku produkcyjnego, zasobów surowców i kwalifikowanych kadr,
- tworzenie miejsc pracy na wsi (zakłady usługowe, przetwórstwo spożywcze),
- popieranie i stymulowanie przedsiębiorczości lokalnej,
- opracowanie ofert lokalizacyjnych dla nowych inwestorów,
- wykorzystanie lokalnych rezerw siły roboczej,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- tworzenie nowych zakładów produkcyjnych w oparciu o wykorzystanie miejscowych surowców (rolne, drzewne, mineralne),
- rozszerzanie zakresu usług turystycznych w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe,
- promocja gminy.

### **3.7.4. Turystyka**

Pod względem walorów turystyczno-wypoczynkowych obszar gminy charakteryzuje się słabymi w skali regionu wartościami użytkowymi środowiska przyrodniczego i kulturowego. Na zasoby walorów turystycznych gminy składają się przede wszystkim walory krajobrazowo-wypoczynkowe kompleksu leśnego Czerwony Bór, walory krajoznawcze Szczepankowa i Śniadowa oraz położenie gminy przy szlaku turystyki samochodowej Warszawa – Pojezierze Mazurskie i Suwalsko-Augustowskie.

Powyższe walory stwarzają pewne możliwości rozwoju turystycznej funkcji obszaru stanowiącej w perspektywie coraz ważniejszą część gospodarki i dającą alternatywne w stosunku do rolnictwa źródło dochodów miejscowej ludności.

#### Kierunki rozwoju turystyki:

- poprawa stanu sanitarnego środowiska przyrodniczego celem zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru,
- turystyczne wykorzystanie walorów przyrodniczych i wypoczynkowych lasów poprzez realizację parkingów leśnych, szlaków turystyki rowerowej i pieszej, modernizację dróg,
- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki na obszarze wiejskim poprzez wspieranie organizacyjno-finansowe, promocję gospodarstw agroturystycznych oraz podnoszenie jakości i zakresu usług turystycznych.

### **3.8. Kierunki rozwoju komunikacji**

#### **3.8.1. Komunikacja drogowa**

Podstawową drogą w obszarze gminy jest droga wojewódzka Nr 677 Łomża - Ostrów Mazowiecka - Małkinia - Kosów Lacki - Sokołów Podlaski, o długości w granicach gminy około 15 km, z docelowym obejściem po stronie zachodniej Śniadowa.

Drogami o znaczeniu lokalnym są drogi powiatowe, o długości w granicach gminy 77,73 km (według ewidencji Zarządu Dróg). Żadna z dróg powiatowych nie ma szczególnego charakteru i mogą być one traktowane jako główne drogi lokalne o kierunkowych parametrach drogi klasy „Z” dla dróg w kierunku Szumowa (nr 54) i w kierunku wsi Chojny Młode i parametry klasy „L” dla odcinków pozostałych. Drogi powiatowe obecnie posiadają parametry klasy V i funkcję „L” wg. Rozporządzenia MTiGM z dnia 03.03.1999 r.

Na terenie gminy nie występuje typowy przy przebiegu dróg krajowych konflikt z tranzytem przez obszary wsi. Uciążliwości lokalne w Śniadowie w godzinach szczytu mogą wystąpić sporadycznie w czasie dni targowych lub świąt. Można im przeciwdziałać przez wydzielanie i izolację chodników oraz poprawę warunków bezpieczeństwa i widoczności na skrzyżowaniach i odcinkach wiejskich. Utrudnieniem dla ruchu tranzytowego jest przejazd kolejowy, który docelowo powinien być (przy zachowaniu linii PKP) przebudowany na wiadukt zlokalizowany na obejściu zachodnim. Na sieć drogową ma wpływ rozmieszczenie obszarów leśnych i jednostek osiedleńczych. Jednocześnie położenie w centrum naturalnego regionu gospodarki

rolniczej oraz posiadane funkcje przemysłowe określa jednoznacznie obecne i przyszłe funkcje systemu transportowego gminy Śniadowo.

Przyjmuje się założenia przekształceń systemu transportowego polegające na adaptacji docelowej sieć dróg gminnych i powiatowych układu podstawowego, składający się z istniejących odcinków dróg i ulic powyższych funkcji oraz na i podporządkowaniu funkcji komunikacyjnych potrzebom i gospodarce gminy.

Ustala się konieczność sukcesywnej modernizacji dróg powiatowych ze szczególnym zwróceniem uwagi na odcinki połączeń z drogą wojewódzką. Docelowo ciągi dróg o charakterze tranzytowym powinny być dostosowane do nacisków 100 KN/oś. Przebiegi dróg powiatowych przez wsie wymagają izolacji ruchu pieszego od jezdni i ograniczenia do minimum nakładania się funkcji wiejskiej i rolniczej na ruch zewnętrzny.

Ustala się następujące parametry projektowe i urbanistyczne odcinków dróg i ulic dla elementów podstawowego układu komunikacyjnego, określonych symbolami klas wg Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 430):

**1) oznaczenie – „G” (projektowana klasa drogi wojewódzkiej i obejścia Śniadowa)**

- a) funkcja – ulica główna o pośredniej funkcji „obszarowa - tranzytowa”,
- b) podstawowe parametry projektowe – szerokość jezdni – minimalna 7 m (na skrzyżowaniach i odcinkowo zalecane poszerzenia), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa  $V_p=70$  km/h (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym),
- c) szerokość w liniach rozgraniczających - minimalna 25m lub więcej wg stanu istniejącego,
- d) stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym „ograniczony do przypadków wyjątkowych” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi od zaplecza przez dojazdy z ulic lokalnych), na terenach nie zainwestowanych – ograniczony do wypadków szczególnych,

Ponadto (według Administracji dróg wojewódzkich - Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich) należy przyjąć następujące parametry i standardy dla drogi

wojewódzkiej Nr 677 Łomża - Ostrów Mazowiecka - Małkinia - Kosów Lacki - Sokołów Podlaski:

- wymagana klasa „G” wg rozporządzenia MTiGM z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 43, poz.430) z włączeniami dróg bocznych klasy nie niższej niż „L” (wyjątkowo „D”) w terenie zabudowanym nie mniej niż 500 m (wyjątkowo nie mniej niż 400 m) i poza terenem zabudowanym nie mniej niż 800 m (wyjątkowo nie mniej niż 600 m),
- ograniczenie ilości zjazdów na tereny przyległe do minimum (zapewnić dojazdy z dróg niższych klas szczególnie w wypadkach stref nowej zabudowy),
- wymagane szerokości pasa drogowego odcinków ulic (na terenie zabudowanym) w ciągu drogi „G” – min. 25 m dla przekrojów jezdni jednoprzestrzennej dwupasowej (1x2) i więcej w wypadku odcinków jezdni wielopasowych (2x2) lub (2x3),
- wymagane szerokości pasa drogowego na terenie niezabudowanym w ciągu drogi „G” – min. 25 m dla przekroju (1x2) i min 35 m dla przekroju (2x2),
- w rejonie skrzyżowań, w wypadku gdy nie ma możliwości zapewnienia obsługi komunikacyjnej z dróg bocznych (w sposób bezkonfliktowy w stosunku do ruchu na drodze wojewódzkiej), nie należy lokalizować usług i innych obiektów publicznych,
- obiekty budowlane przy drodze wojewódzkiej należy lokalizować poza pasem drogowym w odległości od krawędzi jezdni nie mniejszej niż 8 m na terenach zabudowanych i nie bliżej niż 20 m na terenach niezabudowanych (wg art. 43.1 ustawy o drogach publicznych z 21 marca 1985 r. (tekst jednolity Dz. U. 71 z dnia 29 sierpnia 2000 r.). Obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi powinny też uwzględniać wymagania ochrony przed niekorzystnym oddziaływaniem drogi (uciążliwości akustyczne, emisji spalin i wibracje). W przypadku braku szczegółowych opracowań ochrony przed uciążliwością ruchu drogowego budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi, nowe budynki mieszkalne należy lokalizować nie bliżej od krawędzi jezdni niż 30 m dla budynków jednokondygnacyjnych i 40 m dla budynków wielokondygnacyjnych,
- wody opadowe z pasa drogowego wymagają wstępnych oczyszczeń w separatorach, zastosowania osadników itp., projektowania systemów odwadniających z odprowadzaniem wód do zbiorników retencyjno-odparowujących, cieków naturalnych lub rozsączenia poprzez sprawny drenaż podziemny (projekty modernizacji drogi lub terenów przyległych wymagają odpowiednich opracowań



gospodarki wodami opadowymi). Wymaga się konieczności opracowania programu odwodnienia, który powinien wskazać: przebieg kanałów zbiorczych, lokalizację urządzeń podczyszczających na wylotach kanałów oraz miejsca odbioru wód opadowych.

## **2) oznaczenie – „Z”**

- a) funkcja - ulica zbiorcza - istniejący przebieg drogi wojewódzkiej nr 677, docelowo podstawowe ulice na terenie Śniadowa, ciągi wylotowe dróg powiatowych i docelowo drogi powiatowe na terenie gminy,
- b) podstawowe parametry projektowe – szerokość jezdni min. 6 m, zalecana 7 m (na skrzyżowaniach zalecane 9-12 m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa  $V_p=60$  km/h,
- c) szerokość w liniach rozgraniczających – minimalna 20 m, zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 20 m wg stanu istniejącego,
- d) stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym „częściowo ograniczony” i sukcesywnie ograniczany w stosunku do zjazdów istniejących (zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze) oraz na terenach niezainwestowanych – ograniczony do przypadków uzasadnionych.

## **3) oznaczenie – „L”**

- a) funkcja – droga o funkcji lokalnej w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 430) - na terenie gminy drogi powiatowe pomocnicze i główne drogi gminne wydzielone w niniejszym studium oraz odpowiadające im ulice wiejskie na terenach zainwestowanych,
- b) podstawowe parametry projektowe – szerokość jezdni – min. 5,5 m, zalecana szerokość 6,0 m, zalecane poszerzenia zjazdowe i zatoki parkingowe, na terenach zamieszkania chodniki wydzielone od jezdni zielenią szerokości 1,50 m, przykrawężnikowe szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa  $V_p=50$  km (prędkości wg ustaleń administracji ruchem drogowym),
- c) szerokość w liniach rozgraniczających – minimalna 12 m, zalecana 15 m i wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 15 m lub więcej,

- d) stopień dopuszczanej obsługi terenu przyległego – na terenie zainwestowanym – dopuszczalna obsługa przyległych działek oraz stopień obsługi „ograniczony w miejscach niebezpiecznych i o słabej widoczności”.

Pozostałe drogi i ulice o funkcji dojazdowej posiadają **klasę funkcjonalną „D”** zgodną z wymaganiami w/w „Rozporządzenia.” Na obszarach zainwestowanych dla w/w ulic klasy „D” wymagane są między innymi: linie rozgraniczające ulicy min. 10 m, linia zabudowy 8 m od projektowanej linii rozgraniczającej ulicy lub drogi wiejskiej, jezdnia dwukierunkowa o szerokości 5,5 - 6,0 m, chodniki przyjezdniowe o szerokości 2 m.

Lokalne układy dróg i ulic wiejskich wymagają realizacji dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, tranzytowym poprzez budowę jezdni o szerokościach min 5,50 m z izolowanym ruchem pieszym i rowerowym.

Wszystkie powyższe kierunki działań planistyczno-gospodarczych w zakresie kształtowania systemów transportowych muszą uwzględniać rachunek ekonomiczny i efektywność możliwych do poniesienia nakładów budżetowych lub pozabudżetowych (fundusze rozwojowe itp.) zarówno w aspekcie skutków docelowych jak i efektów krótko etapowych.

Podstawowym problemem w zakresie rozwoju systemu transportowego gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym, a funkcjami gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem jest docelowa izolacja ruchu na drodze wojewódzkiej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi. Z punktu widzenia gminy zadaniem modernizacji systemu transportowego jest zapewnienie nieograniczonego warunkami klimatycznymi dojazdu do ośrodków zamieszkania i głównych obszarów gospodarczych.

### **3.8.2. Komunikacja kolejowa**

Przez gminę i miejscowość gminną przebiega nie zelektryfikowana, trzeciorzędowa, jednotorowa linia kolejowa PKP w kierunku Łap z odgałęzieniem w kierunku Łomży.

Posiada ona funkcję bocznicy i pomocniczej linii kolejowej. Odcinek ten jest obecnie wyłączony z ruchu, ale jest jak na razie utrzymywany w stanie technicznym, pozwalającym na prowadzenie komunikacji kolejowej. W przyszłości możliwe jest tylko pozostawienie bocznicy jako pomocniczej linii do cyklicznego transportu

towarowego. Zdaniem projektantów należy zabiegać o adaptację w/w linii kolejowej do przyszłych potrzeb gminy. Możliwości przywrócenia komunikacji osobowej mogą być związane z tzw. „autobusem kolejowym” tj. lekkim zestawem spalinowym mogącym obsługiwać trasy małej intensywności ruchu przy zachowaniu dużo lepszych parametrów ekonomicznych eksploatacji niż tradycyjne zestawy kolejowe.

Stacja i tory rozładunkowe zlokalizowane są w Śniadowie. Linia ma obecnie charakter bocznic kolejowej i jest wyłączona z ruchu osobowego, a funkcje towarowe są mocno ograniczone. Torowiska i urządzenia kolejowe są w średnim stanie technicznym. Są one obecnie utrzymywane w minimalnym, niezbędnym zakresie, co daje przyszłą możliwość zwiększenia roli i funkcji transportu kolejowego. W niniejszym opracowaniu uznaje się celowość i konieczność adaptacji obecnej funkcji i istniejących obecnie urządzeń kolejowych, torów, rozjazdów, bocznic zakładowych oraz terenów stacyjnych w Śniadowie z wskazaniem celowości przywrócenia pierwotnej funkcji transportu kolejowego.

### **3.8.3. Transport ciężki i tranzyt**

Teren gminy jest oddalony od korytarzy tranzytowych, międzynarodowych takich jak korytarz drogi nr 8 (Warszawa – Białystok).

Ciąg drogi Nr 677 jest połączeniem pomocniczym i alternatywnym dla przebiegu „Via baltica” w kierunku od w/w drogi poprzez Łomżę do Suwałk. Powinien być dostosowywany docelowo do kategorii ruchu KR-5 i nacisków 100 KN/oś. W rejonie Śniadowa istnieje potencjalne zapotrzebowanie na funkcje obsługi podróżnych. Funkcja ta jest już obecnie zrealizowana w miejscowości Jakać Dworna, gdzie jest wybudowana stacja paliw, motel i obiekt gastronomiczny z parkingami, parkingiem dla samochodów ciężarowych i dla ruchu turystycznego. Obiekt ten może być odpowiednio do potrzeb rozbudowywany. Przy modernizacji drogi Nr 677 należy izolować tereny zamieszkania leżące wzdłuż drogi od ujemnych wpływów komunikacji takich jak nadmierne natężenie hałasu, wibracje i spaliny oraz należy zabezpieczyć ruch pieszy i lokalny od kolizji z ruchem tranzytowym.

### **3.8.4. Ścieżki rowerowe – rekreacyjne**

Zakłada się docelową konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów zieleni i na odcinkach dróg wylotowych wszędzie tam gdzie występować będzie ruch rowerowy przy nasilonym ruchu pojazdów

samochodowych. Oprócz wydzielonych ścieżek rowerowych projektuje się ciągi rekreacyjne i dalekobieżne ścieżki rowerowe związane z zagospodarowaniem okolic Łomży.

### **3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej**

#### **3.9.1. Zaopatrzenie w wodę**

Zbiorowymi wodociągami, w oparciu o 2 ujęcia i stacje wodociągowe na terenie gminy i 2 poza terenem, objęte są 42 wsie. Do zwodociągowania pozostała nieliczna zabudowa kolonijna i jedna wieś Uśnik-Kolonia, również o bardzo rozproszonej zabudowie kolonijnej.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody mieszkańcom gminy, o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne potrzeby poprzez modernizację istniejących ujęć oraz rozbudowę sieci przesyłowej.

Realizacja w/w kierunku na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- modernizacji i rozbudowy ujęcia wody w Ratowie Starym, polegającej na włączeniu studni (zlokalizowanej na starym ujęciu) do obecnej stacji wodociągowej - dokumentacja techniczna w opracowaniu,
- modernizacji i rozbudowy stacji wodociągowej w Starym Ratowie o zbiorniki wyrównawcze oraz II stopień pompowania wody,
- wyłączenia z eksploatacji ujęcia i stacji wodociągowej w Szczepankowie oraz budowę pompowni wody i odcinka wodociągu łączącego sieć w tej wsi do wodociągu grupowego „Łuby Kiertany”,
- budowę sieci wodociągowej w zabudowie kolonijnej wsi Uśnik-Kolonia,
- sukcesywną rozbudowę sieci wodociągowej na obszarze całej gminy wraz z postępującym zainwestowaniem terenu.

#### **3.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków**

Rozwiązanie gospodarki ściekowej oparte na zbiorczym systemie odprowadzenia ścieków z oczyszczalnią posiada jedynie ośrodek gminny. Na terenie gminy, pomimo pełnego zwodociągowania, brak jest urządzeń do odprowadzania i oczyszczania

ścieków. Ścieki sanitarne odprowadzane są głównie do zbiorników bezodpływowych z przeznaczeniem do wywożenia na oczyszczalnię ścieków.

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest:

- zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie,
- ograniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Realizacja w/w kierunków wymagać będzie wykonania następujących zadań:

- rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w Śniadowie (w zachodniej części wsi oraz w północnej - po drugiej stronie torów),
- skanalizowanie wsi Stare Ratowo z włączeniem do istniejącej oczyszczalni w Śniadowie,
- objęcie scentralizowanym systemem odprowadzenia ścieków wsi Szczepankowo ze względu na wielkość wsi, zwartość zabudowy oraz lokalizację usług dla ludności lub zamiennie: zbiorowe zastosowanie oczyszczalni przyzagrodowych w całej wsi,
- rozwiązanie odprowadzenia ścieków we wszystkich pozostałych wsiach w postaci indywidualnych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

Na obszarach o zabudowie rozproszonej oraz kolonijnej, gdzie nieracjonalna wydaje się budowa systemów scentralizowanych, należy stosować rozwiązania indywidualne. Nie znaczy to jednak możliwości zastosowania zbiorowego odprowadzenia ścieków, jeżeli pozwolą na to środki finansowe. Podjęcie decyzji dotyczącej budowy oczyszczalni ścieków wymagać będzie dokonania każdorazowo wyznaczenia lokalizacji w trybie planowania przestrzennego. Zbiorniki szczelne bezodpływowe należy traktować jedynie jako rozwiązanie przejściowe.

### **3.9.3. Zaopatrzenie w gaz**

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Śniadowo. Według przyjętego schematu zaopatrzenia w gaz w opracowywanym planie zagospodarowania województwa podlaskiego, źródłem zasilania będzie gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 200 mm relacji Zambrów – Łomża.

Główne elementy realizacji systemu gazowniczego zapewniające dostawę gazu ziemnego to budowa: gazociągu podłączeniowego wysokiego ciśnienia od Łomży

w kierunku Śniadowa (długości około 14 km), stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia zlokalizowanej w pobliżu wsi Śniadowo oraz sieci gazowej średniego ciśnienia.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest zapewnienie możliwości dostaw gazu ziemnego do wszystkich miejscowości w gminie.

Priorytety zaopatrzenia wsi w gaz przewodowy to:

- miejscowości o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno – pomiarowej i tworzących zwarte ciągi liniowe,
- miejscowości, gdzie przewiduje się duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych.
- Podstawowym warunkiem budowy nowych gazociągów jest kryterium opłacalności i efektywności inwestycji.

#### **3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło**

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa to sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska. Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termorenowację budynków o złych warunkach termoizolacyjnych, propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań w technice grzewczej,
- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji),
- propagowanie i wykorzystywanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii.

#### **3.9.5. Elektroenergetyka**

Podstawowy kierunek rozwoju w zakresie elektroenergetyki to dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym poprzez:

- budowę linii napowietrznej 400 kV Narew – Ostrołęka (docelowo Ostrołęka – Łomża),
- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linii napowietrznych 15kV, stacji transformatorowych 15/0,4kV oraz sieci napowietrznych i kablowych nn, zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania pasów technologicznych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 400 kV, 110kV i 15kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- budowę stacji transformatorowej 110/15kV (RPZ) na terenie wsi Stare Ratowo wraz z liniami zasilającymi 110kV relacji Łomża (GPZ I) – Zambrów,
- rezerwę terenu na wyjścia liniowe 15kV kablowe i napowietrzne z projektowanego RPZ-tu
- modernizację linii zasilających 15kV: Łomża – Śniadowo oraz odgałęzienie linii napowietrznej 15kV - kierunek Śniadowo,
- modernizację urządzeń elektroenergetycznych w następujących wsiach: Wierzbowo, Śniadowo, Chomentowo, Szczepankowo, Truszki, Jemielite Stare, Jemielite Wypychy, Sierzputy Marki, Młynik, Konopki, Osobne, Brulin, Ratowo Piotrowo – w I etapie,
- modernizację pozostałych urządzeń elektroenergetycznych w poszczególnych wsiach – sukcesywnie w II etapie,
- remont i modernizację sieci komunalno - oświetleniowych nn na terenie gminy,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania.
- budowę 5 elektrowni wiatrowych zlokalizowanych w północnej części gminy. Program rozwoju energetyki odnawialnej opartej o wykorzystanie wiatru obejmuje grunty wsi Szczepankowo.

### 3.9.6. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy znajduje się międzygminne wysypisko odpadów komunalnych w Starym Ratowie obsługujące gminę Łomża i Śniadowo. Nowoczesne wysypisko spełnia wymogi ochrony środowiska, a jego czas użytkowania szacowany jest na ponad 20 lat.

Kierunki rozwoju w zakresie gospodarki odpadami:

- likwidacja przygodnych miejsc wysypywania śmieci w lasach, wyrobiskach i przydrożnych rowach na rzecz jednego zorganizowanej wysypiska gminnego,
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów umożliwiającej pozyskanie surowców wtórnych i recykling,
- tworzenie systemu zbiórki odpadów stałych o sieć kontenerów i małych pojemników na śmieci w poszczególnych wsiach i zagrodach wiejskich oraz okresowy ich wywóz na wysypisko odpadów komunalnych.

**3.9.7. Telekomunikacja**

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb mieszkańców poprzez:

- utrzymanie istniejących urządzeń telekomunikacyjnych w dobrym stanie technicznym,
- lokalizację sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej,
- objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

**3.10. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna**

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

W zakresie obrony cywilnej:

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidzieć rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,



- w rejonie budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych powinna wynosić najwyżej 800 m,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez systemy alarmowe przyjmując promień słyszalności do 300 m,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg powinien spełniać następujące warunki:
  - szerokość ulicy powinna umożliwić ewentualne zagruzowanie,
  - powinny być połączenia z traktami przelotowymi zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
  - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z niebezpiecznymi środkami przemysł.,
- wszelkie projektowane na obszarze gminy obiekty o wysokości równej i większej od 50 m npt oraz każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy zgłaszać do Sił Powietrznych RP,
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi w skali 1:1 000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- dążyć do utrzymania istniejących obiektów Straży Pożarnej,
- w terenach zabudowanych na sieci wodociągowej zabezpieczyć odpowiednią ilość hydrantów do celów ochrony przeciwpożarowej,

- zabezpieczyć drogi pożarowe dla obiektów przemysłowych i usługowych.

#### **4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ**

##### **4.1. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe**

Stosownie do artykułu 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Nr 41, poz. 412 z późniejszymi zmianami) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo, gdy:

- przepisy szczególne tak stanowią (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu przestrzennego powstaje po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisu szczególnego),
- dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów wojewódzkich służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych oraz programów zawierających zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych (obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego lub zadania samorządu województwa do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- na obszarze gminy przewidywane jest zadanie dla realizacji lokalnych celów publicznych na podstawie uchwały Rady Gminy (z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego). Zadaniem dla realizacji celów publicznych jest każda działalność państwa lub właściwej jednostki samorządu, gdy wymagane jest ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest w całości lub części finansowana z budżetu państwa lub samorządu,
- dla obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- dla obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania (obowiązek przystąpienia do sporządzenia planu powstaje po upływie dwóch

miesiące od dnia złożenia wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu),

- dla obszaru, na którym przewiduje się budowę obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 1.000 m<sup>2</sup> - w gminach o liczbie mieszkańców do 20.000.

#### **4.2. Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów szczególnych**

W świetle obowiązujących przepisów na terenie gminy Śniadowo mogą wystąpić obszary, dla których obowiązek ten wynika z:

- **art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 3.02.1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami), gdzie przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W związku z tym przepisem, decyzję o przystąpieniu do sporządzenia planów miejscowych dla terenów rolnych i leśnych przeznaczonych pod zabudowę lub inną funkcję niezwiązaną z gospodarką rolną lub leśną, należy podejmować każdorazowo po zaistnieniu potrzeb i możliwości w tym zakresie.

**art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze** (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami) dla obszarów (terenów górniczych) związanych z wydobywaniem kopalin pospolitych.

#### **4.3. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania**

Opracowania planów miejscowych dla obszarów leżących w granicach zwartej zabudowy wsi i ewentualnych innych terenów powinny być podejmowane przez władze sukcesywnie, w zależności od pojawiających się potrzeb, (bądź zmiany funkcji) i koniunktury inwestycyjnej.

Konieczność opracowania planu miejscowego o odpowiednim stopniu uszczegółowienia, umożliwiającego podział geodezyjny na działki budowlane, drogi dojazdowe wraz z rozmieszczeniem urządzeń infrastruktury technicznej występuje dla terenów określonych w „Studium”, jako przeznaczone pod zabudowę produkcyjno-

usługową, budownictwo mieszkaniowe i zagrodowe oraz dla obszarów objętych strefą ochrony konserwatorskiej we wsiach: **Śniadowo i Szczepankowo**.

Z uwagi na uwarunkowania środowiska kulturowego, komunikacyjne i społeczne wskazane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi **Śniadowo** obejmującego obszar strefy konserwatorskiej oraz tereny wskazane na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej” w skali 1:10 000.

Dla obszaru farmy wiatrowej wyznaczonego na gruntach wsi Szczepankowo należy opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego oznaczonym symbolem P1, który powinien określać:

- a) lokalizacje elektrowni wiatrowych, z uwzględnieniem w szczególności określenia szczegółowych zasad i warunków wynikających z ochrony zabudowy i środowiska przyrodniczego,
- b) zasady obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, w tym również wyznaczenie terenu dla realizacji urządzenia elektroenergetycznego umożliwiającego odbiór energii elektrycznej z farm wiatrowych,
- c) ograniczenia w zagospodarowaniu terenów położonych w zasięgu oddziaływania elektrowni wiatrowych, w tym zakazu zabudowy,
- d) zasady i warunki zagospodarowania zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z przepisami odrębnymi:

- a) elektrownie należą do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć,
- b) obiekty o wysokości równej i większej od 50 m npt każdorazowo przed wydaniem pozwolenia na budowę wymagają zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

Niezależnie od wyżej wymienionych obszarów, Rada Gminy może podjąć uchwałę o opracowaniu planu miejscowego dla każdego terenu na obszarze gminy, pod warunkiem spójności z ustaleniami niniejszego „Studium”.

## 5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

### 5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa

Zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym studium ma określić obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zawartej w ustaleniach strategii województwa, zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego. W planie tym ustala się obszary, na których przewiduje się realizację zadań rządowych oraz samorządu województwa wpisanych do wojewódzkiego rejestru. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest obecnie w trakcie opracowania.

Realizacja zamierzeń zawartych w "Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" (przyjętej przez Sejm 17 listopada i opublikowanej w Monitorze Polskim Nr 26 poz. 432) dokonuje się poprzez programy zawierające zadania rządowe i wojewódzkie. Warunkiem zatwierdzenia tych programów jest zapewnienie środków finansowych.

Zgodnie z art. 61 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym wojewoda sporządza i prowadzi rejestr wojewódzki, w którym zamieszone są zadania rządowe i samorządu województwa.

Umieszczenie zadania rządowego lub zadania samorządu wojewódzkiego w rejestrze wojewódzkim jest podstawą podjęcia negocjacji z Wójtem Gminy w sprawie wprowadzenia zadań do realizacji ponadlokalnych celów publicznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

### 5.2. Zadania i programy

Na terenie gminy występują zadania o charakterze ponadlokalnym i regionalnym:

- gazociąg wysokiego ciśnienia i stacja redukcyjna I-go stopnia,
- urządzenia melioracyjne i zbiorniki małej retencji,
- RPZ i linia 110 kV,
- linia 400 kV Narew – Ostrołęka (docelowo Ostrołęka – Łomża).

**Lista (niezrealizowanych) inwestycji publicznych zgłoszonych do „Strategii rozwoju województwa podlaskiego”:**

- budowa basenu kąpielowego,
- budowa gimnazjum i liceum,

- budowa II etapu kanalizacji sanitarnej,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa zbiorników na gnojówkę i gnojownicę,
- budowa zbiorników wyrównawczych na stacji SHU i sieci wodociągowej w 3 sołectwach,
- modernizacja dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
- modernizacja kotłowni opalanych paliwem stałym,
- tworzenie i rozwój agroturystyki, przekształcanie małych gospodarstw rolnych w agroturystyczne,
- tworzenie miejsc pracy na wsi,
- zorganizowanie ośrodka do spraw edukacji ekologicznej.

#### **Zadania ujęte w “Programie wojewódzkim na lata 2001 – 2003”:**

W ramach modernizacji systemu transportowego w Obszarze Funkcjonalnym Zachodnim:

- „Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej Nr 677 Łomża - Ostrów Mazowiecka od km 4+285 do km 24+051”, projekt zgłoszony przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku.

W ramach rozwoju kultury i dziedzictwa kulturowego:

- „Rewitalizacja zabytkowej zabudowy drewnianej wsi podlaskiej”, projekt zgłoszony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W programie znalazły się też zadania w ramach wsparcia bazy ekonomicznej kraju:

- „Utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych” projekt zgłoszony przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku. Zadanie obejmuje teren województwa podlaskiego. Realizacja zadania pozwoli na poprawę warunków produkcji rolnej,
- „Budowa informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową” projekt zgłoszony przez Urząd Marszałkowski. Zadanie obejmuje teren całego województwa i realizacja zapewni elektroniczny system łączności dla jednostek samorządu terytorialnego,

- „Program wspierania restrukturyzacji zatrudnienia na obszarach wiejskich województwa podlaskiego”, projekt zgłoszony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku.

### 5.3. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi

Współpraca w dziedzinie przedsięwzięć publicznych dotyczyć będzie w szczególności:

- ochrony systemu ekologicznego i rozwoju rekreacji w zakresie:
  - utrzymania ciągłości korytarzy systemów ekologicznych - dolin rzek i lasów poprzez ich ochronę przed zabudową,
  - podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie budowy i utrzymywania ścieżek rowerowych,
- komunikacji: w zakresie utrzymania systemu dróg i jednoczesnych działaniach konserwatorsko-modernizacyjnych na drogach łączących jednostki osadnicze,
- infrastruktury technicznej w zakresie:
  - elektroenergetyki: utrzymania przebiegu istniejących linii elektroenergetycznych 15 kV i projektowanych 15 i 110 kV,
  - budowy linii 400 kV Narew – Ostrołęka (docelowo Ostrołęka – Łomża),
  - zaopatrzenia w gaz: utrzymania w studiach gmin przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia,
  - melioracji: utrzymanie ciągłości systemów melioracyjnych.

## MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo” posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo opracowany przez WBPP w Łomży w 1985 roku,
- Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży,
- Przyroda województwa łomżyńskiego pod redakcją Aleksandra W. Sokołowskiego - Łomża, 1997,

- Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa, 1982,
- Stan środowiska województwa podlaskiego - WIOŚ w Białymstoku 1999 rok,
- Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa łomżyńskiego – gmina Śniadowo,
- Plan urządzenia Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Łomża na lata 2000 – 2009,
- Mapy glebowo-rolnicze,
- Program małej retencji w województwie łomżyńskim - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997,
- Waloryzacja agroekologiczna obszaru Zielone Płuca Polski - IUNG Puławy, 1994,
- Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku,
- Wykaz gruntów sporządzony przez Starostwo Powiatowe w Łomży,
- Ewidencja obszarów zmeliorowanych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku,
- Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży,
- Materiały Wodociągów Wiejskich Spółka z o.o. w Łomży,
- Dane urzędu statystycznego w Łomży i w Białymstoku,
- Mapa topograficzna gminy w skali 1 : 25 000,
- Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Śniadowie,
- **Opracowanie ekofizjograficzne do Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo – tereny eksploatacji kruszywa naturalnego w obrębie gruntów wsi Dębowo,**
- **Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Śniadowo,**
- **Opracowanie ekofizjograficzne dla strefy dopuszczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych,**
- **Opracowanie ekofizjograficzne do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo - tereny eksploatacji kruszywa naturalnego w obrębie gruntów wsi Stare Ratowo,**
- **Opracowanie ekofizjograficzne do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śniadowo - tereny udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego „Dębowo II”, „Stare Duchny”, „Stare Konopki”, „Uśnik Kolonia”, „Zalesie Poczynki”,**

oraz opracowaniami wyższej rangi:



- Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET - Polska,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi.





# PRZESTRZENNEGO

**MIEJSCOWOŚĆ GMINNA ŚNIAĐOWO**

**skala 1 : 10 000**

**ZAŁĄCZNIK NR 3**  
**DO UCHWAŁY NR III/21/02.**  
**RADY GMINY W ŚNIAADOWIE**  
**Z DNIA 30.12.2002 R.**

